

ADİ ŞİRKET

- Her şirket aslında gerçek kişiler gibi doğar bunu **kuruluş** aşaması olarak inceleyeceğiz.
- Diğer yandan **İşleyiş** başlığı altında şirketin başka gerçek veya tüzel kişilerle girdiği ilişkileri ve ya şirketi oluşturan ortaklar arasındaki ilişkiyi inceleyeceğiz. İşleyiş başlığı altında şirketin iç ilişkisini yani ortaklar arasındaki ilişkiyi; dış ilişkiyi yani şirketin 3. Kişilerle olan ilişkisini inceleyeceğiz. İç ilişkiyi düzenleyen hükümler yorumlayıcı hükümlerle düzenlenmiştir. Buna karşılık dış ilişki emredici hükümlerle düzenlenmiştir. Bunun sebebi dış ilişkide 3. Kişilerin korunması amacıdır onlar bu ilişkinin zayıf olan tarafıdır bu sebeple emredici hükümlerle düzenlenmiştir.(tarafklar aksini kararlaştıramazlar, kanunda düzenlenmiştir) Amaç zayıfı korumaktır. İç ilişkide ise yorumlayıcı veya tamamlayıcı hükümler vardır. Burada korunması gereken bir menfaat yoktur ortaklar arasındaki menfaat eşittir bu nedenle yorumlayıcıdır.(tarafklar sözleşmeyle aksini kararlaştırabilir).
- 3. aşama ise **sona erme** aşamasıdır. Şirketin unsurlarından biride sözleşme idi ve şirket sözleşmeleri de süreli ve ya süresiz olabilir şekle bağlı veya şekilsiz olabilir bu nedenle her sözleşme gibi sona erebilir. Haklı sebeple sona erme de mümkün olabilir. Örneğin kar paylaşmak için kurulan şirketin zarar paylaşır hale gelmesi veya şirketin belli bir program yapmak için bir araya gelmiş olsun ve program yapıcısı vefat etmiş olsun burada amacın gerçekleşmesi imkânsız hale geleceğinden şirket sona erer.
- Son başlığımız ise **tasfiye**dir. Sona eren şirket tasfiye aşamasına geçer. Tasfiye dış ve iç ilişkide ekonomik ilişkilerin çözülmesi anlamına gelir. Önce dış ilişkide tasfiye yapılır. En basit haliyle önce borçlar ödenir ve 3. Kişilerden alacaklar tahsil edilir. Tasfiye çanağında bu aşamadan sonra bir şey kalmışsa iç ilişkide tasfiyeye gidilir. Önce ortaklara getirmiş oldukları katılma paylarının nakdi bedeli ödenir. Her ortak farklı bir değer alabilir bu değerın önceden şirket sözleşmesine yazılmış olması gerekir. Kurulurken şirkete arazi getirmiş olan kişiye tasfiye anında şirkete kurulma tarihindeki arsanın nakdi bedeli ödenir. Geriye bir şey kalırsa şirket sözleşmesinde düzenleme yoksa kar payı olarak eşit paylaşılır. Şirket sözleşmesinde bununla ilgili hüküm varsa örneğin sermaye katılım payına göre karın dağıtılması kararlaştırılmışsa katılma payına göre paylaşırma yapılır. Tasfiye yapılacak hiçbir şey yoksa şirketin iflası istenir. Borçları ödeyinceye kadar bir daha ticaretle uğraşamaz.

ADİ ŞİRKETİN KURULUŞU

- Adi şirket Borçlar Kanunu 620-645 maddeleri arasında düzenlenmiştir.

TBK-m.620- *Adi ortaklık sözleşmesi, iki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir.*

- Üzerinde durulması gereken ilk konu adi şirketin tüzel kişiliği yoktur. Bu nedenle adi şirket bir kişiler birliğidir ve adi şirket ilişkisini oluşturan ortaklar şirketle ilgili işleri birlikte yapmak zorundadırlar veya borçlar kanunundaki temsile ilişkin düzenleme burada da geçerli olur. Ortaklar aralarından bir kişiyi temsilci tayin ederek işlem gördürebilirler.

- Hukukumuzda genel kural sözleşme serbestisidir. Adi şirket sözleşmesi de bu kurala tabidir.

- Adi şirket sözleşmesi şekle tabi değildir yazılı veya sözlü olması şart değildir. Sözlü olarak yapılabilir ancak hukukçular arasında sözleşmenin yazılı yapılması önerilir bu ispat açısından önemlidir. Ancak kurulan adi ortaklığın sözleşme konusu çok yüksek meblağ olabilir.

Örneğin: Trabzon-Gümüşhane yol yapımı... Şekle tabi olmadığı için bu tip bir ortaklık sözleşmesini sözlü olarak yapmak sakıncalar doğurabilir. Bu nedenle her ne kadar borçlar kanunu sözleşme serbestisi öngörse de en azından adi yazılı şekilde yapılması uygun olacaktır. Şekil serbestisi öngörülse de taraflar arasında yapacakları sözleşme ile sözleşmeyi şekle tabi kılabilirler. Şekil serbestisinin istisnası şekle tabi bir işlemin şirket sözleşmesinin de yer almasıdır. Örneğin bir taşınmaz adi şirkete özgülenecekse o taşınmazın resmi şekilde şirkete devri gerekir.

Örnek: A,B,C kişileri bir adi şirket ilişkisi kuruyorlar. Ortaklardan A bir taşınmazını ortaklığa katılma payı olarak getiriyor. Üçü birlikte tapuya giderler ve taşınmazın şirket adına tahsis edilmesini isterler. Burada tüzel kişilik olmadığı için el birliği ile mülkiyet vardır. Tapu siciline, A,B,C ilgili taşınmaz üzerinde **el birliği mülkiyeti**ne sahiptirler ve taşınmaz adi şirket adına tahsis edilmiştir.

Örnek: A,B,C kişileri adi şirket ilişkisi içine giriyor. B kişisi gemisini ortaklığa katılma payı olarak getiriyor. Üçü birlikte tapuya gidiyor. B nin sahip olduğu quenn elizabeth isimli gemi adi şirkete tahsis edilmiştir ve A,B,C gemi üzerinde iştirak halinde mülkiyet hakkına sahiptir.

(((paylı mülkiyette her ortağın pay oranı bellidir ve ortaklar mülkiyet hakkına payları oranında sahiptir. El birliği ile mülkiyette ise pay oranı yoktur mülkiyet hakkı bütün ortaklardadır. Bunun bir örneği de terekedir. Miras bırakanın mal varlığı üzerinde mirasçılarının hepsi hak sahibidir. Mirasçılar mirasın taksimini yani paylaşım talebi edebilirler.(izalei şüyu davası))))

TBK-m. 638- (1) Ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve ayni haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde elbirliği hâlinde bütün ortaklara ait olur.

(2) Ortaklık sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça, bir ortağın alacaklıları, haklarını ancak o ortağın tasfiyedeki payı üzerinde kullanabilirler.

(3) Ortaklar, birlikte veya bir temsilci aracılığı ile bir üçüncü kişiye karşı, ortaklık ilişkisi çerçevesinde üstlendikleri borçlardan, aksi kararlaştırılmamışsa müteselsilen sorumlu olurlar.

- Kuruluşta diğer önemli nokta katılma payıdır. Sermaye payları kuruluş esnasında şirkete getirilir. Para ile değeri ölçülebilen veya ölçülemeyen her şey katılma payı olarak konulabilir. Bir eşyanın kullanılması yani kullanma hakkı (intifa hakkı) veya sahip olunan bir eşyanın rehin verilmesi de katılma payı olarak koyulabilir. Burada mülkiyet hakkı ortaya konmuyor ortaya konan sadece kullanma hakkı veya rehin tesisidir. Bu nedenle katılım payı çok çeşitli olabilir.

KİŞİ ORTAKLIKLARI-ADI ORTAKLIK

Para, Emek, Patent, Marka, Know how, Ticaret unvanı, Taşınır-taşınmaz Mal, Alacak hakları, Ticari itibar, Rehin hakkı, İpotek, Kiracılık hakkı İrtifak hakkı, Müşteri çevresi, Telif hakkı Lisans hakkı(gayri nakdi mal varlığı hakları)(müeccel alacaklarda burada katılma payı olabilir)

SERMAYE ORTAKLIKLARI

Para, Taşınır-taşınmaz mal, Vadesi gelmiş alacaklar(muaccel olmak zorunda),Rehin hakkı, Fikri haklar, Sanal sitelerdeki hakla, Kiracılık hakkı, Eşya üzerindeki kullanma hakkı.

- Sözleşmenin konusu için geçerli olan kısıtlamalar adi şirket içinde geçerlidir. Türk borçlar kanununun 27. Maddesinde belirtilen sözleşmenin konusunun ahlaka, adaba, emredici hukuk kurallarına aykırı olamayacağı hususu adi şirket içinde geçerlidir. Sözleşmenin konusunu bunun haricinde serbestçe belirlenebilir.

ADI ŞİRKETTE İŞLEYİŞ

- İkili bir ayırım yaparak inceleme yapmak gerekir. Ortaklığın hayatında esas yer eden süreçtir.

İç ilişkiyi düzenleyen hükümler, ortaklar arasındaki ilişkiyi veya ortaklık yönetimi ile ortaklar arasındaki ilişkiyi düzenler. Sözleşme serbestisi esastır. İç ilişkiye ilişkin hükümleri taraflara aralarında diledikleri gibi kararlaştırabilirler. İç ilişkiye yönetim adı da verilmektedir.

Buna karşılık dış ilişki ortaklığın ve ortakların 3. Kişilerle ilişkisini düzenler. Burada ortaklığın 3. Kişiler ile ilişkisini temsil yoluyla yaptığını görmek gerekir. Dış ilişkide emredici hükümler geçerlidir.

İÇ İLİŞKİ (YÖNETİM)

1. Sermaye Koyma Borcu

Her ortak katılma payını ortaklığa getirmekle yükümlüdür.

TBK-m. 621- Her ortak, para, alacak veya başka bir mal ya da emek olarak, ortaklığa bir katılma payı koymakla yükümlüdür.

Bu düzenleme emredicidir.

- Bunun sebebi ortaklığın amacının gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Daha kuruluştaki şirket ortakları katılma payından kaçınırsa bu şirketin devamlılığı için gereklidir. Sermaye koyma ortaklar için borç olarak düzenlenmiştir.

(! Sınav için önemli)

- Ortaklar sermaye borcunu yerine getirmediği takdirde ;

* İfayı ortaklık yönetimi talep eder. Yönetim talep etmeyi ihmal ederse

* Her bir ortak ifayı dava yoluyla talep etme hakkına sahiptir. Burada borcunu ödemeyen ortağa noterden ihbarname yollanır borcunu ödemesi için, bu usuli bir şarttır.

İhbarname yollanmadan açılacak ifa davası için tek koşul katılma payı için vade konmasıdır.”şu tarihe kadar getir” tarzında bir hüküm varsa sözleşmede süre geçtikten sonra ifa davası ihtar olmadan açılabilir.

İfa davasını ortaklardan biri açabilir. Bu davada sermaye borcunu yerine getirmeyen ortak ifayı şirket hesabına yapar. Burada usul hukukuna aykırı bir hal vardır.

Usul hukukunda davayı açan tazminatın kendisine ödenmesini talep eder. Ancak burada davayı açan ortak tazminatın şirkete ödenmesini ister. Çünkü burada zarar gören şirkettir. Şirketin amacına ulaşması zorlaşmaktadır.

Burada **dolaylı zarar** söz konusudur. Şirketin gördüğü zarardan ortaklar dolaylı olarak zarar görmektedir. Bu durumda açılacak tazminat davasını ortaklar açsa dahi tazminat şirket hesabına ödenir. Dolaylı zararın karşısında ise **doğrudan zarar** yer alır.

- Sorumluluk hukukunda kim zarar görürse tazminatın kendisine ödenmesini ister bu doğrudan zarar için geçerlidir. Bunun istisnası şirketler hukukunda dolaylı zarardır. Doğrudan zararı somut hale getirirsek, şirketin elde ettiği kar payını ortağa dağıtmaması durumunda ortak dava açarak ödenmesini talep edebilir burada doğrudan bir zarar söz konusudur ortak için bu nedenle davada tazminatın kendi hesabına ödenmesini talep eder.

Örnek; anonim şirketler yılsonunda bilanço hazırlamak sorundadır. Yönetim kurulu gerçeğe aykırı bilanço hazırlıyor. Şirket sürekli zarar ediyor ancak kar durumunda gösteriliyor bankanın kredi açması için. Aldıkları krediyi de yönetim kurulu aralarında paylaşıyor ve krediyi ödeyemiyor bu durumda banka doğrudan zarara uğradığı için şirkete dava açar ve kendi hesabına tazminat ödenmesini talep eder.

Örnek; Anonim şirketin yılsonu bilançosu yine aynı şekilde gerçeğe uygun olmayan şekilde düzenlenmiştir. Buna güvenen 3. Kişi yatırım yapıyor ve hisse alıyor şirketten ve şirkete ortak olunca zararı görüyor. Bu durumda şirkete dava açıp tazminatın kendisine talep edilmesini isteyebilir bu bir doğrudan zarardır. Zarar gören borçlar kanunundaki haksız fiil hükümlerine başvurarak zararın giderilmesini talep edebilecektir.

(!)Yönetim eğer ihmal etmişse yani katılma payını ifa için uyarıda bulunmamışsa yönetimin sorumluluğuna gidilir. Görevini yerine getirmeyen yöneticinin sorumluluğuna gidilir.

2. Şirket Malvarlığı Üzerindeki Mülkiyet Hakkı

- Burada tespit edilen esas elbirliği mülkiyetidir. Ancak tafralar dilerse paylı mülkiyeti de kararlaştırılabilir.(yorumlayıcı –tamamlayıcı hukuk kuralı)

TBK-m. 638- Ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde elbirliği hâlinde bütün ortaklara ait olur.

3. Kar ve Zararı Paylaşma

TBK-m.622- Ortaklar, niteliği gereği ortaklığa ait olan bütün kazançları aralarında paylaşmakla yükümlüdürler.

- Ortaklar ortaklığa ait bütün kazanç ve kayıpları(zararları) aralarında paylaşırlar.

Bu bölüşme aksine sözleşmede hüküm yoksa katılma payı oranında değil eşit şekilde yapılır.(Emredici değil) Sözleşmeyle katılma payı oranında olabileceği kararlaştırılabilir.

Örneğin üç ortaklı bir adi şirket için A sermayenin %40 ını B %35 ini C de %25 ini getirmişse kar ve zararı bu oranda paylaşırlar. Diğer yandan sözleşmede kararlaştırılırsa A % 50 sini B ve C de %25ini alabilir yani bu konuda tamamen bir serbesti vardır.

Bu serbestinin sınırı ise aslan payı şirkettir. Adi ortaklıkta geçerlilik kazanan bir yasaktır.

Aslan payı ortaklığı yasaktır. Ortaklardan birinin sadece kara katılacağı, zarara iştirak etmeyeceği yönündeki anlaşmalar geçersizdir. Ancak ortaklardan biri sadece emeğini ortaya koymuşsa o ortak yasaktan muaf tutulmuştur.

- Yani sadece emeğini ortaya koyan taraf sadece kara katılıp zarara katılmayabilir. Ancak sözleşmede emeğini ortaya koyan ortak için zarara katılacağı hükme bağlanmışsa zarara katılacaktır.

4.Ortaklık Kararları

TBK-m.624- Ortaklığın kararları, bütün ortakların oybirliğiyle alınır. Sözleşmede kararların oy çokluğuyla alınacağı belirtilmişse çoğunluk, ortak sayısına göre belirlenir.

Ortaklık kararları oybirliği ile alınır. Ancak sözleşme ile oyçokluğu ile karar alınabileceğide kararlaştırılabilir.

5. Ortaklık Yönetimi

- Aksine bir hüküm getirilmemişse bütün ortaklar ortaklık yönetimi ile yetkili ve görevlidir.

- Tüm ortaklar için ortaklık yönetimi hem bir haktır hem de borçtur. Ancak bu hüküm yine emredici olmadığı için ortaklar aralarında bir ortağı, ortakları veya 3. Bir kişiyi ortaklık yönetimi ile yetkilendirebilirler.”Bu şirketi A tek başına yönetmekle yetkilidir” veya “A,B,C den oluşan ortaklıkta Ü şirketi yönetmekle yetkilidir” şeklinde bir husus sözleşmede kararlaştırılarak bağlayıcı hale gelebilir.***İtiraz hakkı**, yönetim yetkisi olan her ortak diğer yönetici ortakların işlemlerine bu işlemler tamamlanmadan önce itiraz etmek suretiyle işlemi yapmasını önleyebilir. Burada yönetici olmayan ortakların itiraz hakları yoktur.

Örneğin: 3 ortaktan sadece A ya yetki verilmişse kimse itiraz edemeyecektir veya 3 bir kişiye verilmişse yönetim yetkisi yine kimse itiraz edemez. Ancak yöneticilerin hileli işlemlerine karşı yönetici olmayan ortakların itiraz hakkı mevcuttur. Yönetici ortak olsun olmasın hileli işleme itiraz hakkı vardır. Hileli işlem şirketi zarara uğratabilir. Burada yönetici olmayan ortakların yöneticilere karşı kullanabilecekleri haklar, ilk olarak sorumluluk davası açılabilir. Bu dava sonucunda yönetici ortağın yönetici yetkisi alınabilir buna azil işlemi denir bu kavramın karşısında istifa vardır. İstifa yöneticinin kendi isteğiyle çekilmesi azil ise diğer ortakların yöneticiyi görevden almasıdır.

2. olasılık ise haklı nedenle fesihtir, sözleşmenin ihlal edilmesi sebebiyle haklı nedenle fesih imkânı vardır. Ortaklık yönetimi ortaklar arasında çeşitli bakımlardan sınırlandırılabilir.

Örnek olarak bazı ortaklara teknik konularda bazı ortaklara ticari konularda bazı ortaklara mali konularda yönetim yetkisi tanınabilir. Böyle durumlarda itiraz hakkına ortak hangi konuda yönetim hakkına sahipse ancak o konuda yönetici olan ortaklar onun eylemine itiraz edebilirler.

Örneğin ticari konuda yetkili olan yöneticinin işlemine ancak ticari konuda yetkili başka yönetici varsa o itiraz edebilir teknik konuda yetkili olan ortak itiraz edemez.

***Olağan işlem-olağanüstü işlem**, yönetim hakkı olağan işleri kapsar. Olağan işler şirkette günlük olarak yerine getirilmesi gereken işlerdir. Olağan işler serbestçe yerine getirilir.Olağanüstü işlerin ise oybirliği ile alınması gerekir ancak sözleşmede oy çokluğu kararlaştırılmışsa oy çokluğu ile

olağanüstü kararlar alınabilir. Olağan işler günlük işlerdir, şirket defterleri tutulması, mal alım satımı, alacakların tahsil edilmesi, borçların ödenmesi gibi. Yönetici olan-olmayan ortaklar arasındaki ilişkinin hukuki niteliği vekâlet olarak kabul edilmektedir.

Borçlar kanunu madde 504 te vekilin yapamayacağı işlemler sayılmıştır. Vekil dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvuramaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, bağış yapamaz, taşınmazı devredemez, taşınmazı aynı hak ile sınırlandıramaz. Bu işlemler ortaklığın faaliyet konusunda olabilir bu durumda olağan işlemler olur. Bu işlemler ortaklığın olağan işlemleri değilse olağanüstü kabul edilir. Ancak bu hükümde emredici değildir.

Yönetici olan-olmayan ortakların arasındaki ilişkinin vekâlet olması şart değildir ticari vekil olabilir, aralarındaki ilişki hizmet sözleşmesi de olabilir bunu ortaklar sözleşme ile kararlaştırabilirler.

Ancak bu sözleşmeyle belirlenmemişse vekâlet ilişkisi olarak kabul edilir. Yönetici ortağın vekilin yapamayacağı işlemleri (dava, sulh, hakem, kambiyo taahhüdü, bağış yapamaz) yapabilmesi için oy birliği gerekir ancak sözleşmede oy çokluğu kararlaştırılmamışsa oy çokluğu ile de yapılabilir.

6. Yöneticinin Hak ve Borçları

Hakları

- 1) Ortaklık için yaptıkları masraflara ve giriştikleri borçlara diğer ortakların katılmasını talep etmektir.
- 2) Ortaklığa avans olarak para veren yönetici verdiği günden itibaren faiz isteyebilir.3-Yükümlü olmadığı halde ortaklık işleri için emek sarf etmiş olan ortak hakkaniyetin gerektirdiği bir karşılık ödenmesini isteyebilir.

Borçları

1) Özen borcu, yönetici ortak ortaklık işlerinde kendi işlerinde gösterdiği özeni göstermekle yükümlüdür. Adi şirketin işlerini ücretle yürüten ortak vekâlet hükümlerine göre sorumlu olur. Böyle bir ortaktan kendi işlerinde gösterdiği özen değil (daha ağır bir özen yükümü) işin gerektirdiği özeni göstermesi gerekir.

2) Ortaklığa kendi kusuruyla verdiği zararları, başka işlerle sağladığı menfaatle mahsup etmeden ödemek. Normal şartlarda kusur olmadan bir zarar verilmişse mahsup edilebilecektir. Mahsup düşürmedir alacaklardan borçların düşürülüp kalanın ödenmesidir.

3) Yılda en az bir defa hesap vermek ve kardan diğer ortakların paylarına düşen miktarı ödemek.

(! Önemli) Bu borcunu yerine getirmemesi özellikle sorumluluk doğurur. Haklı nedenle fesih nedenidir. Yönetici ortağın azline neden olabilir.4-Ortaklık işlerinin incelenmesine TBK madde 631 çerçevesinde izin vermek. TBK madde 631 de her ortağın ortaklık hesabını inceleme hakkı vardır buna karşılık yönetici ortakta buna katlanmak zorundadır yani bir ortak ortaklık hesabını incelemek isterse hesabı onun emrine amade tutması gerekir.

7. Sorumluluk Davası

Her ortak diğer ortaklara kusuruyla verdiği zararları tazminle yükümlüdür. Kanun burada yönetici veya yönetici olmayan ortak ayrımı yapmamıştır. Buradaki zarar bir dolaylı zarardır. Hükmolunacak zarar şirkete ödenir. Şirketin tavsiyesi sırasında sorumluluk davasını açma hakkı tasfiye memurlarına geçer.

Sorumluluk davasını açmak için dava hakkını doğuran işlemten itibaren 5 yıllık zaman aşımı vardır.

8. Yönetim Yetkisinin Kaldırılması ve Sınırlandırılması

Ortaklık sözleşmesi ile ortaklardan birine verilen yönetim yetkisi haklı neden olmadıkça diğer ortaklar tarafından kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz. Bu durumda sözleşme değişikliği gerekeceği ve bunun içinde kural olarak oy birliği gerekeceği için buna yetkisi kaldırılan ortakta dâhildir.

Yani bu durumda hiçbir şekilde yönetici ortağın yetkisi kaldırılmaz ve sınırlandırılmaz. Çünkü bu bir sözleşme değişikliği gerektirir bunun içinde oy birliği gerekir ve yönetici olan ortağında oyu gerekeceği ve oy vermeyeceğine göre hiçbir zaman oy birliğine varılmaz.

Ortaklık sözleşmesinde yetkinin kaldırılmayacağı ilişkin bir hüküm bulunsa bile haklı bir sebep varsa diğer ortaklardan her biri yönetim yetkisini kaldırabilir.

Burada ilk planda mahkeme kararına gerek olmadan her ortak yönetim yetkisini kaldırabilecektir.(Uygulamada pek bir şey ifade etmez) Burada kanun koyucu kolaylık yapmak istemiştir ancak bizim hukukumuz da bu bir şey ifade etmez yine mahkeme kararı gerekecektir.Haklı sebeplerin neler olabileceği örneksene yönetimiyle TBK 629/3 te sayılmıştır.

Haklı sebepler özellikle yönetici ortağın görevini aşırı ölçüde ihmal etmesi veya iyi yönetim için gerekli olan niteliği kaybetmesi durumunda vardır.Çok geniş ve soyut bir düzenleme yapılmış ,burada aşırı ölçü nedir belli değil veya yaşlanmış veya hastalanmış olabilir (bunama)Bir çok durum buna dahil edilebilir.

9. Adi Şirketin Denetimi

Yönetim hakkı olsun olmasın her ortağın sınırlandırılmaz kaldırılamaz nitelikte denetlemek hakkı vardır.Her ortağın itiraz hakkı yoktur ancak denetim hakkı her ortağın sınırlandırılmaz ve kaldırılamaz nitelikte vardır.Ortaklığın işleyişi hakkında bilgi alma,ortaklık defter ve kayıtları inceleme bunlardan örnek alma ve ortaklığın mali durumu hakkında özet çıkarma hakkı vardır,bu örnekler çoğaltılabilir.

Bu hakkın sınırı dürüstlük kuralıdır,örneğin ortağın uykusu kaçır gece 2 de defterleri görmek istemesi dürüstlük kuralıyla bağdaşmaz.

10. Rekabet Yasağı

Ortaklar kendilerinin veya 3. Kişilerin menfaatine olarak ortaklığın amacını engelleyici veya zarar verici işlemler yapamazlar.

Örneğin, bir yazılım şirketinin ortağı aynı konuda faaliyet gösteriyor bu kişi şirketin amacını engelleyebilirler. Ancak rekabet yasağı da emredici değildir ortaklar sözleşme ile yasağı kaldırabilir.

11. Ortaklar Arasındaki Değişiklikler

*Yeni ortak alımı ve alt katılım, Ortaklığa yeni bir ortak alınması veya ortağın payına katılma veya devralma sözleşme değişikliğini değiştireceği için oybirliğiyle mümkündür.

*Ortaklıktan çıkma ve çıkarılma, TBK madde 633.maddedeki sebeplerle ortağın ortaklıktan çıkması veya çıkarılması mümkündür.

TBK-m. 633- Bir ortağın fesih bildiriminde bulunması, kısıtlanması, iflası, tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi veya ölmesi hâlinde, sözleşmede ortaklığın diğer ortaklarla devam

edeceğine ilişkin bir hüküm varsa, bu durumlardan biri gerçekleştiğinde, o ortak veya temsilcisi ya da ölen ortağın mirasçısı ortaklıktan çıkabilir veya diğer ortaklar tarafından yazılı olarak yapılacak bir bildirimle ortaklıktan çıkarılabilir.

- Uygulamada ortağın ölümüne çok rastlanır bu şirket için bir sona erme sebebidir bunun önüne geçmek için ölenin mirasçıları ortaklık ilişkisine katılabilir veya diğer ortaklar ölenin mirasçısına tasfiye payını ödeyerek kendi aralarında ortaklığa devam edebilirler. Böylece ortaklık devam edecektir. Sözleşmede hüküm varsa mirasçıların ortak olarak devam edeceğine ilişkin o zaman mirasçı ortak olarak şirkete katılır ancak hüküm yoksa mirasçının ortaklığa katılmasına diğer ortaklar engel olabilirler.

**** Çıkma ve ya çıkarılma halinde ortaklık payının tasfiyesi;** Çıkan ya da çıkarılan ortağın payı diğer ortaklara ortaklıktaki payları oranında kendiliğinden geçer.

Diğer ortaklar çıkan ya da çıkarılan ortağa kullanımını ortaklığa bıraktıkları eşyayı geri vermekle yükümlü olacaklar ,(eğer eşyanın kullanılması ortaklığa katılım payı olarak getirilmişse kullanımı ortaklığa bırakılan eşya geri verilir.)ayrıca kendisini ortaklığın muaccel borçlarından doğan müteselsil sorumluluktan kurtarmak suretiyle, ortak sıfatının sona erdiği tarihte ortaklık tasfiye edilmiş olsaydı, ödenmesi gereken tasfiye payını ödeyeceklerdir.(burada çok ayrıntılı bir düzenleme vardır ana hatlarıyla tasfiyeyi bilmek yeterli olacaktır.)

Tasfiye payının belirlenmesinde TBK madde 644 dikkate alınacaktır.Buna karşılık muaccel olmayan borçlar için diğer ortaklar,çıkan yada çıkarılan ortağı borçtan kurtarma yerine kendisine bir güvence verilebilir.Çıkan yada çıkarılan ortağın tasfiye payının hesaplanması mali işlerde uzman bir kişiye yaptırılır,bilirkişiye yaptırılacak.

****Mal varlığının yetersizliği;** Ortaklık sıfatının sona erdiği tarihte ortaklığın mal varlığı borçlarını karşılamaya yetmediği takdirde,çıkan veya çıkarılan ortak payına düşen borç tutarını,zarara katılmaya ilişkin düzenlemeler çerçevesinde diğer ortaklara ödemekle yükümlüdür.

****Tamamlanmamış işlerden dolayı çıkan yada çıkarılan ortağın sorumluluğu;**Ortak oldukları dönemde henüz sonuçlanmamış işlerden doğan kara ve zarara katılacaklardır.

(Bu şekilde düzenlemiştir ancak çok ayrıntıya gerek yok hoca sınavda çıkan veya çıkarılan ortaklığın tasfiyesi üzerinde durmuyor !!!!!)

DIŞ İLİŞKİ (TEMSİL)

- Kendi adına ve ortaklık hesabına bir 3. Kişiyle işlemde bulunan ortak bu kişiye karşı bizzat kendisi alacaklı ve borçlu olur. Burada dolaylı temsil ilişkisi vardır. Diğer ortaklar iç ilişkide işlemi yapan ortağa karşı, dolaylı temsil hükümlerine göre sorumlu olur dış ilişkide ise sorumlu tutulabilmeleri için borcu üstlenmeleri gerekir. Ortaklardan birinin ortaklık veya bütün ortaklar adına bir üçüncü kişi ile işlem yapması durumunda, diğer ortaklar ancak temsile ilişkin hükümler uyarınca, bu kişinin alacaklısı veya borçlusu olurlar.Burada öncelikle bu işlemi yapan ortak üzerinde işlemin sonuçları doğacak ve sonra iç ilişkide bundan doğan hak ve borçları diğerlerine devredecek ki onlarda sorumlu olsunlar bu genelde rücu ilişkisidir.

- Ortak ortaklık adına işlem yapacak olursa ortaklar doğrudan temsel hükümlerine göre sorumlu olurlar. Bu işlemi yaparken özellikle 3. Kişiye bu işlemi ortaklık adına yaptığını bildirip temsil belgesini ibraz edecek. İşlemi kendi adına mı ortaklık adına mı yapıyor buna bakılır. Temsil yetkisine sahip yönetici ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemlerine ilişkin yetkinin geçerliliği, bu yetkinin bütün ortakların oybirliği ile verilmiş ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtilmiş olması koşullarına bağlanmıştır.

Temsilin Sonuçları

- Ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde elbirliği mülkiyeti halinde bütün ortaklara ait olur.
- Sözleşme ile müşterek mülkiyet esas kabul edilebilir. Ortaklık sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça, bir ortağın alacaklıları, haklarını ancak o ortağın tasfiyedeki payı üzerinde kullanabilirler.
- Bu düzenlemede tüm şirket tipleri için geçerli olan bir düzenlemedir.

Örneğin devam etmekte olan bir ortaklık var ortaklardan birinin alacaklısı var ve alacaklı ortağın sermaye payına göz dikmiş durumda yani aslında ortağın başka malları da var ama yetmiyor borcu karşılamaya bu durumda alacaklı fesih beyanında bulunabilir. Amaç ortaklığın tasfiye alanına girsin ve o ortağın tasfiye alacağı belirlensin ve alacaklı alacağına kavuşsun.

Diğer ortaklar ortaklık ilişkisini aralarında devam ettirmek istiyorlarsa ortağın alacaklıya olan borcunu ödeyip feshi önleyebilirler veya tasfiye payını alacaklıya ödeyebilirler burada fesih alacağı yöneliktir 3. Kişinin amacı ortaklığı bitirmek değil alacağına kavuşmaktır bu nedenle borç ödenip fesih önlenebilir. Sözleşme ile başka yönde bir düzenleme getirilebilir.

Ortaklar, birlikte veya bir temsilci aracılığı ile, bir üçüncü kişiye karşı ortaklık ilişkisi çerçevesinde üstlendikleri borçlardan, aksi kararlaştırılmamışsa müteselsilen sorumlu olurlar.

Burada 1. Derece sorumluluk vardır çünkü tüzel kişilik yoktur, sınırsız sorumluluk vardır çünkü bütün mal varlığı ile sorumludur. Müteselsil sorumluluk vardır çünkü kişi birliği (elbirliği mülkiyeti) vardır.

ADI ŞİRKETİN SONA ERMESİ

- Adi şirketin sona erme halleri Borçlar kanununun 639. ve 640. Maddelerinde sayılmıştır.

TBK-m.639- Ortaklık, aşağıdaki durumlarda sona erer:

- 1- Ortaklık sözleşmesinde öngörülen amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız duruma gelmesiyle.
Örneğin bir otoyol inşaatı yapmak için bir adi şirket kuruluyor. Adi şirketin kurulması ve dağılması ticaret şirketlerine nazaran son derece kolay olduğu için büyük şirketler böyle işlerde adi ortaklık kurmayı tercih eder. Ortaklığın konusu olan inşaat işinin bitmesi ile ortaklığın konusu sona erecektir. Buda sona erme sebebidir.
- 2- Sözleşmede ortaklığın mirasçılarla sürdürülmesi konusunda bir hüküm yoksa ortaklardan birinin ölmesiyle. Kolektif şirketi incelerken de göreceğimiz kişi şirketlerinde ortaklardan birinin ölmesi kural olarak ortaklığın sona erme sebebidir.(infisah=kendiliğinden gerçekleşen) Ancak ortaklar ortaklık sözleşmesine bir hüküm koyarak ölen ortağın mirasçılarıyla veya onlar olmadan ortaklığa devam edebilirler.
- 3- Sözleşmede ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa bir ortağın kısıtlanması, iflası veya tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesiyle. Ortağın kısıtlanması yani medeni

hakları kullanmaktan yoksun bırakılması mahkeme kararıyla olabilir. (savurganlık) Hürriyeti bağlayıcı bir cezaya çaptırılmasında da geçerlidir. Ancak ortaklar bu haller yani ortağın iflası, tasfiye payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi ve kısıtlanması gerçekleşse bile ortaklığın devam edeceğini ortaklık sözleşmesinde kararlaştırabilirler.

- 4- Bütün ortakların oybirliğiyle karar vermesiyle. Örneğin şirket 10 yıl için kurulmuş ve 5.yılın sonunda işler istedikleri gibi gitmiyor bu durumda oybirliği ile sona ermeye karar verebilirler.
- 5- Ortaklık için kararlaştırılmış olan sürenin bitmesiyle. Örneğin ortaklık sözleşmesini 10 yıl olarak kararlaştırdılar 10 yılın sonunda ortaklık sona erer. Ancak burada belirsiz süreli sözleşmelere paralel bir hüküm kurulmuştur. Yani belirli süreli sözleşme sona ermesine rağmen sözleşenler ilişkiye devam ediyorsa o sözleşme belirsiz süreli hale gelir. Ortaklar sürenin bitmesine rağmen ortaklığa devam ediyorsa sözleşme artık belirsiz süreli ortaklık sözleşmesi haline gelir.
- 6- Ortaklık sözleşmesinde feshi bildirme hakkı saklı tutulmuş veya ortaklık belirsiz bir süre için ya da ortaklardan birinin ömrü boyunca kurulmuşsa, bir ortağın fesih bildiriminde bulunmasıyla. Ortaklardan birinin fesih bildiriminde bulunması haline hükümde bulunan haller söz konusu ise sona erme gerçekleşir.
- 7- Haklı sebeplerin bulunması hâlinde, her zaman başkaca koşul aranmaksızın, fesih istemi üzerine mahkeme kararıyla. Buradaki özellik fesih talebi her ne kadar tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir talep olsa da yöneltilmesiyle sonuç doğurmaz mahkemeye başvurulması gerekir. Çünkü sebebin haklı olup olmadığını mahkemenin belirlemesi gereklidir.

TBK-m. 640- Ortaklık, belirsiz süre için veya ortaklardan birinin ömrü boyunca sürmek üzere kurulmuşsa, ortaklardan her biri, altı ay önceden fesih bildiriminde bulunabilir.

(Bu düzenleme belirsiz süreli sözleşmelerin sona ermesi hükümlerine benzemektedir.)

- Fesih bildirimi, dürüstlük kurallarına aykırı olarak ve özellikle uygun olmayan bir zamanda yapılamaz.
- Fesih bildirimi, ancak hesap yılı sonunda hüküm ifade eder. Buradaki düzenleme medeni kanun madde 2 ile ilgilidir. Kimse sahip olduğu haklardan fazlasını ileri süremez.(bunu muhakkak her daim bilmek gereklidir) Sözleşmede öngörülmüş olan sürenin bitiminden sonra ortaklık, ortakların örtülü iradesiyle sürdürülürse, belirsiz süreli ortaklığa dönüşür.

Üçüncü kişilere karşı sorumluluk

TBK-m.645- Ortaklığın sona ermesi, üçüncü kişilere karşı olan yükümlülükleri değiştirmez.

Bu durumda tasfiye esnasında şirketten alacaklı olanlar alacaklarını tahsil ederler şirkete borçlu olanlarda borçlarını ödeyecektir. Sona erme ir borçlar artık muaccel hale gelecektir.

ADİ ORTAKLIKTA TASFİYE AŞAMASI

Tasfiye bir şirketin ekonomik mal varlığının çözülmesidir. Bu da alacakların tahsili ve borçların ödenmesini ifade eder.

Katılım payı olarak çok geniş bir daire içinde ekonomik değeri olan olmayan her türlü unsur adı şirkete koyulabiliyordu.

- Katılım payı olarak bir şeyin mülkiyetini koyan ortak ortaklığın sona ermesi üzerine yapılacak tasfiye sonucunda o şeyi olduğu gibi geri alamayıp koyduğu katılım payına ne değer biçilmişse o değeri isteyebilir.

Örneğin bir arazi ve ya makinenin mülkiyetini koydu bunu aynen geri alamaz ancak kuruluş aşamasında bilirkişi tarafından biçilmiş nakdi değeri alabilir. Ortakların kuruluş esnasında katılım payı olarak getirdikleri unsur ne olursa olsun tasfiye esnasında ancak nakit ödeme alabilirler. Bunun nedeni unsurlar paraya çevrilmesidir ve 3. Kişiye olan borçlar nakit olarak ödenir bunları olduğu gibi verirlerse ortaklığın elinde nakit olmadığı için borçlarını ödeyemez bu nedenle nakite çevrilir ve ödeme yapılır.

- Tasfiyede sıralamada ilk sırayı dış tasfiye alır, ikinci aşama ise iç tasfiyedir.

Dış tasfiyede borçlar ödenir alacaklar tahsil edilir. Ancak ortaklardan biri ortaklık için 3. kişi ile bir işlem yapmış fakat dolaylı temsil hükümlerine göre yapmış, ortaklık için bir mal almış ve bedeli 3. kişiye ödemiş.

Bundan sonra ortağın iç ilişkide devir aşamasında malın bedelini diğer ortaklardan talep etmesi gerekir. Bu aşamada ortaklık iflas etmiş ve iflasta sona erme sebeplerinden biridir.(bir başka sona erme halide olabilir)

Bu durumda şirketin malları iflas masasına geçecektir peki bu ortak alacağına nasıl kavuşacak yani alacağını iç ilişkide mi dış ilişkide mi talep edecek ?

Burada dış tasfiye yapılırken şirketin daha çok malı vardır ve bu ortağın şirketten alacak hakkı vardır. Bu ortak alacak hakkı sahibi olması sebebiyle menfaati korunmalıdır yani dış tasfiyeden alacağına kavuşur. Aslında bir ortak olmasına rağmen bu kişi ortaklardan bir talepte bulunmasına rağmen dış tasfiyede talep hakkını kullanabilir. Dış tasfiye tamamlandıktan sonra

1-) El ele baş başa gelebilir yani alacaklar borçları karşılar tabakta hiç bir şey kalmaz. Tasfiye tamamlanır ve iç tasfiye aşamasına geçilemez.

2-) Alacaklar borçlardan fazla gelir tabakta bir miktar para kalabilir. İç tasfiye aşamasına geçilir.

3-) Borçlar alacaklardan fazla ise alacaklılar ortakların iflasını isteyebilirler.

İç tasfiye aşamasında ortakların sermaye payları kendilerine nakit olarak ödenir. Şirket kurulurken bilirkişi tarafından bu değer belirlenir. Bir şeyin kullanma hakkı konulmuşsa onun aynen iadesi gerekir. Paraya çevrilmez aynı olarak iadesi gerekir çünkü mülkiyeti konulmamıştır.

Örneğin bir araba koydunuz koyduğunuz andaki değerinin nakdi değeri ödenir. Tasfiye anındaki değerine bakılmaz ancak 2002 model bir araba 0 olarak getirilmişse tasfiye anında yani 2012 yılında da o arabanın 0 olan değerinin ödenmesi daha adil olacaktır. Tasfiye payları dağıtıldıktan sonra çanakta para kalmışsa kar payı adı altında kural olarak eşit şekilde ortaklara dağıtılır ancak sözleşmede aksine bir hüküm varsa (katılım payları oranında) o şekilde dağıtım yapılır.

TİCARET ŞİRKETLERİ HAKKINDA GENEL HÜKÜMLER

1. Tüzel Kişilik ve Ehliyet

- Bizim sistemimizde bütün ticari şirketler tüzel kişiliğe sahiptir.

TTK-m.125 - (1) Ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir.

- Burada artık koruma zırhı vardır ortaklar ortada değil tüzel kişilik perdesi arkasında saklanmışlardır. Bu 3. Kişilerden korunmaya yarar, 3. kişiler alacak hakkına sahip oldukları zaman alacaklı alacağını tüzel kişilikten talep eder tüzel kişiliği oluşturan kişilerden talepte bulunamaz çünkü onları göremez.

Tüzel kişiliğin mevcut olduğu ticari şirketlerde ortaklık tüzel kişiliği alacaklılara karşı 1. derecede sorumlu, ortaklar ise 2. derecede sorumludurlar. Adi şirkette durum böyle değildi tüzel kişilik olmadığı için alacaklılar ortaklarla karşı karşıya gelmektedirler. Tüzel kişiliğe bağlanan sonuçlar;

* Ortaklık mal varlığının sahibi tüzel kişiliktir ortaklar değildir.

* Tüzel kişi aktif ve pasif dava ehliyetine sahiptir. Tüzel kişilik davacı olabileceği gibi davalıda olabilir kendisini oluşturan ortaklardan ayrı olarak.

* Tüzel kişilik bir ticaret unvanına sahiptir kendisini oluşturan kişilerden farklı olarak bir unvana sahiptir. (Kolektif şirketin ticaret unvanı örneğin ortaklardan en az birini adı ve soyadıyla şirketi ve türünü gösteren bir unvanla oluşturulur. Ahmet kent ve ortakları kolektif şirketi gibi. Anonim şirkette ise şirket türü ve faaliyet türü ticaret unvanının çekirdeğini oluşturur ve sonra bunlara gerçeğe ve kanuna uygun ekler yapılır. Gıda pazarlama anonim şirketi gibi.)

* Tüzel kişinin yerleşim yeri olur. Şirketin merkezi açısından yerleşim yeri olmalıdır.

* Tüzel kişilik bir tabiiyete sahiptir. Bir Türk şirketi söz konusu olabileceği gibi bir alman şirketi de söz konusu olabilir.

* Tüzel kişi ehliyeteye sahiptir. Hak ehliyeti ve fiil ehliyeti. Fiil ehliyetine ticaret hukukunda tasarruf ehliyeti işlem ehliyeti gibi isimler verilmiştir. (ergen olma, kısıtlı olmamak, temyiz kuvvetine sahip olma) Tüzel kişilerde hak ehliyeti kavramı yoktur fiil ehliyeti kavramı geçerlidir.

TTK-m.125 - (1) Ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir.

(2) Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.

- Eski Ticaret kanununda ticari şirketlerin faaliyet alanı kısıtlıydı. Ticaret şirketlerinin ehliyetleri işletme konuları ile sınırlıdır. Şirket sözleşmesinde yazılı olan faaliyet konuları ile sınırlıydı.

Örneğin tekstille uğraşan bir şirketin önüne gıda ile ilgili bir iş çıkıyor ve onlar şirket sözleşmesinde gıda konusu yer almadığı için o işi yapamıyorlar hukuken bu iş yok sayılmaktadır. Yokluk çok ağır bir hükümdür.

- Kanunen şirket faaliyeti dışında bir işi yapamamaktadır buna ultra vires denilmektedir. Bu şirket için gıda işi çok iyi bir imkân çıkmış ancak şirket bunu yapamıyor çünkü bu ultra vires bir hal.

Bu işi yapabilmesi için sözleşmeye gıda işini de yazması gerekir ancak şirket faaliyet kısmına gıda işini yazana kadar iş çoktan bitmiş olabilir. Bu nedenle yeni ticaret kanununda konuyla ilgili yeni bir düzenleme yapılmıştır. Ticaret şirketleri bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilir.

- 371. maddede anonim şirketinin yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisinin kapsamına ilişkindir.

Kapsam ve sınırlar

TTK-m. 371- (1) Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.

(2) *Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.*

Burada 1. Fıkra açısından 125. Maddeyle paralel düzenleme vardır.

Ancak 2. Fıkradaki düzenlemede müspet vukuf söz konusudur.

- (Müspet olumlu anlamında vukuf ise vakıf olmak yani bilmek anlamında) Temsile yetkili olanların 3. Kişilerle şirketin işletme konusu dışında yaptığı işlemlerde şirketi bağlar ancak şu şartla ki; 3. Kişi o işlemin şirketin işletme konusu dışında olduğunu bilsin veya bilebilecek durumda olduğu bilenebilsin. 125/2 de ticaret şirketleri her konuda borçlanabilirler ve hal elde edebilirler derken 371/2 de anonim şirketler açısından sınırlama getirilmiştir. (komisyon başkanı hükümleri iktibas ederken yanlış bir işlem yapmıştır bu nedenle birbirine aykırı hükümler vardır) 125. Maddeye göre faaliyet konularını yazmaları gerekmez 371/2 ye göre yazmaları gerekir.

- Anonim şirketlerde temsile yetkili olanlar her türlü işlemi yapabileceklerdir. Burada şirketi borç altına sokacak veya hak doğuracak olan işlemi 3. Kişi ile yaparlar ve şirket adına ve hesabına işlem yaparlar çünkü burada tüzel kişilik var ve yapılan işlem doğrudan şirket üzerinde sonuçlarını doğurur. 3. Kişi eğer söz konusu işlemin ortaklık konusu içinde olmadığını biliyor veya bilebilecek durumda ise şirket bu işlemle bağlı olmayacaktır. Şirket sözleşmesinin ilan edilmiş olması da tek başına ispat için yeterli değildir.

- Burada şirket sözleşmesinde şirketin faaliyet konuları belirtilmiş olup şirket temsilcileri bu konular dışında bir işlem yapmıştır. Burada 3. Kişinin sözleşmede yer almayan konunun aslında faaliyet konusuna dâhil olmadığını bilmesi ya da bilebilecek durumda olması gerekmektedir ki şirket bu işlemle bağlı olmasın.

- Şirket sözleşmesi tek başına bu konuda belirleyici değildir o halde 3. Kişi nasıl öğrenebilir yaptığı işlemin faaliyet konusu içinde olup olmadığını. İspat yükü 3. Kişinin üstündedir. Bu çok zor bir ispat yüküdür. 3. Kişi yaptığı işlemin şirket faaliyet konusu içinde olmadığını bilmediğini ispat edecektir. Diğer şirketler açısından böyle bir sınırlama yoktur.

- Yapılan sınırlama 3. Kişilerin aleyhinedir. (3. Kişinin şansızlığı.) Yapılan işlemle şirket bağlı olmayacaktır ancak 3. Kişi işlemle bağlıdır ve zararı oluşacaktır. Bu zararı neticesinde zararının tazmini için sorumluluk davası açabilecektir. Davanın hukuki dayanağı anonim şirketle ilgili yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları düzenlenmiştir buradaki hükümlere gidilebilir. Bunun yanında haksız fiil hükümlerine göre de sorumluluğa gidilebilir.

Örneğin gıda konusunda bakliyatla ilgili bir iş çıktı anonim şirket temsilcisinin karşısına ve temsilci gıda alımını yaptı. Şirketin faaliyet konusunda ise gıda alımına ilişkin bir faaliyet yok ve şirket işlemle bağlı olmak istemiyor ve 3. Kişinin yapılan gıda alımı faaliyetinin şirket faaliyet konusuna girmediğini bildiğini öne sürüyor.

Bunu anonim şirket ispat edecektir. Yapılan işlem böylece şirketi bağlamayacaktır. 3. Kişi bu işlemin faaliyet konusuna girmediğini bilmediğini ispat edememiş ve zarara uğramıştır Bu durumda işlemi yapan temsilcinin sorumluluğuna gidecektir.

TİCARET ORTAKLIKLARINDA ORTAKLARIN KATILMA PAYI BORCU

KİŞİ ORTAKLIKLARI

Para, emek, taşınır taşınmaz mal varlığı, alacak hakları, sınırlı ayni haklar, fikri haklar, ticari itibar, müşteri çevresi, know how, kullanma hakları, ticari adlar (ticaret unvanı, marka ve işletme adı), sınai haklar (patent, telif hakkı)

SERMAYE ORTAKLIKLARI

Para, taşınmaz-taşınır mal, muaccel olan alacak hakları, fikri haklar, internet ortamındaki adlar, sınai haklar, kullanma hakkı buraya girmez çünkü paraya çevrilemez, sınırlı ayni haklar

Sermaye koyma borcu

TTK-m. 127- (1) Kanunda aksine hüküm olmadıkça ticaret şirketlerine sermaye olarak;

- a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar,
- b) Fikrî mülkiyet hakları,
- c) Taşınurlar ve her çeşit taşınmaz,
- d) Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları,
- e) Kişisel emek,
- f) Ticari itibar,
- g) Ticari işletmeler,
- h) Haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler,
- i) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar,
- j) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer, Konabilir.

- (Faydalanma hakkının hukuktaki adı intifa hakkıdır.)

- Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikrî mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınurlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur.

- Bu hüküm sermaye güvenliğini sağlamak için getirilmiş bir hükümdür. Eski kanunda yer almayan bir düzenlemedir.

Eski düzende (1 Temmuz 2012 den önce) ortaklar önce bir sermaye katılma payı getiriyorlar sonrada bunu çekiyorlardı. Örneğin şirketin kuruluşunda 50.000tl getirip kurulduktan sonra geri alıyordu yani şirketin içi boşaltıyorlardı. Özellikle sermaye şirketleri sermayeleri ile sorumlu oldukları için sermayelerini korumaları gerekir bu hükmün getirilme amacı budur. Taşınurların güvenilir kişiye tevdisi (yeddi emin) gereklidir çünkü bu kişileri sorumlu tutabilirsiniz.(eğer taşınırın başına bir hal gelirse şirket güvenilir kişiyi sorumlu tutabilir.)

Nakdi sermaye

TTK-m. 344 - (1) *Nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir.*

- Para olacaksa sermaye bu amaçla açılmış bir banka hesabına yatırılması gerekir. Bu hesapta ancak şirket kurulduktan sonra şirket yetkilisi tasarrufla bulunabilir. Kişinin kendisi 1 Temmuz 2012 den önce olduğu gibi gidip nakdi bedeli alamamaktadır. 3. Kişilere karşı sorumluluktan dolayı sermaye paylarının korunması için bu önlemler alınmıştır. 342. Madde dede aynı sermaye için önlemler alınmıştır.

- 128.madde 3.fıkra; Sermaye olarak taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerinde var olan veya kurulacak olan aynı bir hakkın konulması borcunu içeren şirket sözleşmesi hükümleri, resmî şekil aranmaksızın geçerlidir.

- Burada bir taşınmazı katılma payı olarak yazdığınız zaman o hüküm resmi şekil olmadan (tapuda tescil) geçerlilik kazanır. Taşınmaz mülkiyeti veya taşınmaz üzerindeki aynı bir hak tesisini içeren şirket sözleşmesi için resmi şekil aranmaz. Burada şirket sözleşmede yer alan hüküm sebebiyle taşınmaz üzerinde hak sahibi olacaktır.

- Şirketler hukukuna ilişkin bir kolaylık getirilmek istenmiştir. Normalde taşınmaz mülkiyetinin devrinde tapuda tescil gereklidir. Bunun içinde taşınmaz malikinin talebi gereklidir. Ancak şirketler hukukunda şirket sermaye payı olarak taşınmazını getiren ortağın değil şirketin talebi üzerine tescil işlemi yapılır. Çünkü burada şirketin kanundan doğan talep hakkı vardır. Şirket sözleşmesinde taşınmaz mülkiyetinin ve ya taşınmaz üzerindeki aynı hakkın katılma payı olarak konulması hakkında bir hüküm varsa (şirketin kurulma anı tescil) şirket yetkilisi bu taşınmazın şirket üzerine tescilini talep edebilir.

- (Uygulama ise tamamen farklıdır hiç bir tapu memuru bunu kabul etmemektedir. Büyük bir inatla işlemi yapmamaktadır. Kanun hükmü olmasına rağmen tapu memuru taşınmazın sahibinin talebini zorunlu tutmaktadır. Sermaye payı olarak taşınmazını getiren kişinin talebini bekliyor.)

KATILMA PAYININ ŞİRKETLERE GETİRİLMESİNDE TİCARET ŞİRKETLERİ İÇİN KONULMUŞ KURALLAR

Genel olarak

TTK-m.128- (1) *Her ortak, usulüne göre düzenlenmiş ve imza edilmiş şirket sözleşmesiyle koymayı taahhüt ettiği sermayeden dolayı şirkete karşı borçludur.*

Bir sözleşme ilişkisi vardır ve her ortak bu sözleşmeyi imzalayarak taahhüt ettiği sermaye borcunu ifa etme borcu altına giriyor. Buradan hareketle pay koyma borcunun taahhüt ve tasarruf olmak üzere iki aşaması olduğunu söyleyebiliriz.

1. Taahhüt Aşaması

Borçlar hukukundaki düzenlemeye paralel bir düzenlemedir. Sözleşmelerde taahhüt aşamasını sözleşmeye yazılma ve noter onayı oluşturur. Noter tarafından taahhütte bulunanların imzasının onayı gerekir. Yazılı şirket sözleşmesi + sözleşmedeki imzaların noterde onaylanması

2. Tasarruf Aşaması

Sözleşmeyle üstlendikleri borçları ifa etmeleri gerekir. Sermaye payı borcunun ifası gereklidir. Her şirket sözleşmesinde bu iki aşamayı inceleyeceğiz.

Sorumlu olma

TTK-m.130- (1) Sermaye olarak şirkete alacaklarını devretmiş olan bir ortak, alacaklar şirketçe tahsil edilmiş olmadıkça sermaye koyma borcundan kurtulmaz.

Bir alacak sermaye payı yapılmışsa bu alacak şirkete ödenmedikçe bu alacak hakkını sözleşmeye koyan ortak sermaye koyma borcunu ifa etmiş olmaz.

Örneğin: (A) bir alacağını, (B) taşınmaz mal varlığını, (C) de markasını şirkete sermaye olarak getiriyor.

- Taahhüt aşamasında şirket sözleşmesine bu sermaye katılım paylarının ortaklar adına yazılması gerekir.

- Daha sonra notere gidip imzalarını onaylatırlar.

- Tasarruf aşaması ise tescil anından itibaren başlar.

- Taşınmaz şirket adına tescil edilmelidir.

- Her ne kadar 128. Maddenin 3. Fıkrasında bunun sözleşmeye konması resmi şekil yerine konması geçerlidir dese de 128. Maddenin 5. Fıkrasında taşınmaz mülkiyetinin sermaye olarak konması halinde şirketin tasarrufta bulunabilmesi için tapu siciline şirket adına tescili gerekir.

- Bu sebeple yine tescil talebi gerekecektir.

- Marka bakımından yine marka siciline tescil gereklidir. Alacak açısından ise {(A) 'nın katılım payı borcu; (A) 'nın (Ü) 'den olan 100,00 tl tutarındaki alacak } tescil anından itibaren bu alacak 1 ay içinde şirketçe tahsil edilebilir.

TTK-m. 130/2 - Alacak, vadesi gelmemiş ise aksi kararlaştırılmış olmadıkça, vade gününden, muaccel ise şirket sözleşmesi veya esas sözleşme tarihinden itibaren bir ay içinde şirketçe tahsil edilmelidir.

- Burada şirketin kurulmasından itibaren 1 ay içinde şirketçe tahsil edilmelidir ki bu alacak, sermaye koyma borcu yerine getirilmiş olsun aksi halde (A) sermaye koyma borcunu yerine getirmemiş olacaktır.

- Şirket bu alacağı kimden talep edecek ? (sınav için önemli!)

- Burada bir sözleşme ilişkisi var ve taahhütte bulunmuş olan şirkete karşı (A) 'dır. Bu sebeple (A) 'nın kimden alacaklı olduğunun şirket için bir önemi yoktur. Şirket bu durumda (A) 'ya başvuracaktır alacağın tahsili için.

Bu konuda diğer görüş ise her ne kadara (Ü) ile şirketin organik bir bağı olmasa da (A) alacağını şirkete temlik etmiştir. (Ü) 'nün yeni alacaklısı şirket olmuştur ve şirketin alacağın temlikinden doğan bir alacağı vardır.

Ancak hoca bu görüşe değil diğer görüşe katılıyor şirket ile (Ü) arasında bir bağ olmadığını savunuyor. Şirketle doğrudan doğruya sözleşme ilişkisi taahhüt altındaki ortak arasındadır.

Kuruluş aşamasında yani tescil anından 1 ay içinde alacak ödenmediği takdirde şirket ile alacaklı olan ortak arasında ne olur?

- Bu ortak şirkete karşı borçludur. Katılma payını elde edemediği için (A) şirkete karşı borçludur ancak (A) aynı zamanda (Ü) 'ye karşı alacaklıdır. (Ü) 'den maddi tazminat ve manevi tazminat talep edebilecektir. 1 aylık süre emredici niteliktedir. Süre belki kısaltılabilir ancak uzatılamaz.

- Anonim şirket açısından sadece muaccel olan alacaklar katılma payı olarak konulabilecektir.

Bu katılma payı borcuna ilişkin yaptırımlar nelerdir?

Şirket neler talep edebilir?

TTK-m.128/7 Şirket, her ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmesini isteyebileceği ve dava edebileceği gibi, yerine getirmede gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini de isteyebilir. Tazminat istemi için ihtar şarttır. Şahıs şirketlerinde bu davayı ortaklar da açabilir.

Bu husus borçlar kanununda sözleşmeye aykırılık halinde düzenlenen hükümlere paraleldir. Sözleşmeye yani borca aykırılık neticesinde aynen ifa + gecikme tazminatı + gecikme faizi talep edilebilir. Katılma payı bir alacak ise TTK-m.130/3.devreye girer.

(3) Her ne sebeple olursa olsun, bu süre içinde tahsil edilemediği takdirde, gecikmeden dolayı şirketin tazminat hakkına halel gelmemek şartıyla, ortak, sürenin bitiminden itibaren geçecek günlerin temerrüt faizini de öder.

Burada da aynı düzenleme mevcuttur. Aynen ifa + temerrüt faizi talep edilebilecektir. Kısmen alacak tahsil edilmişse TTK-m.130/4

(4) Alacak kısmen tahsil edilmişse, yukarıdaki hükümler tahsil edilmemiş olan kısım hakkında geçerlidir.

Yani 100.00tl lik alacağın 50.00 tl si ödenmişse geri kalan 50.00 tl için aynen ifa + temerrüt faizi istenebilir.TTK-m.128/7

(7) Şirket, her ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmesini isteyebileceği ve dava edebileceği gibi, yerine getirmede gecikme sebebiyle uğradığı zararın tazminini de isteyebilir. Tazminat istemi için ihtar şarttır. Şahıs şirketlerinde bu davayı ortaklar da açabilir.

- Katılma payı para ise aynen ifa + temerrüt faizi ve gecikme tazminatı talep edilebilecektir.

- Şirket sözleşmesinde bu tip bir hüküm olmasa da sermaye borcunu yerine getirmeyen ortak diğer ortakların kararıyla ortaklıktan çıkarılabilir.

- Sermaye payı borcunu yerine getirmeme kişi ve limitet şirketlerde ortaklığın feshi için haklı sebep oluşturur.

- Anonim şirketlerde katılma payını yerine getirmeme esas itibariyle sona erme için haklı sebep oluşturmaz ancak şirketin kar elde etme amacı (kazanç paylaşma) imkânsız hale geliyor ve mali durumu önemli derecede bozuyorsa ortaklığın feshi için haklı neden olabilir.

Söz konusu sermaye payı borcunu yerine getirmeyen ortak için ortaklıktan çıkarma diğer bir yaptırımdır. O halde yaptırımları şu şekilde inceleyebiliriz.

Katılma Payı Borcunu Yerine Getirilmemesine İlişkin Yaptırımlar

1. Sözleşmeye aykırılığın sonuçları; aynen ifa + gecikme tazminatı + gecikme faizi(para borçları bakımından ve alacaklar bakımından) TTK-m. 128/7 -129-130/3

2. Ortaklığın haklı sebeple feshini talep edebilirler.

3. Söz konusu katılma payı borcunu yerine getirmeyen ortağı ortaklıktan çıkarma.

* Yaptırımlar dışında sermaye koyma borcunun yerine getirmeyen ortak için diğer ortaklar borcunu yerine getireceğine ilişkin ihtiyati tedbir talep edebilirler. TTK-m.128/8

TTK-m.128/8 - Ortaklarca, sermaye olarak konulması taahhüt edilen hakların korunması için, kurucular tarafından ortaklar aleyhine ihtiyati tedbir istenebilir. Tedbir üzerine açılacak davalar için, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda öngörülen süre ancak şirketin tescil ve ilanı tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Katılma Payına Karşılık Faiz veya Ücret Alınması

TTK-m.132- (1) Kanunlarda aksine hüküm yoksa şirket sözleşmesiyle ortakların, koydukları sermayeler için faiz ve şirketteki hizmetleri sebebiyle kendilerine ücret verilmesi kabul olunabilir.

*** Ortakların kişisel alacaklarına ilişkin düzenleme**

Ortakların kişisel alacaklıları alacaklarını sadece adi ortaklıkta olduğu gibi ortaklara ait tasfiye payından değil, ticaret şirketlerinde ortaklığın kar payından da alabilirler.

Bunu sağlamak üzere ortağın alacaklısı ortaklığın feshini talep edebilir yani eğer kar payı borcu karşılamıyorsa şirketin tasfiyesi istenir ve tasfiye payından ortaklık alacaklısının borcu karşılanır. Ancak ortaklar ortaklığın devamını istiyorlarsa bu ortağın borcunu 3. Kişiye ödeyerek veya kâğıt üzerinde yapacakları tasfiye sonunda ayrılma payını icra masasına ödeyerek ortaklığın sona ermesini önleyebilirler.

Zamanaşımı Süresi

Borçlar kanunundaki düzenleme; Ortaklar arasındaki veya ortaklarla ortaklık arasındaki uyuşmazlıklarda 5 yıllık zamanaşımı süresi vardır.

Örneğin ortaklık kar payını dağıtmıyor ortaklara bu durumda 5 yıl içinde talep edebilecekler. 3. Kişiye borcu olan ortağın borcu ödendi ancak bu durumda diğer ortakların aleyhine sebepsiz zenginleşme gerçekleşti bu durumda borcu ödenen ortağa karşı 5 yıl içinde dava hakkı vardır.

Basit Muhakeme Usulü

- Yargılamada bir takım sürelerin kısaltılması ve bir takım usuli işlemlerden tasarruf edilmesi anlamına gelir amaç yargılamanın kısaltılmasıdır.
- Ticaret şirketleriyle ilgili uyuşmazlıklarda (gerek ortaklar arasındaki gerek şirketle ortaklar arasındaki uyuşmazlıklarda)basit yargılama usulü uygulanır. Yani bir takım süreler kısaltılır. Tebligat süreleri kısaltılabilir.

TİCARET ŞİRKETLERİNDE BİRLEŞME-BÖLÜNME-TÜR DEĞİŞTİRME

- Öncelikle her üçü içinde ortak olan bir özelliğe değinmek gerekir.
- Şirketlerin birleşmesi, bölünmesi ve tür değiştirmesi tasfiye olunmaksızın gerçekleştirilirler.

- İşin esası budur yani aslında şirketler tasfiye olduktan sonra yeni bir şirket oluşturabilir ancak bu hem bir zaman kaybı hem de daha masraflıdır. Kanun koyucu burada şirketler için kolaylık sağlamak istemiştir. Bu birleşme, bölünme ve tür değiştirme için şirketlerin ekonomik yaşamlarına son verilmelerine gerek olmamaktadır.

- Eski kanunda bölünme düzenlenmemişti. Bu yeniliktir. Uygulamada vardı ancak kanuna yerleştirilmesi yeni kanunla olmuştur.

BİRLEŞME

- İki ya da daha fazla şirketin tasfiye edilmeksizin içlerinden birinde veya yeni kurulan bir şirkette birleşmeleridir.

- Birleşen şirketlerin ortakları yeni oluşan şirkette belirli bir değiştirme ölçüsüne göre pay alırlar.

- Ya yeni kuruluş şeklinde oluşur yani (A,B,C) şirketleri birleşerek (M) şirketini bir araya getirirler.

- Buna karşılık devralma suretiyle birleşmede ise (B,C) şirketleri zaten mevcut olan (A) şirketinde birleşirler.

- Devralma suretiyle birleşmeye katılma adı da verilir.

- Geçerli birleşmeler madde 137 de düzenlenmiştir yani hangi şirket hangi şirketle birleşebilir.

Geçerli birleşmeler

TTK-m.137- (1) Sermaye şirketleri;

a) Sermaye şirketleriyle,

b) Kooperatiflerle ve

c) Devralan şirket olmaları şartıyla, kolektif ve komandit şirketlerle, birleşebilirler.

(2) Şahıs şirketleri;

a) Şahıs şirketleriyle,

b) Devrolunan şirket olmaları şartıyla, sermaye şirketleriyle,

c) Devrolunan şirket olmaları şartıyla, kooperatiflerle, birleşebilirler.

(3) Kooperatifler;

a) Kooperatiflerle,

b) Sermaye şirketleriyle ve

c) Devralan şirket olmaları şartıyla, şahıs şirketleriyle, birleşebilirler.

- Buradaki özellik şahıs şirketleri sadece devrolunan şirket olmak kaydıyla sermaye şirketleri ile birleşebilirler.

- Aynı zamanda sermaye şirketleri devralan şirket olmak kaydıyla şahıs şirketleri ile birleşebilirler.

- Bunun sebebi günümüzde şahıs şirketlerinin önemini kaybetmesidir.

Özellikle 1980 'lerden bu yana şahıs şirketleri sayısında azalma meydana gelmiştir buna karşılık sermaye şirketlerinin sayısında artış vardır bunun temel sebebi de sorumluluk açısından.

- Şahıs şirketlerinde sorumluluk kişisel nitelikte ve tüm malvarlığıyla ki çok ağır bir sorumluluktur.

- Sermaye şirketleri ise taahhüt edilen sermaye ile sınırlı sorumludur ve kişisel sorumluluk yoktur. Bu nedenlerle kanun koyucunun az sayıda olan şahıs şirketlerinin sermaye şirketleri ile birleşmesi amaçlamıştır.

Genel hükümler

TTK-m.136- (1) Şirketler;

- a) Bir şirketin diğerini devralması, teknik terimle “devralma şeklinde birleşme” veya
- b) Yeni bir şirket içinde bir araya gelmeleri, teknik terimle “yeni kuruluş şeklinde birleşme”, yoluyla birleşebilirler.

Birleşme belirli bir değiş tokuş oranına göre yapılır.

Örneğin: yeni kuruluşlu birleşme söz konusu olsun. (A) 30.00 tl (B) 50.00 tl (C) 100,00 tl ve oluşan (M) şirketinin sermayesi 180.00 tl olacaktır.

(A) şirketi bu birleşmeden ne kadar pay alır, $30.00/180.00=1/6$. Bu oran (A) şirketinin (M) şirketinden alacağı pay oranıdır.

(B) şirketi için; $5/18$, (C) şirketi için $5/9$ olur.

Bunların hepsinin toplamı 1 i verir. $1/6 + 5/18 + 5/9 = 1$ Bunun yanında A şirketinin, B şirketinin ve C şirketinin içinde de sermaye dağılımı vardır.

Örneğin (A) 'nın ortaklarından (X) 'in sermaye payı (M) şirketinde ne kadardır?

- Diyelim ki (A) 'nın iki ortağı var; (X) 'in katılım payı 18.00 tl ve (Y) 'nin katılım payı 12.00 tl. Bunları toplam sermaye ye oranlamak gerekecektir. $(X) 18.00/30.00=3/5$

(Y) $12.00/30.00=2/5$ Bu oranlar (X) ve (Y) 'nin (A) şirketindeki katılma payı oranlarıdır. Bunu (M) şirketine uygulamak için ; (A) 'nın katılma oranı $1/6$ idi. $1/6 \cdot 3/5=3/30=1/10$. Bu oran (X) 'in (M) şirketindeki katılma oranıdır.

180.00 tl den 18.00 tldir. (Y) $2/5 \cdot 1/6=2/30=1/15$. Bu oran (Y) 'nin (M) şirketindeki katılma payıdır. 180.00 tl den $180/15=12.00$ tl dir

Ortaklık paylarının ve haklarının korunması

TTK-m.140- (1) Devrolunan şirketin ortaklarının, mevcut ortaklık paylarını ve haklarını karşılayacak değerde, devralan şirketin payları ve hakları üzerinde istemde bulunma hakları vardır. Bu istem hakkı, birleşmeye katılan şirketlerin malvarlıklarının değeri, oy haklarının dağılımı ve önem taşıyan diğer hususlar dikkate alınarak hesaplanır.

Demek ki bu bir talep hakkı yaratıyor yani devrolunan şirketin ortakları açısından bir pay talep etme hakkı yaratıyor devralan şirketin bünyesinde.

Ayrılma Akçesi (çok önemli, sınav sorusu)

TTK-m.141- (1) Birleşmeye katılan şirketler, birleşme sözleşmesinde, ortaklara, devralan şirkette, pay ve ortaklık haklarının iktisabı ile iktisap olunacak şirket paylarının gerçek değerine denk gelen bir ayrılma akçesi arasında seçim yapma hakkı tanıyabilirler.

(2) Birleşmeye katılan şirketler birleşme sözleşmesinde, sadece ayrılma akçesinin verilmesini öngörebilirler.

- Devralan şirketler ortaklar için seçimlik hakka sahiptir ya yeni şirketten kendi payına düşen oranda bir karşılık al, (kendi şirketlerindeki katılma oranı düşecektir. A şirketindeki pay oranı çok yüksekken M şirketinde katılma payı düşecektir.) ya da ayrılma akçesi alarak ortaklıktan ayrılmasını talep edebilirler.

2.fıkrada ise birleşme sözleşmesinde yalnızca ayrılma akçesi alınmasını kararlaştırabilirler.

- Demek ki ortaklıktaki payın alınması kazanılmış bir hak değildir çünkü birleşme sözleşmesinde yalnızca ayrılma akçesinin ödenmesi ve ortaklıktan çıkarılmasını kararlaştırabilirler. Burada amaç ortaklığın yeni bir şekle girmesidir. Yeni bir organizasyon ve yeni ortaklar hedefleniyor.

Sermaye artırımı, Yeni kuruluş ve Ara bilanço

Hem yeni kuruluşlu hem de devralma suretiyle birleşmede bir sermaye artırımı meydana gelmektedir. Bunun sebebi birleşen şirketlerin sermayeleri küçüktür ancak yeni oluşan şirketin sermayesi büyük olmalıdır.

Sermaye Artırımı

TTK-m.142- (1) Devralma yoluyla birleşmede, devralan şirket, sermayesini, devrolunan şirketin ortaklarının haklarının korunabilmesi için gerekli olan düzeyde, artırmak zorundadır.

Yeni Kuruluş

TTK-m.143 'te yeni kuruluşun ne şekilde kurulacağı düzenlenmiştir. Burada yeni kuruluşu ticaret şirketlerinin kuruluşu ilişkin hükümleri uygulanacaktır. Şirket sözleşmesi hazırlanıyor bu noterce onaylanıyor ve ticaret siciline tescil ediliyor.

Ara Bilanço

TTK-m.144- (1) Birleşme sözleşmesinin imzalandığı tarih ile bilanço günü arasında altı aydan fazla zaman geçmişse veya son bilançonun çıkarılmasından sonra, birleşmeye katılan şirketlerin malvarlıklarında önemli değişiklikler meydana gelmişse, birleşmeye katılan şirketler bir ara bilanço çıkarmak zorundadır.

- Birleşme sözleşmesi hazırlanması gerekir. Bu yazılı şekilde yapılır. Birleşmeye katılan şirketlerin yönetim organlarıncı imzalanır ve genel kurul tarafından onaylanması gerekir. Birleşme sözleşmesinde yer alması gereken hususlar kanunda düzenlenmiştir bunların tek tek bilinmesine gerek yoktur. Bundan sonra birleşme raporu düzenlenir. Bunu birleşen şirketlerin yönetim kurulu organları hazırlar.

İnceleme Hakkı

TTK-m.149- (1) Birleşmeye katılan şirketlerden her biri, merkezleriyle şubelerinde ve halka açık anonim şirketler ise Sermaye Piyasası Kurulunun öngöreceği yerlerde, genel kurul kararından önceki otuz gün içinde;

a) Birleşme sözleşmesini,

b) Birleşme raporunu,

c) Denetleme raporunu,

d) Son üç yılın yılsonu finansal tablolarıyla yıllık faaliyet raporlarını, gereğinde ara bilançolarını,

Ortakların, intifa senedi sahipleriyle şirket tarafından ihraç edilmiş bulunan menkul kıymet hamillerinin, menfaati bulunan kişilerin ve diğer ilgililerin incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bunlar ilgili sermaye şirketlerinin internet sitelerinde de yayımlanır.

Malvarlıındaki değişikliklerle ilgili bilgiler

TTK-m.150- (1) Birleşmeye katılan şirketlerden birinin aktif veya pasif varlıklarında, birleşme sözleşmesinin imzası tarihiyle, bu sözleşmenin genel kurulda onaya sunulacağı tarih arasında, önemli değişiklik meydana gelmişse, yönetim organı, bu durumu kendi genel kuruluna ve birleşmeye katılan diğer şirketlerin yönetim organlarına yazılı olarak bildirir.

- Bu aşamalardan sonra birleşme kararı alınır. (Yönetim kurulu genel kurula bu sözleşmeyi sunar ve genel kurul onayından sonra karar alınmış sayılır.)
- Birleşme ticaret siciline tescil ile geçerlilik kazanır. İlan olunması gerekir.

Alacaklıların ve Çalışanların Korunması (çok önemli, sınav sorusu)

Alacakların teminat altına alınması

TTK-m.157- (1) Birleşmeye katılan şirketlerin alacaklıları birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından itibaren üç ay içinde istemde bulunurlarsa, devralan şirket bunların alacaklarını teminat altına alır.

Birleşmenin hukuken geçerlilik kazanması tescil edilmesi ve ilanı anlamına gelir. Birleşen şirketlerin alacaklıları ilandan itibaren 3 ay içinde talepte bulunurlarsa alacaklarını teminat altına alırlar.

(2) Birleşmeye katılan şirketler; alacaklılarına, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, tirajı elli binin üstünde olan yurt düzeyinde dağıtımı yapılan üç gazetede yedişer gün aralıklarla üç defa yapacakları ilanla ve ayrıca internet sitelerine konulacak ilanla haklarını bildirirler.

(3) Devralan şirket alacağın birleşme dolayısıyla tehlikeye düşmediğini bir işlem denetçisi raporuyla ispat ederse, teminat verme yükümlülüğü ortadan kalkar.

(4) Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması hâlinde, yükümlü şirket teminat göstermek yerine borcu ödeyebilir.

Burada 157/3 e göre yükümlü devlet teminat gösterebileceği gibi borcuda ödeyebilir.

Ortakların kişisel sorumlulukları ve iş ilişkilerinin geçmesi

TTK-m.158- (1) Devrolunan şirketin borçlarından birleşmeden önce sorumlu olan ortakların sorumlulukları birleşmeden sonra da devam eder. Şu şartla ki, bu borçlar birleşme kararının ilanından önce doğmuş olmalı veya borçları doğuran sebepler bu tarihten önce oluşmuş bulunmalıdır.

Demek ki borçlardan sorumluluk birleşmeden sonrada devam eder. Ancak bunun için borçlar birleşme kararından önce doğmuş olmalıdır.

(2) Devrolunan şirketin borçlarından doğan, ortakların kişisel sorumluluğuna ilişkin istemler, birleşme kararının ilanı tarihinden itibaren üç yıl geçince zamanaşımına uğrar. Alacak ilan tarihinden sonra muaccel olursa, zamanaşımı süresi muacceli yet tarihinden başlar. Bu sınırlama, devralan şirketin borçları dolayısıyla şahsen sorumlu olan ortakların sorumluluklarına uygulanmaz.

Burada zamanaşımı süresi öngörülmüştür.

- Alacaklılar birleşme kararının ilanından itibaren 3 yıl içinde alacaklarını talep etmelidir.
- Ancak alacak ilan tarihinden sonra muaccel olursa zaman aşımı süresi muacceliyet tarihinden itibaren başlar. Kişisel olarak sorumluydu ortaklar bu geçerli olmaz. Yani şirketin borcu için ortak kişisel teminat vermişse bunun için bu zamanaşımı uygulanmaz. Buradaki zaman aşımı 10 yıllık genel zamanaşımıdır.

**İş ilişkileri hakkında 178. Maddeye bakacağız bu madde bölünmeye ilişkindir ancak birleşme içinde uygulanır.*

İş ilişkilerinin geçmesi

TTK-m.178- (1) Tam veya kısmi bölünmede, işçilerle yapılan hizmet sözleşmeleri, işçi itiraz etmediği takdirde, devir gününe kadar bu sözleşmeden doğan bütün hak ve borçlarla devralana geçer. Burada aslında işverene borç yüklüyor bu işçileri devralmakla yükümlüdür.

(2) İşçi itiraz ederse, hizmet sözleşmesi kanuni işten çıkarma süresinin sonunda sona erer; devralan ve işçi o tarihe kadar sözleşmeyi yerine getirmekle yükümlüdür. İşçi o işverenle çalışmak istemezse itiraz edebilir ancak bunda da iş sözleşmesinin sonuna kadar iş ilişkisi devam edecektir.

(3) Eski işveren ile devralan, işçinin bölünmeden evvel muaccel olmuş alacakları ile hizmet sözleşmesinin normal olarak sona ereceği veya işçinin itirazı sebebiyle sona erdiği tarihe kadar geçen sürede muaccel olacak alacaklarından müteselsilen sorumludur. İşçi dilerse eski işverene dilerse yeni işverene başvurabilir.

(4) Aksi kararlaştırılmadıkça veya hâlin gereğinden anlaşılmadıkça, işveren hizmet sözleşmesinden doğan hakları üçüncü bir kişiye devredemez.

(5) İşçiler muaccel olan ve birinci fıkrafta öngörüldüğü şekilde muaccel olacak alacaklarının teminat altına alınmasını isteyebilirler.

(6) Devreden şirketin bölünmeden önce şirket borçlarından dolayı sorumlu olan ortakları, hizmet sözleşmesinden doğan ve intikal gününe kadar muaccel olan borçlarla, hizmet sözleşmesi normal olarak sona ermiş olsaydı muaccel hâle gelecek olan veya işçinin itirazı sebebiyle hizmet sözleşmesinin sona erdiği ana kadar doğacak olan borçlardan müteselsilen sorumlu olmakta devam ederler. Burada sadece şirketler değil devreden şirketlerin ortakları da işçi alacaklarına karşı müteselsilen sorumludur. İşçi alacağını eski işveren, yeni işveren, devreden şirketin ortaklarından talep edebilir. Müteselsilen olduğu için alacağın hepsini talep edebilirler.

BÖLÜNME

- Bir ticaret şirketinin mal varlığının tasfiye olunmaksızın tamamen veya kısmen bir başka şirkete devredilmesidir.

- Bölünmenin tam veya kısmi şekilde gerçekleşebilir.

- Tam bölünmede ortaklığın tüm mal varlığı bölümlere ayrılır ve diğer ortaklıklara devrolunur. Bölünme birleşmenin tam tersidir. Bölünen ortaklığın ortakları, devralan ortaklığın ortaklık paylarını ve haklarını iktisap ederler. Tam olarak bölünen ortaklığın infisah olur ve ticaret sicilinden silinir.

- Kısmi bölünmede ise; ortaklığın mal varlığının bir veya birden fazla kısmı diğer ortaklıklara devrolunur. Yavru şirketler oluşturulur.

Geçerli bölünmeler

TTK-m.160- (1) Sermaye şirketleri ve kooperatifler sermaye şirketlerine ve kooperatiflere bölünebilirler.

- Birleşmenin tam aksine şirket bölünürken sermaye azaltılması yoluna gidilir.

- Bölünme sözleşmesi hazırlanır. Bölünmeden sonra oluşacak olan şirketlerin yönetim kurulunca imzalanır ve genel kurul tarafından onaylanacaktır.

- Çok istisnai hallerde sermaye artırımı gerekebilir. Bölünme kararı alınacak ve ticaret siciline tescil ve ilan edilecek böylece bölünme geçerli olacak. Arada geçen prosedür birleşme ile aynıdır. Ara bilanço hazırlanır rapor düzenlenir, finansal raporlar düzenlenir ve bunlara bakarak karar organları karar alır. Son aşama tescil ve ilandır. Burada da yine alacaklarla ilgili düzenleme vardır.

Korumaya İlişkin Hükümler

a) Alacaklıların korunması

Çağrı

TTK-m.174- (1) Bölünmeye katılan şirketlerin alacaklıları, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, tirajı elli binin üstünde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan en az üç gazetede yedişer gün aralıklarla üç defa yapılacak ilanla ve sermaye şirketlerinde ayrıca internet sitesine de konulacak ilanla, alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için istemde bulunmaya çağrılırlar.

Alacakların teminat altına alınması

TTK-m.175- (1) Bölünmeye katılan şirketler, 174 üncü maddede öngörülen ilanların yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde, istemde bulunan alacaklıların alacaklarını teminat altına almak zorundadırlar.

(2) Bölünme ile, alacaklıların alacaklarının tehlikeye düşmediğinin, bir işlem denetçisinin raporuyla ispatı hâlinde, teminat altına almak yükümü ortadan kalkar.

(3) Diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması hâlinde, şirket, teminat göstermek yerine borcu ödeyebilir.

b) Sorumluluk

Bölünmeye katılan şirketlerin ikinci derecede sorumluluğu

TTK-m.176- (1) Bölünme sözleşmesi veya bölünme planıyla kendisine borç tahsis edilen şirket, bu suretle birinci derecede sorumlu bulunan şirket, alacaklıların alacaklarını ifa etmezse, bölünmeye katılan diğer şirketler, ikinci derecede sorumlu şirketler, müteselsilen sorumlu olurlar.

* Ortakların kişisel sorumluluğu ise 158. Madde ile aynıdır yani birleşmedeki hüküm burada da geçerlidir. Sadece şirketlerin değil eski şirket ortaklarının da sorumluluğu vardır.

* 178. Maddeyi birleşme sebebiyle işlemiştik. Bu hüküm bölünme içinde geçerlidir. Buradaki ana fikir; kural olarak işten çıkarmama yükümü vardır işverenin ve işçi itiraz ederse iş sözleşmesinin sonuna kadar iş ilişkisinin devam etmesi esastır.

TÜR DEĞİŞTİRME

- Ticaret şirketinin tasfiye edilmeksizin bir türden başka bir türe ekonomik aidiyetini koruyarak dönüşmesidir.

-Burada bir anonim şirket limitet şirkete, limitet şirket anonim şirkete dönüşebilir.

- Kanun hükmünde şahıs şirketlerinin başka şahıs şirketine dönüşebileceği düzenlenmiştir ancak burada artık şahıs şirketlerinin birbirine dönüşebileceğini düzenlemek gereksizdir. Çünkü amaç şahıs şirketlerini en aza indirmektir.

- Sermaye şirketleri şahıs şirketine dönüşemez ancak şahıs şirketleri sermaye şirketine dönüşebilir. Kanunda sayılanlar dışında bir tür yaratılamaz. Bunlar numerus claususdur.

Geçerli tür değiştirmeler

TTK-m. 181- (1) a) Bir sermaye şirketi;

1. Başka türde bir sermaye şirketine;
2. Bir kooperatife;

b) Bir kolektif şirket;

1. Bir sermaye şirketine;
2. Bir kooperatife;
3. Bir komandit şirkete;

c) Bir komandit şirket;

1. Bir sermaye şirketine;
2. Bir kooperatife;
3. Bir kolektif şirkete;

d) Bir kooperatif bir sermaye şirketine, dönüşebilir.

Tür değişikliği hakkında iki kavram vardır.

Birincisi devredici tür değişikliği,
İkincisi ise biçim değiştirici tür değişikliğidir.

Ticaret kanununun kabul ettiği tip ise biçim değiştirici tür değiştirmedir.

- Biçim değiştirici tür değişikliğinde iki tane şirket türü var. Eski tür bir takım işlemler sonunda yeni türe döner. Bu kuralın istisnası, anonim şirketin limitet şirkete dönüştürölmesinde kullanılan devredici tür değişikliğidir. Kısaca tür değişikliğini açıklarsak birleşme prosedürüne benzer. Öncelikle tür değiştirecek şirketin yönetim organı bu yönde bir karar alır. Bu karar; karar organınca onaylanır ve sonra tür değişikliği sözleşmesi hazırlanır. Sonunda ticaret siciline tescili ve ilanı ile tür değişikliği gerçekteşir.

Alacaklıların ve çalışanların korunması

157-158-178 uygulanacaktır. Yani müteselsil sorumluluk esas alınacaktır. İşçiler içinde tür değiştiren şirkette işçiler devam edecektir.

Ortak Hükümler

Birleşmenin, Bölünmenin ve Tür Değiştirmenin İptali ve Eksikliklerin Sonuçları

Birleşmenin, Bölünmenin ve Tür Değiştirmenin İptali ve Eksikliklerin Sonuçları

TTK-m.192- (1) 134 ilâ 190 ıncı maddelerin ihlali hâlinde, birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararına olumlu oy vermemiş ve bunu tutanağa geçirmiş bulunan birleşmeye, bölünmeye veya tür değiştirmeye katılan şirketlerin ortakları; bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanından itibaren iki ay içinde iptal davası açabilirler. İlanın gerekmediği hâllerde süre tescil tarihinden başlar.

(2) Kararın bir yönetim organı tarafından verilmesi hâlinde de bu dava açılabilir.

(3) Birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin işlemlerde herhangi bir eksikliğin varlığı hâlinde, mahkeme taraflara bunun giderilmesi için süre verir. Hukuki sakatlık, verilen süre içinde giderilemiyorsa veya giderilememişse mahkeme kararı iptal eder ve gerekli önlemleri alır.

- Birleşme, bölünme, tür değiştirme kararına katılmayan ortaklar bu kararın iptali için dava açabilirler. Bu kararı yönetim kurulu almışsa onlara karşıda dava açılabilir. Usul-i bir işlem yapılmamışsa bunun giderilmesi için mahkeme süre verir süre sonunda eksiklik giderilmezse mahkeme iptale karar verir.

Sorumluluk

TTK-m.193- (1) Birleşme, bölünme veya tür değiştirme işlemlerine herhangi bir şekilde katılmış bulunan bütün kişiler şirketlere, ortaklara ve alacaklılara karşı kusurları ile verdikleri zararlardan sorumludurlar. Kurucuların sorumlulukları saklıdır. Kusur sorumluluğu düzenlenmiştir.

(2) Birleşmeyi, bölünmeyi veya tür değiştirmeyi denetlemiş kişiler şirketlere, münferit ortaklara ve alacaklılara karşı kusurları ile verdikleri zararlardan sorumludurlar.

Ticari İşletme ile ilgili Birleşme ve Tür Değiştirme

TTK-m.194- (1) Bir ticari işletme, bir ticaret şirketiyle, onun tarafından devralınmak suretiyle birleşebilir. Bu hâlde devralan ticaret şirketinin türüne göre 138 ilâ 140, 142 ilâ 158 ve ortak hükümlere ilişkin 191 ilâ 193 üncü madde hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

- ticari işletmeler ticaret şirketlerini de içine alan üst bir kavramdır. Ticaret şirketleri tüzel kişilik, ticari işletmeler ise gerçek kişiliği temsil eder.

Ticari işletme yani gerçek kişilik, ticaret şirketiyle onun tarafından devralınmak suretiyle birleşebilir.

(3) Bir ticaret şirketinin bir ticari işletmeye dönüştürülebilmesi için, söz konusu ticaret şirketinin paylarının tümü, ticari işletmeyi işletecek kişi veya kişiler tarafından devralınmalı ve ticari işletme bu kişi veya kişiler adına ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir. Bu hâlde, ticari işletmeye dönüştürülen ticaret şirketi, bir kolektif veya komandit şirket ise mezkûr ticaret şirketinin borçlarından, ticari işletmeyi işletecek kişi ve kişiler ile ticaret şirketinin eski ortakları da 264 üncü maddedeki zamanaşımı süresince sıfatlarına göre müteselsilen sorumlu olurlar. Dönüştürmeye bu Kanunun 264 ilâ 266 ncı maddeleri de uygulanır.

ŞİRKETLER TOPLULUĞU

Bu kavram eski ticaret kanununda yoktu. Daha önce anonim şirketlerde yedek akçe anlatılırdı ve holding kavramı vardı ancak şu anda ayrıntılı bir şekilde şirketler topluluğu incelenmiştir. Yedek akçe; anonim şirketler safi karlarından bir takım oranları ayırmak zorundadırlar bunlar ihtiyat akçeleridir bunlar ayırdıktan sonra ancak anonim şirket kar paylaşımına gidebilir. Buda yine sermayenin içinde yer alan bir unsurdur ve alacaklıların alacaklarına teminat teşkil eder. Şirketler topluluğu yeni ticaret kanunu 195-210 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bir hakim şirket vardır ve buna bağlı olan şirketler vardır. Hâkim şirket tepede yer alır (çatı şirket). Bu organik bir ilişkidir. Hâkim şirkete bağlı tek bir şirket olabileceği gibi birden çok şirkette olabilir. Örneğin Koç holdinge bağlı çeşitli şirketler vardır bu bağlı şirketlerin yönetimlerinde mutlaka holding yönetiminden yöneticilerde yer almaktadır. Şirket topluluğu dediğimizde bir hâkimiyet ilişkisi akla gelmelidir. Bu yönetim işlerinde hâkimiyet olabileceği gibi oy kullanmada hakimiyet de olabilir. A,B,C şirketlerinin yönetiminde örneğin hakim şirket söz sahibidir. Aynı zamanda bağlı şirketlerde oy kullanılırken oy çoğunluğu mutlaka hâkim şirkette toplanır.

* Doğrudan-dolaylı hâkimiyet; Bir ticaret şirketinin başka bir şirketin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip olması birinci şirketin hâkimiyetinin varlığına karinedir. 195/1 buna doğrudan hakimiyet denir. Bir şirketin bir veya birkaç şirket aracılığıyla 3. Bir şirkete hakim olması dolaylı hakimiyet ilişkisini gösterir.195/2

* Hakimiyetin hukuka aykırı şekilde kullanılması; Hâkim şirket hakimiyetini bağlı şirketin ortaklarının veya alacaklılarının zararına karşı kullanırsa bu takdirde meydana gelecek olan zarardan hakim şirket sorumlu olur. Hakimiyet ilişkisi hâkim şirketin yetkisini kötüye kullanılmasına yol açmamalıdır. Bu sebeple zarar meydana gelirse hakim şirket sorumlu olur. Bunun esas kusur sorumluluğudur. Yönetim kusurlu ise sorumluluğuna gidilir. Hukuka aykırılığın belirlenmesinde özel bir denetim esas belirlenmiştir. Bu tip bir şirketler topluluğu anonim şirketler için geçerlidir. Diğer şahıs şirketleri ve limitet şirket için geçerli olmaz. Anonim şirketler bu şekilde yapılanabilirler. Bizim hukukumuzda bağımsız denetim esas öngörülmüştür. Bu esasa göre denetim bağımsız yapılmalıdır. Eski ticaret kanununda bağımlı denetim söz konusu idi. Yani anonim şirkette genel kurulun atayacağı denetçi yöneticilerin işlemlerini denetlemekteydi. Yönetim kurulunda genel kurul atamaktaydı. Genel kurul çoğunluk ortaklardan oluşmaktaydı bu sebeple çoğunluğu oluşturan ortaklar kendilerini denetlemektedir. Ancak artık bu denetim esası kalkmıştır. Artık bağımsız denetim esas getirildi. Denetimi artık bu konuda uzmanlaşmış kişiler yapmaktadır. Denetçiler, yeminli mali müşavirler, bu iş üzerine kurulmuş özel şirketler vardır. Fakat bu denetime tabi olan şirketlerin sayısını kanun sınırlamıştır. Bunun amacı kobileri korumaktır. İleride bu sistem anlatılacaktır.

TİCARET ŞİRKETLERİ

KOLEKTİF ŞİRKET

Kolektif şirket

TTK-m. 211- (1) Kolektif şirket ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir.

Kolektif şirket öyle bir şirkettir ki müşterek bir ticaret unvanı altında işletilmek amacıyla gerçek kişiler tarafından kurulan, ortakların sorumluluğu açısından alacaklılara karşı sınırlandırılmamış bulunan şirkettir.

Bu tanımdan üç tane özellik tespit edilir.

- 1- Kolektif şirket bir ticari işletme işletmek amacıyla kurulur. Kanun koyucu kolektif şirket için bu kriteri getirmiş ancak anonim şirket veya limitet şirkette olduğu gibi asgari bir sermaye şartı öngörmemiştir. Ticari işletme işletmek amacı vardır. Gerekli olacak sermaye ticari işletme işletmeye yetecek miktarda sermaye olmalıdır. Bu kolektif şirket hangi konuda iş yapacaksa o konu için yetecek asgari düzeyde sermayenin konması gerekir.
- 2- Ticaret unvanı yer almalıdır. Ortaklardan en az bir tanesinin adı ve soyadı ile şirket türünü gösteren bir ibare yer almalıdır. Ahmet Kent kolektif şirket çekirdek kısmıdır buna eklenti yapılır.
- 3- Kişi unsuru önemlidir. Gerçek kişiler tarafından kurulabilir. Halbuki sermaye şirketleri gerçek veya tüzel kişiler arasında kurulabilir. Kolektif ve komandit şirketler gerçek kişiler arasında kurulabilir.
- 4- **Sınırsız sorumluluk unsuru;** ortaklardan hiçbirinin sorumluluğu alacaklılara karşı sınırlandırılmamış olan şirkettir. Ortaklar tüm mal varlığı ile sorumludurlar. Tehlikeli bir düzenlemedir. Bu nedenle son 30 yıldır bu şirketlerin varlığı azalmıştır. Buna karşılık sermaye şirketlerinde sınırlı sorumluluk var olduğu için sayıları artmıştır. Sorumluluk esasında 1. Derecede şirket tüzel kişiliği sorumludur. Ancak belirli şartların gerçekleşmesi halinde (ortaklığın sona ermesi ve ortaklığa karşı girişilen icra takibinin sonuçsuz kalması halinde) 2. Derecede ortakların sorumluluğuna gidilir. Ortakların sorumluluğu için şartların gerçekleşmesi önemlidir. Bu sorumluluğun niteliği; müteselsil sorumluluk esası geçerlidir.

5- Tüzel kişiliği haizdir.

A. KOLEKTİF ŞİRKETİN KURULUŞU

- 1. Aşama; Ortaklık sözleşmesinin hazırlanması**
- 2. Aşama; Noter tarafından sözleşmedeki imzaların onaylanması**
- 3. Aşama; Tescil ve ilan (şirket teknik bakımdan kurulmuş olur)**

1. Aşama

Ortaklık Sözleşmesinin Hazırlanması

ORTAKLIK SÖZLEŞMESİ

TTK-m. 212- (1) Kolektif şirket sözleşmesi yazılı şekle tabidir; ayrıca, sözleşmedeki imzaların noterce onaylanması şarttır.

Sözleşmenin zorunlu içeriği; Asgari içerik yani bu şartlar yazılmadan şirket kurulamaz.

TTK-m. 213- (1) Kolektif şirket sözleşmesine aşağıdaki kayıtların yazılması zorunludur:

- a)** Ortakların ad ve soyadlarıyla yerleşim yerleri ve vatandaşlıkları.
- b)** Şirketin kolektif olduğu.
- c)** Şirketin ticaret unvanı ve merkezi.
- d)** Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.
- e)** Her ortağın sermaye olarak koymayı taahhüt ettiği para miktarı; para niteliğinde olmayan sermayenin değeri ve bu değer ne suretle biçilmiş olduğu; sermaye olarak kişisel emek konulmuşsa bu emeğin niteliği, kapsamı ve değeri.
- f)** Şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili oldukları.

(2) Ortaklar, emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla, şirket sözleşmesine diledikleri kayıtları koyabilirler.

(Bunları ezbere bilmeye gerek yok)

Ehliyet konusunda edindiğimiz bilgiye göre yeni düzenlemede faaliyet konusu serbest bırakılmıştır. Şirket her konuda faaliyet gösterebilir borç altına girebilir hak elde edebilir.

Ancak 213. Maddenin 1.fıkrasının d bendinde faaliyet konusuna sınırlama getirmiştir. Genel hüküm olarak serbesti getirmiş ancak şirketleri özel olarak düzenlerken faaliyet konularına sınırlama getirmiştir.

Ancak acaba esaslı noktaların belirtilmiş olması sadece belli başlı işletme faaliyetinin sözleşmede yer alması ayrıntılı bir düzenlemeye yer verilmemiş olması yeterli olacak mıdır?

Mesela eskiden şöyle idi, ultravires sebebiyle sadece tekstil konusunun yazılması yeterli değildi. Tekstil ile ilgili akla gelebilecek her faaliyetin sözleşmede yer alması gerekiyordu. Tekstil üretimi, pazarlaması... Şimdi acaba sadece tekstil diyerek bu alt başlıkları da kapsayacak mı şirketin faaliyeti? Sınırlama olsa da bu fıkra hükmü için; bunun yorumu şöyle yapılmalıdır bütün alt başlıkları kapsamalıdır faaliyetin konusu. Bu durum tartışmalıdır.

Bir görüşe göre madem genel nitelikteki düzenlemede konu maddesi altında herhangi bir tespit yapılmaksızın şirketin her konuda faaliyette bulunabileceği esası tespit edilmiştir. Konu maddesinde hiç bir şey yazılmasa bile şirket her konuda borç altına girebilir ve hak elde edebilir.

Ancak diğer bir görüş ise(hocanın görüşü) daha ihtiyatlı yaklaşır konuya. Çok fazla bir değişiklik olmamıştır eski düzenlemeye nazaran yine çok kapsamlı olmasa da faaliyet konusunun belirlenmesi gerekir. Diğer bir olmazsa olmaz sözleşme unsuru sermaye paylarıdır. Para ise miktarı, para dışında bir mal varlığıysa değeri, kişisel emekse bu emeğin niteliği kapsamı ve değeri sözleşmeye yazılmalıdır. Son bentte kanun koyucu sadece temsil ilişkisi açısından sorumluluğu aramıştır dış ilişkide şirketin kimler tarafından temsil edileceğini düzenlemiştir. Buna karşılık yönetim bakımından böyle bir zorunluluk yok çünkü iç ilişkide yönetim ortaklar için hak olduğu kadar borçtur. By sebeple herhangi bir düzenleme yapılmazsa her ortak kolektif şirketi yönetmeye yetkilidir. Bunlar dışındaki hususları da ortaklar sözleşmeye koyabilir. Örneğin yetkili mahkeme kaydı koyulabilir. Örneğin para olarak koyulan sermayenin şirkete getirilmesinde gecikme olursa gecikme faizinin oranı koyulabilir.

2. Aşama

Noter Tarafından Sözleşmedeki İmzaların Onaylanması

NOTER TARAFINDAN İMZALARIN ONAYLANMASI

Burada bir içerik onayı yapılmamaktadır. Noter sözleşmelere onay veya düzenleme şeklinde katılabilir. Burada ki kural imzaların onayıdır. Yani ortakların imzaları noter huzurunda atılır.

3. Aşama

Tescil ve İlan (şirket teknik bakımdan kurulmuş olur)

TESCİL AŞAMASI

Şirket ticaret siciline tescil edilerek kurulmuş olur.

- Şirket kurulurken bazı eksiklikler meydana gelmişse bu şirket adi şirket sayılır. Tescilden önce ortaklar arasında veya ortaklar ile üçüncü kişiler arasında uyuşmazlıklar meydana gelmişse bu uyuşmazlıklara adi şirkete ilişkin hükümler uygulanır.

TBK-m. 214- (1) Sözleşmesi kanuni şekilde yapılmamış veya sözleşmeye konması zorunlu olan kayıtlardan biri veya bazıları eksik yahut geçersiz olan bir kolektif şirket, adi şirket hükmünde olup, hakkında 216 ncı madde hükmü saklı kalmak şartıyla, Türk Borçlar Kanununun adi şirketlere ilişkin hükümleri uygulanır.

Örneğin şirket temsil yetki olanların gösterilmemiş olması, sermaye değerinin gösterilmemiş olması veya noterden imza onayı alınmamış olması halleri emredici hükümlere aykırılık teşkil eder.

Tescile bağlanacak iki tane sonuç vardır. Birincisi şirket kurulmuş sayılır. İkincisi şirket tüzel kişilik kazanır ve tacir sıfatını kazanır.

B-) KOLEKTİF ŞİRKETİN İŞLEYİŞİ

1. İÇ İLİŞKİ (ortalar arasındaki yönetim ilişkisi, yorumlayıcı hükümler)

Sözleşme serbestisi geçerlidir. Burada uygulanacak hükümlerin sırası;

- 1- Ticaret kanununda istisnai olarak düzenlenmiş olan iç ilişkiyi düzenleyen emredici hükümler
- 2- Sözleşme hükümleri uygulanır. Yorumlayıcı niteliktedir.
- 3- Sözleşmede hüküm yoksa ticaret kanunundaki kolektif şirketi düzenleyen hükümler uygulanır.
- 4- Ticaret şirketlerine ilişkin genel nitelikteki hükümler uygulanır.
- 5- Ticari örf ve adet uygulanır.
- 6- Borçlar kanunundaki adi şirkete ilişkin genel hükümler uygulanır.

MALİ İLİŞKİLER

Sermaye Koyma Borcu

Her ortağın koyması gereken sermaye ortaklık sözleşmesinin de yer almalıdır. Zorunlu içerik olarak sayılmıştır. Sermaye olarak para ile değeri ölçülebilen ve ölçülemeyen her türlü değer konulabilir. Kolektif şirket açısından asgari sermaye miktarı öngörülmemiştir.

Gerekli olan miktar söz konusu ticari işletmenin işletilmesine yetecek olan miktardır. Sermaye taahhütleri ortaklık bakımından alacak hakkı oluşturur. Sermaye getirme borcu taahhüt ve tasarruf aşamasından oluşur.

Taahhüt aşaması söz konusu borcun sözleşmeye koyulması tasarruf aşaması ise bu borcun ifasıdır.

Bunların ne şekilde yapılacağı 128. Maddede genel hükümlerde düzenlenmiştir.

- Taşınır mal getirilmişse bunun tescil aşamasına kadar güvenilir kişiye teslim edilmesi gerekir.
- Taşınmaz mal getirilmişse kurulacak olan şirket adına şerh verilmesi gerekir.
- Para getiriliyorsa yalnızca anonim şirketler için geçerlidir ancak kıyasen burada da uygulanır bunun bankada açılacak hesaba yatırılması gerekir bu hesap şirket hesabına açılır ve buradan ancak yetkili kişi tasarrufta bulunabilir.

Sermaye borcunun zamanında ve gerektiği gibi yerine getirilmemesinin sonuçları;

- 1- Sözleşmeye aykırılığın sonuçları; para borçları bakımından aynen ifa + temerrüt faizi ve bu yüzden oluşacak zararın tazmin edilmesi gerekir. Mal varlığı değerinin getirilmesinde gecikme var ise; burada aynen ifa ve tazminat talep edilebilir.
- 2- Şirketin feshi; Ticaret kanunu 246. Maddede sermaye borçlarında gecikme halinde diğer ortaklara şirketin feshini dava etme hakkı tanımıştır. Bunun için sermaye borcunun yerine getirmeyen ortağa noterden bir ihtar çekerek uygun süre vermelidirler. Borç süre içinde yerine getiremezse ortaklar ortaklığın feshini talep edebilir.
- 3- Ortağın çıkartılması; Sermaye borcunu yerine getirmemek ortaklıktan çıkarma için haklı sebep oluşturur. Diğer ortaklar şirketten çıkartabilir ve kendi aralarında ortaklığa devam edebilirler. Ancak bu kararın oy birliği ile alınması gerekir.

Kar ve Zarara Katılma

Başka bir düzenleme getirilmemişse kar ve zarara katılma eşit şekilde olur. Sözleşmeyle bir düzenleme yapılmamışsa veya paylaştırmacılar tarafından belirlenmemişse kar ve zarar ortaklar arasında eşit olarak paylaştırılır.

- Kolektif şirket yıl sonunda bilanço düzenlemek zorundadır. Her ortak kendisine düşecek kar payının ödenmesini talep edebilir. Bu bilanço hazırlamak ortaklık yöneticilerinin görevidir. Bilançoda şirket ya kar etmiştir ya zarar etmiştir bu belirlenir. Bu iç ilişkiyi ilgilendirdiği için sözleşmeyle de kar ve zarar paylaşırma oranı belirlenebilir.

Örneğin katılma payları oranında kar ve zarar ortaklar arasında paylaştırılabilir. Burada aslan payı anlaşmaları mümkün değildir. Bir ortağın sadece kara katılması zarara katılmaması gibi bir durum geçerli olmaz. Ancak bunun tek istisnası emeğini ortaya koyan ortak için zarardan muaf olma sadece kara katılma mümkün olabilir.

Paylaştırmacılar tarafından da tespit edilebilir kar ve zarar. Ortak olan veya olmayan paylaştırmacılara kar ve zararın paylaşılması bırakılabilir. Bu ortaklık sözleşmesinde belirlenmelidir.

- Yönetimde unutmamamız gereken konu TK 213. maddesinde düzenlenmiş olan ortaklık sözleşmesinin asgari zorunlu içeriğinde yer almaması yönetim yetkisinin. Bu bakımdan kanunen her ortağın hem yetkili hem görevli olduğu ancak bu sözleşmeyle ortaklıktan bazılarını ya da ortaklık dışından 3. kişiye yönetim yetkisi verilebilir.
- Yönetim yetkisi arzu edilir şekilde sınırlandırılabilir.
- Yönetim yetkisine sahip olanlar itiraz hakkına sahiptir, yönetim yetkisine sahip olmayan ortakların denetim yetkisi vardır.
- Denetim hakkı, vazgeçilmez nitelikte bir hak her ortağın şirketin işlemlerini, yönetilerin işlemlerini denetleme hakkı mevcuttur. Bu bakımdan ortaklar dürüstlük kuralı çerçevesinde arzu ettiklerinde şirketin hesaplar hakkında bilgi almaya, örnek çıkarma yetkisine sahiptir.

REKABET YASAĞI

TTK-m. 230 da düzenlenmiştir. Bu iç ilişkiyi düzenlediği için yorumlayıcı bir kuraldır. Yani aksi sözleşmeyle belirlenebilir.

- Bir ortak kendi adına 3. kişi hesabına veya bir şirkette sorumluluğu sınırsız ortak olarak şirket konusuna giren bir işi yapamayacaktır. Bu emredici nitelikte bir düzenleme değildir. Ortaklar ortaklık sözleşmesiyle bu rekabet yasağını ortadan kaldıracaklardır.
- Rekabet yasağına ilişkin düzenlemenin ortadan kaldırılması için ortaklık sözleşmesinde buna ilişkin düzenlemenin bulunması yeterlidir.

Rekabet yasağına ilişkin yaptırımlar **TTK -m. 31** de düzenlenmiştir.

Rekabet Yasağına Aykırılığın Sonucu (TTK -m. 245-255)

1. Rekabet yasağına aykırı durum şirketin feshini gerektiren haklı sebebi oluşturur.
2. Rekabet yasağına aykırı hareket eden ortağın şirketten çıkarılması talep edebilir.

Rekabet yasağı geçerliyse ve sözleşmeyle bu ortadan kaldırılmamışsa, diğer ortakların elinde rekabet yasağını ihlal eden ortağa karşı ellerinde bir takım olanaklar vardır. Yani haklı sebeple fesih ve bu yasağı aykırı davranan ortağı çıkarma buna ek olarak **231. madde** de diğer ortaklar bakımından bir takım seçimlik yetkiler düzenlenmiştir.

Bunlara baktığımızda:

1. Şirket rekabet yasağı nedeniyle uğradığı zararın tazminini söz konusu ortaktan isteyebilir. Demekki uğranılan zararın tazmini.
2. Ortak işlemi kendi hesabına yapmışsa şirket o işin şirket adına yapılmış sayılmasını isteyebilir. Söz konusu ortak rekabet yasağına aykırı hareket eden ortak işlemi kendi hesabına yapmışsa kollektif şirket işlemin şirket hesabına yapılmış sayılmasını talep edebilir.
3. Ortak işlemi 3. şahıs hesabına yapmışsa, şirket o şirketten elde ettiği ya da elde edeceği menfaatin kollektif şirkete bırakılmasını talep edebilir.

Bunlar seçimlik yetkililerdir. Şirket bu yetkilerden bir tanesini kullanabilir. bu haklardan bir tanesini seçme yetkisi diğer ortaklara aittir.

TTK-m. 226 gereğince diğer ortaklar çoğunlukla alacakları kararla seçimlik haklarını kullanırlar. Seçim hakkının kullanılması değiştirici yenilik doğuran bir haktır. Kullanılmasıyla da bu hakkın sonuçları da meydana gelir.

231. madde de düzenlenen durum 3 tanedir. Yani tazminat talebi, ortak işlemi kendi hesabına yapmışsa şirket adına yapılmış sayılması, ortak işlemi 3. kişi hesabına yapmışsa elde edilen veya elde edileceği düşünülen menfaatin şirkete devrini talep. Ancak bunlarla da sınırlı değil genel hükümlere göre de bir takım yaptırımlar çıkartılabilir. Bunlar, haklı nedenle fesih ya da ortağın şirketten çıkarılması. Bunları da katmak üzere bu seçimlik haklardan bir tanesini diğer ortaklar çoğunlukla alacakları bir kararla yaptırım türünü belirleyeceklerdir.

Aykırı hareket

TTK-m. 231- (1) Bir ortak 230 uncu maddeye aykırı hareket ederse, şirket, bu ortaktan tazminat istemekte veya tazminat yerine bu ortağın kendi adına yaptığı işleri şirket adına yapılmış saymakta, üçüncü kişilerin hesabına yapmış olduğu işlerden doğan menfaatlerin şirkete bırakılmasını istemekte serbesttir.

(2) Bu seçeneklerden birine diğer ortaklar çoğunlukla karar verir. Bu hak, bir işlemin yapıldığının veya ortağın diğer bir şirkete girdiğinin öğrenildiği tarihten başlayarak üç ay ve her hâlde işlemin yapıldığı tarihten itibaren bir yıl sonra zamanaşımına uğrar.

(3) Yukarıdaki hükümler, hakları ihlal edilen ortakların, şirketin feshini istemek haklarını etkilemez.

Rekabet Yasağına İlişkin Zamanaşımı Süreleri

TTK-m. 231 de düzenlenmiştir. Kanun koyucu burada 3 ay ve 1 yıllık süreler koymuştur.

Rekabet yasağının öğrenilmesinden itibaren 3 ay ve herhalde söz konusu eylemin gerçekleşmesinden itibaren 1 yıl içinde diğer ortaklar bu seçimlik haklarını kullanmalıdırlar.

****sınav kapsamı:** ortaklıklar hukukuna ilişkin genel açıklamalar, adi şirket, ticaret şirketlerine ilişkin genel açıklamalar, birleşme, bölünme, tür değişikliği, şirketler topluluğuyla ilgili bilgiler ve buradaki hakimiyet ilişkisini bilmelisin. Eğer hakim şirket hakimiyet altındaki şirketlerin ortaklarına ya da alacaklarına zarar verirse bunları tazmin etme borcu altındadır. Kollektif şirket.

2. DIŞ İLİŞKİ

Dış ilişki temsil ilişkisidir. Ortaklığın yani tüzel kişiliğin 3. kişilerle olan ilişkisidir. 3. kişileri korumak bakımından emredici hükümlerle düzenlenmiştir.

2 başlık altında incelenecektir.

- Kollektif şirket tüzel kişinin 3. kişilerle ilişkisi
- Kollektif şirket ortaklarının 3. kişilerle ilişkileri

1) Kollektif Şirket Tüzel Kişisinin 3. Kişilerle İlişkisi

- İlişkilerin başlangıcını ticaret siciline tescil aşaması oluşturur. Tescil kollektif şirketin kuruluşu anlamına gelir.
- Dış ilişkide kollektif şirket ticaret siciline tescil anından itibaren doğmaktadır. Bu açıdan da bir ayırım yapılabilir oysa iç ilişkide çok daha önceki bir dönemden itibaren iç ilişki varlığını sürdürmeye başlamıştır. Eğer herhangi bir nedenle bir kollektif şirket kurulamazsa yani tescil gerçekleşmezse adi şirkete ilişkin hükümler uygulanır.
- Bu adi şirkete ilişkin hükümler öncelikle iç ilişkiye adi şirkete ilişkin hükümler uygulanır. Ama bu sebeple ortaklar 3. kişilerle ilişkiye girmişlerse henüz tüzel kişilik mevcut bulunmadığı için bu 3. kişilerle ilişkilerin çözülmesine de adi şirkete ilişkin hükümler uygulama alanı bulur.

Dış ilişki temsil ilişkisi, tescil anından itibaren geçerlilik kazanır. Buna karşı iç ilişki, belki tescilden önce kurulma anından önce de hüküm ifade eder. Temsil yetkisi bakımından, **TTK-m. 213** de ki unsurları tek tek bilmeye gerek yoktur ancak 213/1/f bendinde şirket sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu kayıtlar: *Şirketi temsile yetkili kimselerin ad ve soyadları, bunların yalnız başına mı, yoksa birlikte mi imza koymaya yetkili oldukları.*

- Demekki bunun şirket sözleşmesinde açıkça tespit edilmesi gerekir. Yönetimden farklı olarak, iç ilişkiden farklı olarak temsil ilişkisinde temsilcinin kimler olduğu bunlar tek başlarına mı yoksa birlikte mi temsile yetkili olduklarının şirket sözleşmesinde belirlenmesi şarttır. Bu konudaki yasal dayanak **TTK-m.213/1-f dir.**

- Yönetimle temsil ilişkisi farklı düzenlenmiştir. Temsil ilişkisi bir emredici maddeyle mutlaka sözleşmede yer alması öngörülmüş kanunda. Buna karşılık yönetim hakkında böyle bir düzenleme söz konusu değildir. Yöneticiler sözleşmede belirtilmese de olur bu durumda yasal düzenleme geçerli

olacaktır yani **bireysel yönetim** hakkı olarak adlandırılır ancak arzu ederlerse sözleşmeyle yöneticiyi belirleyebilirler.

- Temsilcilerin yani 3. kişilerle tüzel kişilik adına ilişki kuracak kişilerin kimler olduğunu tespit etmek için şirket sözleşmesine bakmak gerekir. Çünkü bu şirket sözleşmesinde yer alması gereken kayıtlardan biridir.

TTK-m. 233 de temsil yetkisinin kapsamı düzenlenmektedir.

TTK-m. 233- (1) Şirketi temsile yetkili olan kimse, şirketin işletme konusuna giren her türlü işi ve hukuki işlemleri şirket adına yapmak ve şirketin unvanını kullanmak yetkisine sahiptir. Bu yetkiyi sınırlayan her şart, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

(2) Ancak, şirket sözleşmesinin tescil ve ilanı gerekli hükümlerine göre şirketin bağlanabilmesi için birlikte imza şart kılınmışsa, bu şart, üçüncü kişilere karşı da geçerlidir.

- Temsil yetkisine kural olarak sınır getirilmez ama bu temsil yetkisini sınırlayan şart iyiniyetli 3. kişilere karşı ileri sürülemez. Yani kötüniyetli olan kişilere karşı (sınırlamaları bilen kişilere karşı) söz konusu sınırlamalar ileri sürülebilir buna eski kavramla müspet vukuf deniliyor yani olumlu bilgi. Tescil edilmesi gerekirken tescil edilmemiş bir husus ancak bunu bildiği ispat edilen kişilere karşı ileri sürülebilir. Borçlar hukukunda böyle bir karine vardır işte buna müspet vukuf adı veriliyor. Bizdeki yani TTK daki 233 deki madde de bu yöndedir. Kural olarak temsil yetkisi sınırlamaz ancak sınırlama bunu bilen 3. kişilere karşı ileri sürülebilir.

TTK-m.234- (1) Şirketi temsil yetkisini haiz olan kimseler tarafından, açık veya zımni olarak şirket adına yapılmış olan işlemlerden dolayı, şirket alacaklı ve borçlu olur.

(2) Bir ortağın şirkete ait görevlerini yerine getirirken işlediği haksız fiillerden şirket de doğrudan doğruya sorumludur.

Burada sözleşme ilişkisinin dışına çıkılıyor. Bir ortağın şirkete ait görevini yerine getirirken işlediği haksız fiillerden şirkette tüzel kişilikte doğrudan doğruya sorumlu olur.

Örneğin, şirkete ait bir araçla 3. kişinin işyerine gidiyor temsilci ve bu sırada bir trafik kazası yapıyor ve araçta hasar meydana gelir TTK-m.234/2 bu hususu düzenler.

- Demekki haksız fiillerden şirkette sorumlu. Ortağın şirkete ait bir işi yaparken gerçekleştirdiği haksız fiilden şirkette sorumlu derken, şirkete ait bir araçla şirketin işini yaptığı sırada bir trafik kazası yapıyor. Bu kaza sonucu meydana gelen hasardan şirkette sorumlu olacaktır.

- Burada söz konusu trafik kazasında karşı tarafın gördüğü zararı önce şirket yani tüzel kişilik karşılamalıdır, şirket daha sonra bunu iç ilişki içerisinde ortağa rücu edebilecektir.

- Sözleşmeler sebebiyle bir sorumluluk düzeni öngörülmüştür. Sözleşmeler sebebiyle temsilci sıfatıyla 3. kişilerle yaptığı sözleşmelerle şirket bağlıdır. İyiniyetli 3. kişilere karşı temsilcinin şirket adına yaptığı işlemler geçerli. 3. kişi kötüniyetli olursa, kanun koyucu bu durumda kötü niyetli 3. kişiye yaptırım getirilmiştir burada şirket bağlı olmaktan kurtulur. Kötü niyetli 3. kişi bu işlemin sonuçlarına katlanır yani kötü niyetli 3. kişi ve şirket adına hareket eden temsilci sorumlu burada. Sözleşmelerle ilgili düzenleme böyle. Haksız fiillere ilişkin düzenlemede, TK 234'e göre şirket işini yaparken temsilci bir zarar meydana getirirse şirket bundan doğrudan doğruya sorumlu. Şirket işini yaparken dediğine göre açıkça madde, kendi özel aracını kullanırken tatilde haksız fiil meydana gelirse bu durumda şirketin sorumluluğuna gidilemeyecektir kişisel sorumluluk söz konusu olacaktır.

- Temsil yetkisi **TTK-m. 233/1-f** de açıklandığı üzere, ortaklardan bazılarının bir tanesine bırakılacağı gibi ortaklık dışından bir kişiye de bırakılabilir bunu daha çok ticari temsilci tayini olarak görüyoruz. Ticari temsilciye bu temsil yetkisi bırakılabiliyor.

Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlamaları

Temsil yetkisinin en geniş sınırını işletme konusu şirket konusu çizer.

Konu sınırları içinde temsil yetkisi kural olarak sınırlandırılmaz. Burada yönetim yetkisi bakımından bir farklılık görülür. Yönetim yetkisi çeşitli bakımlardan sınırlandırılması mümkündür, teknik, ticari, miktar bakımından sınırlandırmalar iç ilişkide getirilebilir. Fakat dış ilişkide ortaklık konusu içinde temsil yetkisinin sınırlandırılması kural olarak mümkün değildir. Bu kuralın da iki istisnası söz konusudur.

Temsil Yetkisinin Sınırlandırılabilceği Haller

- a. TK 233/2 de ki birlikte imza
- b. Temsil yetkisinin bir şubenin işleriyle sınırlandırılması konusu.

- Temsil yetkisi, yönetim yetkisinden farklı olarak sınırlandırılması çok da mümkün olmayan bir konu. Yönetim yetkisi iç ilişkide her bakımdan sınırlandırılabilirken ve bu sınırlandırma iç ilişkide geçerli iken dış ilişkideki temsil yetkisi sadece iki bakımdan sınırlandırılabilir yani birlikte temsil ve temsil yetkisinin belirli bir şubenin işleriyle sınırlandırılması.

***(bir sınavda sorulmuş)**

Yönetim için her türlü sınırlandırma olabilir ama temsil için bunlar dışında sınırlandırma mümkün değil. Teknik bakımdan sınırlandırma mümkün değil, ticari bakımdan yine sınırlandırma mümkün değil.

Birlikte imza dediğimiz, diyelimki kolektif şirketin 2 ortağı var ve kollaktif şirket ancak o iki imzanın birlikte atılmasıyla borç altına girebiliyor ve hak elde edebiliyor. Ortaklardan biri imza atmış ticaret ünvanının altında ve eğer ortaklık sözleşmesinde böyle bir sınırlandırma getirilmişse ve bu sınırlandırma sözleşmeyle birlikte tescil ve ilana da tabidir. Bu taktirde tek imzayla yapılacak imza geçerli olmayacaktır öncelikle şirket bakımından geçerli olacaktır.

Temsil yetkisinin bir şubenin işleriyle sınırlandırılması, örneğin Migros bir çok şubesi olan kuruluş, bunun bir merkez kuruluşu var ve çeşitli semtlerde şubeleri var. kadıköy şubesinin başındaki müdür bunun işlemlerinden sorumlu kılınabilir. Bu sonucu şirket sözleşmesinden çıkartacağız bu şirket sözleşmesi bizim anayasamız niteliğindedir. Şirket sözleşmesinde, "Migros Kadıköy mağazası müdürü burası için yapılacak alımlarda ve satımlarda tek başına yetkilidir." Böyle bir sınırlama getirilebilir bunların mutlaka tescil ve ilan edilmesi gerekecektir.

TK 235 de temsil yetkisinin kaldırılmasına ilişkin:

Temsil yetkisinin kaldırılması

TTK-m. 235- (1) *Haklı sebeplerin varlığı hâlinde temsil yetkisi, bir ortağın başvurusu üzerine, mahkemece kaldırılabilir. Gecikmesinde tehlike bulunan hâllerde mahkeme temsil yetkisini ihtiyati tedbir olarak kaldırıp bu yetkiyi bir kayyıma verebilir. Kayyımın atanmasını, görevlerini, mahkemece verilen temsil yetkisini ve bunların sınırlarını, mahkeme resen tescil ve ilan ettirir.*

(2) *Ticari mümessil, temsil yetkisini haiz ortakların tümü tarafından üçüncü kişilere karşı geçerli olacak şekilde görevden alınabilir.*

- Yani bu yetki mahkeme tarafından kayyıma da verilebilir. Kayım, kanuni temsilcidir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yani yeni bir temsilci atanamıyorsa mahkeme kararıyla bir kayyım atanabilir yani şekilde 2. fıkrada ticari mümessilin de görevden alınabileceği düzenlenmiştir.

2) Kolektif Şirket Ortaklarının 3. Kişilerle İlişkileri

- Birinci derecede sorumlu olan kolektif ortak tüzel kişiliği
- İkinci dereceden sorumlu olan belirli şartların gerçekleşmesi halinde ortaklardır.

- Henüz ikinci derecede sorumluluğun şartları gerçekleşmeden 3. kişiler ortakların malvarlığı üzerine ihtiyadi tedbir koydurabilir **TTK-m. 237/2** bu yöne bir düzenleme vardır. Demekki 2. dereceden sorumluluğun şartları gerçekleşmeden ortakların malvarlığı üzerinde ihtiyadi tedbir konulabilir bu da ortakların mal kaçırmalarını önlemek için yapılır.

Sorumluluğun derecesi

TTK-m.237- (1) Şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı birinci derecede şirket sorumludur. Ancak, şirkete karşı yapılan icra takibi semeresiz kalmış veya şirket herhangi bir sebeple sona ermiş ise, yalnız ortak veya ortakla birlikte şirket aleyhine dava açılabilir ve takip yapılabilir.

(2) Yukarıdaki hükümler, ortakların kişisel mallarına ihtiyati haciz koymaya mani değildir. Bu fıkra hükmünce konulmuş bulunan ihtiyati hacizler hakkında İcra ve İflas Kanununun 264 üncü maddesinin birinci fıkrasında öngörülen süre, birinci fıkranın ikinci cümlesi hükmünce ortağa karşı dava veya takibe başlama yetkisinin doğduğu tarihten itibaren işlemeye başlar. Bununla beraber, ihtiyati haciz tutanağının tebliğinden itibaren kanuni süre içinde şirkete karşı takibe veya davaya başlanmadığı takdirde ihtiyati haciz düşer.

- Hangi durumlarda ortakların sorumluluğu gerçekleşir? Kanun koyucu bunları sınırlı hallede **TTK-m.237.** madde de düzenlemiştir:

a) Ortaklığa karşı girişilen icra takibinin sonuçsuz kalması. Burada örnek vermek gerekirse, elde edilen bir aciz belgesi yine borçlunun alacağını karşılamaya yeterli malvarlığı bulunmadığına ilişkin haciz zabıt belgesi 237 den yararlanmak için yeterli belgelerdir.

b) Ortaklığın sona ermesi, kolektif şirket tüzel kişiliğinin sona ermesi. Bu durumda ortağı doğrudan doğruya takip etmek isteyen alacaklı tüzel kişiliğin sona erdiğini ispat etmek zorundadır.

Ortakların 2. Derecedeki Sorumluluklarının Nitelikleri: Bu sınırsız sorumluluk, müteselsil sorumluluktur. Demekki iki tane özelliği vardır.

- Sınırsız sorumluluk yani ortaklar bütün malvarlıklarıyla sorumludurlar. Kişi şirketlerini cazip olmaktan çıkaran bir özelliktir bu.

- Müteselsil sorumlulukta, alacaklı burada ortaklardan dilediğine borcun tamamı için başvurma olanağına sahiptir. İç ilişkide borcu ödeyen ortaklar diğerlerine payları oranında rücu edecektir.

Bazı durumlarda ortaklar şirket borçlarından aynen sorumludurlar. Örnek olarak mimari bir proje çizilmesi işini üstlenmiş olan kolektif şirkette mimar olan ortak bu proje çizim işini aynen ifa etmek durumundadır. Demekki genel olarak bir tazminat borcu söz konusudur burada ama istisnaen aynen ifa da talep edilebilir.

- Ortakların bu borçlardan sorumluluğunda zamanaşımı süresi alacağın zamanaşımı süresi boyunca ortağın da borcu devam eder. BK alacaklara ilişkin zamanaşımı süresi 10 yıldır burada da bu 10 yıllık zamanaşımı süresi uygulanır.

Kollektif şirkete ilişkin bir özellik takip hukuku 2 yol izler:

- icra takibi, - iflas yoluyla takip.

İflas yolu, bizim hukukumuzda tacirler için öngörülmüş bir yol ama istisnaen kolektif şirket ortakları içinde ortaklık borçlarından dolayı iflas yoluyla takip yapılabilir. Bu yine kolektif şirketi dezavantajlı kılan bir yol.

İflas

İcra yolunda haciz işlemi uygulanır. Bu **TTK-m. 239** vd düzenlenmiştir.

- Kollektif ve komandit şirketlere ilişkin bir düzenlemedir anonim ve limited şirketlerde böyle bir düzenleme söz konusu değildir. Anonim ve limited şirketlerde sadece şirket tüzel kişilikleri tacir olduğu için iflas yoluyla izlenebilirler.
- Demekki sermaye şirketlerinde şirket tüzel kişilikleri iflas yoluyla izlenebilirken, kollektif ve komandit şirketlerde sadece şirket tüzel kişilikleri değil ortaklarda ortaklık borçlarından dolayı iflas yoluyla izlenebiliyorlar.
- Bu ortakların durumunu oldukça ağırlaştıran bir düzenlemedir. Bu ağır düzenlemeler şirket tüzel kişiliğinden sonra 2. derecede sorumlu olmaları, nitelikleri sınırsız sorumluluk ve müteselsil sorumluluk ayrıca alacaklı dilerse icra yoluyla haciz uygular dilerse de iflas yolunu seçebilir. Komandit şirkette de bu komandite ortaklar üzerinde uygulanıyor.

- Kollektif şirket ortağının iflası konusunda iki kural geçerlidir:

Bunlardan biri kollektif ortaklar ancak şirket borçlarından dolayı iflas yoluyla takip edilebilirler.

İkinci olarak, ortak ancak şirketin iflasından sonra veya en erken şirketle birlikte iflas ettirilebilir.

- Bunun anlamı, önce şirket hakkında iflas yoluyla takip işlemi başlatılacak ancak bu belirli bir aşamaya geldikten sonra ortak hakkında da iflas yolu ile takip talebinde bulunulabilecek. Ortağın şirket tüzel kişiliğinden önce iflas ettirilmesi mümkün değil. Bu da adil bir sonuçtur bu kadar ağır düzenlemelerden sonra buna imkan tanınması nispeten ortağın durumunu hafifleten bir haldir.

Bunlar olağan iflas yolları olarak nitelendirilebilir. Bir de ticaret kanununda olağanüstü iflas yolu adını verdiğimiz doğrudan doğruya takipsiz iflas yolu olarak da nitelendirilen 2 hal tespit edilmiştir. Demekki bir olağan iflas prosedürü uygulanabileceği gibi TK 238 ve 240. maddelerinde düzenlenen iki halde takipsiz iflas veya olağanüstü iflas yolu adı verilen 2 iflas usulü uygulanabilecektir:

1) Bunlardan biri şirkete yollanan icra emrinin yerine getirilmemesi, bu TK 238/2 de düzenlenmiştir. *İcra emrinin şirkete tebliğine rağmen borç ödenmediği takdirde, alacaklı, şirketle birlikte ortakların veya bazılarının da doğrudan iflasını isteyebilir.* Eğer şirkete gönderilen icra emri yerine getirilmemişse alacaklı ortağın doğrudan doğruya takipsiz iflasında isteyebilir. Bu husus icra iflas kanununun 177/4 te düzenlenmiştir. Burada bir takım sürelerden kısıntı yapılıyor ve iflas daha çabuk gerçekleşiyor bu olağanüstü iflas usulünde.

2) TTK-m.240 maddesinde düzenlenen depo kararının ortağa da tebliği. Depo kararı, icra iflas hukuku terminolojisine ilişkin bir kavram. Ortaklığa yollanan depo yani ödeme emri süresi içerisinde tüzel kişilik tarafından yerine getirilmezse bu kararın ortağa ya da ortaklığa tebliği de kabul edilebilir. Demekki tüzel kişiliğe yöneltilen depo emri şirket tarafından süresi içinde yerine getirilmezse bu kararın ortaklara tebliği talep edilebilir. Kendilerine tebligatta bulunan ortaklar 7 gün içerisinde borç ödenmezse ortağında şirketle beraber iflasına karar verilmesi mahkemeden istenebilir. Bunlar olağanüstü iflas yolları, icra iflas kanununun 177. maddesinde düzenlenmiş hallerdir. Bunlar dışında takipli iflas yolu da uygulanabilir. Takipli iflas yolunun uygulanabilmesi içinde öncelikle ortaklık tüzel kişiliğinin iflas ettirilmesi gerekir. İflas oluyla takibin zamanaşımı süresi burada yine asıl alacağın zamanaşımı süresiyle iflas yoluyla takip yapılabilir.

- Dış ilişki emredici hümlerle düzenlenmiş. Temsilciler şirket sözleşmesinde belirlenmesi gerekiyor. Temsil yetkisi kural olarak ortaklık konusu içerisinde sınırlanamıyor. 2 durumda sınırlama getirilebilir:

- birlikte temsil ve temsil yetkisinin şube işleriyle sınırlandırılması. Birinci derecede borçlardan dolayı tüzel kişilik sorumlu, ortakların sorumluluğu 2. dereceden gerçekleşiyor. Sorumluluğun nitelikleri sınırsız ve müteselsil belirlenmiş. Alacaklılar ortakları da ortaklık borçlarından dolayı takip edebiliyorlar.

- Bu iki halde olur, ortaklığın sona ermesi ve ortaklığa girilen icra takibinin sonuçsuz kalması durumlarında. Alacaklıların ortaklara karşı girişeceği takip icra yoluyla olabileceği gibi istisnaen iflas

yoluyla da olabiliyor sadece tüzel kişiliği değil alacaklılar kollektif şirkette ortaklığı da ortaklık borçları sebebiyle iflas yoluyla takip edebiliyorlar **(bu önemli)**.

- Bunun için bir süre şartı da öngörülmüştür en erken ortaklıkla birlikte iflas ettirilebiliyor ortak.
- Olağanüstü takip yolları öngörülmüş kanunda, bunların özelliği, birinci olarak ortaklığa gönderilen icra emrinin yerine getirilmemesi ikinci olarak depo kararının ortağada tebliği.
- Olağanüstü iflas yoluyla takip şart değil olağan takip yoluyla da takip yapılması mümkündür.

ORTAKLAR ARASINDA DEĞİŞİKLİK

- Ortaklığa girme, ortaklığa katılma. Bu yeni sermaye getirerek şeklinde girme, ki bu sözleşme değişikliğini gerektireceğinden bunun için oy birliği gerekir ama sözleşmede bu oy çokluğu da yeterli görülmüş olabilir. Bir ortağın mirasçılarının girmesi şeklinde de gerçekleşebilir bir ortağın ölmesi halinde onun mirasçılarının girmesi **TTK-m. 253** maddesinde bu husus düzenlenmiştir veya bir payı devrederek girme şeklinde de gerçekleşebilir. Burada yeni bir ortağın katılması söz konusu olacağından kural olarak oy birliği gerekecektir.

Ortaklıktan Çıkma

Ortaklar arasında değişiklikler dediğimizde çıkma ve çıkarılma da hatıra gelmelidir.

- Çıkma konusu, bir ortağın ortaklıktan kendi rızası ile ayrılmasını ifade eder. TTK kollektif ortaklıktan çıkmayı düzenlememiştir bu bakımdan TBK da adi şirkete ilişkin çıkmaya ilişkin düzenlemeler burada kıyasen uygulama alanı bulur.
- Çıkma konusunda ikili bir ayırım yapılabilir. Ortaklık sözleşmesinde çıkma düzenlenmemişse çıkma ancak ortakların oybirliği ile gerçekleşir. Çünkü çıkma işlemi ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesi anlamı taşır.
- Bu bakımdan bir ortağın tek taraflı iradesiyle ortaklıktan çıkması mümkün değildir. Ortağın tek taraflı iradesiyle ortaklığı feshederek ortaklık ilişkisine son verebileceği hallerde çıkma sonucuna ulaşması mümkün olabilir.
- Demekki burada haklı sebeplerin varlığı halinde ortak fesih beyanında bulunarak ki bu bozucu yenilik doğuran bir beyan olacaktır çıkma soucuna ulaşabilir.
- Çıkma, ortaklık sözleşmesinde düzenlenmişse bu taktirde ortaklık sözleşmesinde yer alan düzenlemeye bakılır. Sözleşmeyle belirli şartların gerçekleşmesi halinde çıkma hakkı tanınmış olabilir.
- Demekki çıkma hakkı sözleşmeyle düzenlenmiş olabilir ama sözleşmeyle düzenlenmemişse kural olarak çıkma söz konusu olmadığı için ortak fesih beyanında bulunarak ortaklığı sona erdirmeye yoluna gidebilecektir. Bu durumda diğer ortaklar ortaklığın sona ermesini engellemek için söz konusu ortağı çıkararak ona ayrılma payı ödeyerek kendi aralarında ortaklık ilişkisini devam ettirebilirler.

Ortaklıktan Çıkarma

Bir ortağın rızası olmadan ortaklıktan ayırmayı ifade eder.

1. Kanunda öngörülen çıkarma sebeplerinden ilki bir **ortağın iflas etmesidir**. Bu husus TTK-m. 254 de düzenlenmiştir.

Ortağın iflası

TTK-m.254- (1) Ortaklardan birinin iflası hâlinde, müflis ortak şirketten çıkarılabilir. Bu takdirde şirket diğer ortaklar arasında devam eder ve müflisin payı, masaya ödenir. Şu kadar ki, sözleşme ile ortakların bu hakkı kaldırılabilir.

Ortağın iflası, kollektif ortaklık bakımından bir infisah bir sona erme sebebidir 243/e bendi uyarınca: **254 üncü madde hükmü saklı kalmak üzere ortaklardan birinin iflası**. Bu sona ermeyi engellemek için diğer ortaklar iflas eden ortağı ortaklıktan çıkarak onun ayrılma payını iflas masasına ödeyerek kendi aralarında ortaklık ilişkisini devam ettirebilirler. Bu durumda çıkarma kararı diğer ortakların oy birliği ile alınmalıdır TTK-m. 226 uyarınca.

Oy hakkı ve kararlar

TTK-m.226- (1) Her ortak bir oy hakkını haizdir. Buna aykırı sözleşme geçersizdir.

(2) Şirket sözleşmesinin her ne şekilde olursa olsun değiştirilmesine ilişkin kararlar oybirliğiyle, diğer kararlar ise, kanunda veya şirket sözleşmesinde aksine hüküm yoksa, ortakların çoğunluğunun oylarıyla verilir.

(3) "Oybirliği" şirketteki ortakların tümünün, "çoğunluk" şirketteki ortakların salt çoğunluğunun olumlu oylarıyla alınması gereken kararları ifade eder.

2. Diğer bir çıkarma hali **kollektif ortaklığın feshinin ihbar edilmesi** . Burada iki durum düzenlenmiştir. Bir ortağın feshi ihbar etmesi TK 247 de hüküm altına alınmıştır.

Karine

TTK-m.247- (1) Şirket sözleşmesinde öngörülen şirket süresinin sona ermesinden sonra işlere devam etmek suretiyle zımni biçimde uzatılmış bulunan veya süresi bir ortağın hayatına bağlanmış olan şirketler, belirsiz süreli şirket sayılırlar.

Burada da ortaklardan biri kollektif ortaklığın feshini ihbar ederse, diğer ortaklar ortaklık ilişkisini eğer devam ettirmek istiyorlarsa onu çıkartıp aralarında ortaklığa devam edebileceklerdir. Bu konuda 256. maddede bir düzenleme bulunmaktadır.

Fesih ihbarı

TTK-m.256- (1) Süresiz şirketlerde ortaklardan biri şirketin feshi ihbarında bulunduğu takdirde, diğer ortaklar feshi kabul etmeyerek, o ortağı şirketten çıkarıp şirketin kendi aralarında devam etmesine karar verebilirler.

(2) Birinci fıkra hükmü, bir ortağın kişisel alacaklısının 248 veya 249 uncu maddeler gereğince itiraz veya fesih hakkını kullanması hâllerinde de geçerlidir.

(3) Bu takdirde şirketin devam edeceğine ilişkin karar, alacaklıya tebliğ edilir ve borçlu ortak faaliyet dönemi sonunda şirketten çıkarılır.

- Ortak fesih beyanında bulunabileceği gibi bir ortağın kişisel alacaklısı da fesahi beyanında bulunabilir. Ortağın kişisel alacaklısı alacağını elde edebilmek için öncelikle ortağın ortaklık dışındaki malvarlığına başvurmalıdır. Kişisel alacaklı alacağını ortaklık dışındaki malvarlığından elde edemediği takdirde ortaklıkta önce kar payına başvurmalıdır. Bu da alacağını karşılayamadığı sürece alacaklı tasfiye payına haciz koydurarak ortaklığın feshini ihbar edebilir.

Demekki burada yöntem şu şekildedir:

a) Bir ortağın kişisel alacaklısı ortaklığın feshini ihbar edebilir bunu ortaktan olan alacağını elde edemeyeceği için yapar .

b) Ortaklıktaki kar payı

c) Tasfiye payına haciz koydurarak ortaklığın feshini talep edebilir. Bu fesih beyanı en az 6 önce yapılmalıdır ve hesap dönemi sonunda sonuçlarını doğurur.

Diğer ortaklar ortaklığın feshini önleyebilmek için ya söz konusu ortağın borcunu 3. kişiye öderler veya ortağı çıkartırlar ve ayrılma payını öderler. Bu şekilde ortaklığın feshi sonuçlarını doğurmaz. Ortaklık sona ermesi engellenmiş olacaktır.

Burada başka bir durum ortağın kişisel alacaklısının ortaklığın süresinin uzatılmasına itiraz etmesi bu da yine TTK-m. 248 de düzenlenmiştir.

Şirket süresinin uzatılması hâlinde itiraz hakkı

TTK-m.248- (1) Ortaklarca alınan şirketin süresinin uzatılmasına ilişkin karara, ortaklardan herhangi birinin kişisel alacaklısı itiraz edebilir.

(2) İtiraz edebilmek için alacaklının, mahkeme kararı veya o nitelikte belgeye ya da kesinleşmiş icra takibine dayanması ve uzatma kararının ilanı tarihinden itibaren onbeş gün içinde itirazın noter aracılığıyla tebliği için notere başvurması şarttır. Süresinde yapılmamışsa itiraz hakkı düşer.

(3) Sürenin uzatılmasına ilişkin karar tescil ve ilan edilmemiş ise, alacaklı her zaman bu karara itiraz edebilir.

- Burada da alacağı bir ilama yani mahkeme kararına veya o nitelikteki bir belgeye bağlanmış ya da icra takibine başlayıp takibi kesinleştirilmiş alacaklılar ortaklığın süresinin uzatılmasına itiraz edebilirler. Bu süreli kollektif ortaklıklar bakımından söz konusu. Diyelim 10 sene süreyle kurulmuş, 10. sene gelmiş ama ortaklar aralarında ortaklık ilişkisini devam ettiriyorlar bu durumda kişisel alacaklı ortaklık süresinin uzatılmasına itiraz edebilecektir TK 248 uyarınca. Burada 248. madde sürenin uzatılmasına ilişkin şekil şartı da getirilmiştir. Burada 15 günlük hak düşürücü süre içinde bu itirazın noter aracılığı ile yapılmış olması gerekecektir. Bu durumda diğer ortaklar borçlu ortağı ortaklıktan çıkararak ortaklığı devam ettirebilirler ya da onun borcunu alacaklısına ödeyerek yine devam kararı alabilirler. Devam bu çıkarm kararının oy birliğiyle alınması gerekecektir.

3. Haklı sebeple çıkarma. Bu da TTK-m.245 de düzenlenmiştir.

Haklı sebepler

TTK-m.245- (1) Haklı sebep, şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır; özellikle;

a) Bir ortağın, şirketin yönetim işlerinde veya hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması,

b) Bir ortağın kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi,

c) Bir ortağın kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya mallarını kötüye kullanması,

d) Bir ortağın, uğradığı sürekli bir hastalık veya diğer bir sebepten dolayı, üstüne aldığı şirketin işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi, gibi hâller haklı sebeplerdendir.

(2) (a), (b) ve (c) bentleri gereğince kendisinde fesih sebebi doğmuş olan ortağın dava hakkı yoktur.

- Haklı sebepler ortaklığın devamını imkansız kılan veya büyük ölçüde güçleştiren, çekilmez hale getiren hallerdir. Bütün sürekli sözleşmelerde olduğu gibi kollektif ortaklık sözleşmelerinde de bu haklı sebepler birer fesih sebebi oluşturlar. 245. madde de haklı sebepler için birer örnek verilmiştir bunlar sınırlayıcı nitelikte değildir.

Yargıtay kararında yaşlılıkta buna örnek gösteriliyor, hareket yeteneğinin de sınırlandırılması çıkarma için bir haklı sebep olarak nitelendiriliyor. Çıkarma yetkisi TTK-m. 255 e baktığımızda bu yetkinin kullanılabilmesi için mahkemeye başvurmaya gerek yoktur, sözleşmede bu yönde düzenleme olmasına da gerek yoktur. Çıkarılma hakkı diğer ortaklara aittir. Ortağın çıkarılmasına ilişkin karar oybirliği ile alınır bu hususta çoğunluk kararını yeterli gören sözleşme hükümleri de yeterlidir. TTK-m. 255/3 bu bakımdan bir yenilik arz eder.

Haklı sebepler

TTK-m.255- (1) Bir ortağın kendisinden kaynaklanan sebeplerden dolayı şirketin feshinin istenebileceği durumlarda, diğer ortakların tümü o ortağın şirketten çıkarılmasına ve şirketin devamına karar verebilir. Şirket sözleşmesinde bu kararın çoğunlukla alınması öngörülebilir.

(2) Çıkarılan ortak, bu kararın noter aracılığıyla tebliğinden itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde şirkete karşı çıkarılmanın iptali davasını açabilir.

(3) Birinci fıkra uyarınca çıkarma kararı alınamadığı takdirde, her ortak, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden söz konusu ortağın şirketten çıkarılmasını ve ayrılma payının belirlenmesini isteyebilir.

- Eğer kanunda görülen yeter sayısında yüksek, çıkarılma kararı alınamadığı takdirde 3. fıkraya gidilerek her ortak mahkemeye başvurarak ortağın şirketten çıkarılmasını haklı sebeple talep edebilir ve ayrılma payının hesaplanmasını isteyebilir. Bu da yeni bir düzenleme şeklinde karşımıza çıkar.

Nasıl uygulanır çıkarma kararı?

TTK-m.255 uyarınca çıkarma noter aracılığıyla söz konusu ortağa tebliğ olunur, çıkarılan ortak tebliğ tarihinden itibaren 3 ay içinde çıkarma kararına karşı iptal davası açabilir. Bu dava diğer ortaklara karşı açılır ve gösterilen sebebin haklı olmadığı gerekçesine dayanır.

(245-255 bağlantısı önemli 255 sınav için önemli)

- Çıkarma 3 aylık itiraz süresinin geçirilmesi veya iptal davasının red edilmesi üzerine kesinleşir. Kesinlik kazanan çıkarma kararı hükümlerini iç ilişkide kararın ortağa tebliğ tarihinden itibaren doğurur, dış ilişkide ise çıkarmanın tescil ve ilanı tarihinden itibaren etkili olur. İç ilişkide genellikle daha öncekide etkisini doğurur.

- Bunlar kanunda öngörülen çıkarma halleridir. Sözleşmede görülen çıkarma sebeplerinide başlıklar halinde görebiliriz. Kanunda düzenlenen çıkarma halleri sınırlı değildir ortaklar sözleşmeyle başkaca sebeplerde belirleyebilirler çıkarmaa konusunda. Tabii bunun emredici hükümlere aykırı olmaması gerekir.

2 kişilik ortaklıklara ilişkin özel bir düzenleme TTK-m. 257 ve 258. maddelerinde düzenlenmiştir.

İki kişilik şirkette

a) Haklı sebeplerin varlığında

TTK-m.257- (1) Yalnız iki kişiden oluşan bir kolektif şirkette, ortaklardan birinin şirketten çıkarılmasını gerektiren haklı sebepler varsa, diğer ortağın istemi üzerine mahkeme fesih ve tasfiyeye karar vermeksizin şirketin bütün iş ve işlemleri, varlıkları, alacak ve borçlarıyla davacı ortağa bırakılmasına ve diğer ortağın şirketten çıkarılmasına karar verebilir. Bu hâlde, çıkarılan ortak hakkında 262 nci madde hükmü uygulanır.

b) Diğer sebeplerin varlığında

TTK-m.258- (1) İki kişiden oluşan bir şirkette, ortaklardan birinin kişisel alacaklısı, 248, 249 ve 256 nci maddelere göre sahip olduğu itiraz veya fesih hakkını kullanır veya ortaklardan biri iflas ederse, diğer ortak, 257 nci maddeden yararlanabilir.

- 2 kişilik ortaklıklarda bir ortağın ayrılması, çıkması veya çıkarılması normal olarak ortaklığın sona ermesini gerektirir. Ortaklığın sona erip tasfiye haline girmesi de diğer ortağın menfaatine aykırıdır bu durumda 257 ve 258. maddelerde diğer ortak ortaklık malvarlığının kendi üzerine devredilmesini talep edebilir. Mahkeme kararıyla yapılacak bir devir işlemi sonucunda diğer ortak, ortaklığa ilişkin

malvarlığının tasfiye yapılmaksızın kendisine tahsis edilmesini isteyebilecektir. Çıkan ortağa da ayrılma payı verilecektir.

Ortaklığa girme ve çıkmanın birlikte düzenlenme halleri, payın devri, bu bir ortak bakımından ortaklıktan çıkmayı başka bir ortak bakımından da ortaklığa girmeyi ifade eder.

4. Bir ortağın ölümü TK 253 de düzenlenmiştir.

Ortağın ölümü

TTK-m.253- (1) *Şirket sözleşmesinde şirketin ölen ortağın mirasçılarıyla devam edeceğine ilişkin düzenleme yoksa, mirasçılarla diğer ortakların oybirliği ile verecekleri karar üzerine şirket bunların arasında devam edebilir. Mirasçılar veya içlerinden biri şirkette kalmaya razı olmazlarsa, diğer ortaklar, ölen ortağın razı olmayan mirasçılarına düşen payları ödeyerek onları şirketten çıkarır ve aralarında şirkete devam edebilirler. Bu durumda sağ kalan ortaklardan birinin şirketin devamına onay vermemesi sebebiyle oybirliği sağlanamadığı takdirde şirket sona erer.*

(2) *Şirketin, ölen ortağın mirasçılarıyla diğer ortaklar arasında kolektif şirket olarak devam edeceği hakkında şirket sözleşmesinde hüküm varsa, mirasçılar kolektif sıfatıyla şirkete devam edip etmemekte serbesttirler. Mirasçılar şirketin devam etmesini isterlerse, diğer ortaklar bu isteği kabul etmek zorundadır. Ancak, kolektif sıfatıyla şirkette kalmak istemeyen mirasçı varsa, ölen ortağın payından kendisine düşen tutar ile komanditer olarak şirkete kabul edilmesini önerebilir. Diğer ortaklar bu öneriyi kabul etmek zorunda değildir. Mirasçılar şirkete kolektif ortak veya komanditer olarak girip girmeyeceklerini ortağın ölüm tarihinden itibaren üç ay içinde şirkete ihbar etmelidir. Durumun şirkete ihbarına kadar, mirasçılar şirkette komanditer olarak kalmış sayılırlar. Bu süre içinde ihbarda bulunmamış olan mirasçılar, sürenin sona ermesinden itibaren kolektif ortak sıfatını alırlar.*

- Bu sona ermeyi engellemek için sağ kalan ortaklar mirasçılarla anlaşarak ortaklık ilişkisini devam ettirmeleri mümkündür. Bu bakımdan mirasçılar kolektif ortaklığa girmek zorunda değildirler.

- Ortaklar da mirasçıları şirkete kabul etmek zorunda değildirler. Her iki taraf açısından da bir zorunluluk söz konusu değildir şirket ilişkisinin devam ettirilmesi konusunda. Eğer bu konuda bir anlaşma olmazsa şirket ifisah edecektir, sona erme gerçekleşecektir.

- Bu 253. madde de ortağın ölümü ifisah sebebi olarak düzenlenmiştir. 253/2 de ortaklık sözleşmesinde mirasçılarla devama ilişkin hüküm bulunması hali hüküm altına alınmış olabilir. Bu durumda, ortaklar yani sağ ortaklar mirasçıları ortaklığa kabul etmek zorundalar çünkü sözleşmede mirasçılarla devama ilişkin bir hüküm düzenlenmiştir. Buna karşılık mirasçılar yine ortaklığa girmek zorunda değildirler.

- Yani her iki durumda da sözleşmede hüküm bulunsun bulunmasın mirasçılar ortaklığa katılmak zorunda değildir. Ancak sözleşmede mirasçılarla devam ilişkin bir düzenleme varsa sağ ortaklar mirasçıları ortaklığa kabul etmek zorundalar.

- Burada 253/2 de mirasçılara bir takım haklar takınmış. Mirasçılar dilerse, miras paylarıyla ortak olmayı teklif edebilirler, dilerlerse miras paylarını alarak ortaklıktan çıkmayı isteyebilirler ama isterlerse de miras paylarıyla sınırlı sorumlu ortak olarak ortaklığa katılmak yönünde irade açıklamasında bulunabilirler.

- Demekki mirasçılar çeşitli konularda talepte bulunabilirler. Miras paylarıyla ortak olmak isteyebilirler, miras payını alarak ortaklıktan ayrılmak isteyebilirler, miras paylarıyla sınırlı sorumlu ortak olabilirler.

- Bu son hal, komandit ortaklığa işaret eder. Komanditer ortak sermaye payıyla sınırlı olan ortak türü. O takdirde eğer bu yönde bir arzu ifade edilirse ve diğer ortaklar tarafında da bu kabul edilirse teknik bakımdan tür değişikliği meydana gelir.

Yani kollektif ortaklık bir komandit ortaklığa dönüşmek zorunda kalacaktır. Bu taleplerini ileri sürebilmek için 3 aylık bir süre öngörmüştür kanun koyucu 253. madde de, mirasın açılmasından itibaren 3 ay içerisinde bu talep haklarından birini ileri sürebilirler. Eğer bu süreyi sessiz geçirmişlerse bu miras payıyla ortak olmak istedikleri anlamına gelir.

- Miras payları ile kollektif ortak istedikleri anlamına gelir. Diğer ortaklar, irtaklığın türünü değişmesini kabul etmek zorunda değildirler yani kollektif şirketin komandit şirkete dönüşmesini kabul etmek zorunda değildirler sağ kalan ortaklar.

Ortaklar Arasındaki Değişikliğin Hukuki Sonuçları

Ortaklığa girmenin sonucu

TTK-m. 236/2 de *Şirkete yeni giren kişi, girme tarihinden evvel doğmuş olsa bile, şirketin borçlarından ve taahhütlerinden diğer ortaklarla birlikte müteselsilen ve bütün malvarlığı ile sorumludur.*

- Burada yeni giren ortaklar girme tarihinden önce meydana gelmiş olsa bile bütün borçlardan sınırsız ve diğer ortaklarla birlikte müteselsilen sorumludurlar.

Ortaklıktan Ayrılmanın Sonuçları

- Burada iç ilişkide ortaklıktan ayrılma ayrılmayı doğuran hukuki işlemin tamamlanmasından itibaren geçerli olur. Ayrılan ortağın ayrılma payının (tasfiye payı) hesaplanması için ortaklığın tasfiyesi kağıt üzerinde gerçekleştirilir. Ayrılma payının hesabında ayrılma tarihinden önce başlamış ve devam etmekte olan işler de gözönünde tutulur. Ayrılan ortak, bütün işlerin faydalı şekilde tamamlanmasına ve sonuçlandırılmasına engel olamaz.

Bu konudaki düzenleme **TTK-m.263/2** de yer almaktadır.

Çıkarılan veya çıkan ortak, evvelce başlanmış işlerin kalan ortaklar tarafından faydalı sayılacak şekilde tamamlanmasına ve bir sonuca bağlanmasına engel olamaz. Ancak, söz konusu işlerin hemen tasfiyesi mümkün olmadığı takdirde çıkan veya çıkarılan ortak, her faaliyet dönemi sonunda, o yıl içinde bitirilen işlerin hesaplarını ve devam etmekte olan işlemlerin o tarihteki durumu hakkında bilgi verilmesini isteyebilir.

Ayrılan ortak ayrılma payını ancak nakit olarak talep edebilir. Ayrılma payının ne zaman ödeneceği sözleşmede kararlaştırılmamışsa, ayrılma payı ayrılmayı takip eden ilk bilanço yılında ödenir. Ancak henüz bitmemiş işlere ilişkin hal bu işler sonuçlanmadan ödenmez TK 262. Burada ayrılan ortağın borçlardan dolayı sorumluluğu için zamanaşımı süresi öngörülmüştür TK 264 de

Zamanaşımı (önemli sınav açısından)

TTK-m.264- (1) *Şirketin borçları için, şirket alacaklılarının ortaklara ileri sürebilecekleri istem hakları, ortağın şirketten ayrılmasının, şirketin sona erdiğinin veya iflasının ilan edildiğinin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanmasından itibaren üç yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar; ancak, niteliği nedeniyle, alacağın daha kısa bir zamanaşımına bağlandığı durumlarda o zamanaşımı süresi uygulanır.*

(2) *Alacak ilandan sonra muaccel olursa, zamanaşımı muacceliyet anından itibaren işlemeye başlar.*

(3) *Bu maddede öngörülen zamanaşımı ortakların birbirlerine karşı olan alacaklarına uygulanmaz.*

- Bu madde önemlidir demekki ayrılan ortağın sorumluluğun devam ettiği süre burada düzenlenmiştir. Demekki ayrılma halinde ayrılmanın tescil ve ilan edildiği tarihten itibaren 3 yıl geçmekle bu alacaklıların talep hakkı zamanaşımına uğrar. Ancak niteliği itibarıyla daha kısa zamanaşımına bağlanmışsa o kısa zamanaşımı uygulanır.

- Demekki ayrılmaya ilişkinde ayrılmanın Türkiye Ticaret Sicili Gazatesinde 3 yıl alacaklılar alacaklarını talep etmek zorundadırlar bunu ortaklardan talep edeceklerdir bu durumda ayrılan ortakdan da talep edeceklerdir.

- Dış ilişkide ayrılma **TTK-m.259/3** e göre, *bir ortağın şirketten çıkması veya çıkarılması üçüncü kişilere karşı ancak tescil ve ilan tarihinden itibaren geçerli olur*. Bu nedenle ayrılma işlemlerinin tescil ve ilanı zorunludur.

- Ayrılan ortaklar ayrılmanın tescil ve ilanından önce meydana gelmiş borçlardan ortaklar sorumludurlar. Sorumluluk süresi, tescil ve ilan tarihinden itibaren 3 yıldır. Ayrılan ortakların diğer ortaklarla birlikte müteselsil ve sınırsız sorumlulukları devam ediyor.

KOLLEKTİF ORTAKLIKTA TASFİYE

- Sona eren bir ortaklık kural olarak teknik bakımdan tasfiye haline girer. Bu bakımdan ortaklığın sona ermesi ile tüzel kişiliğin sona ermesi birbirine karıştırılmamalıdır. Ortaklığın sona ermesi tüzel kişiliğin sona ermesini ifade etmemektedir. Tüzel kişiliğin sona ermesi, tasfiyenin bitmesi anından itibaren ticaret sicilinden silinir şirketin kaydı böylece tüzel kişilik sona erer. Teknik bakımdan ortaklığın sona ermesi ile tüzel kişiliğin sona ermesi aynı anlama gelmez. Tüzel kişiliğin sona ermesi tasfiyenin sona ermesinden sonra gerçekleşir şirketin ve ticaret sicilinin kaydının silinmesiyle birlikte.

- Sona erme hali fesih ve infisah sebebi olarak düzenlenmiştir.

- Fesih, bir beyan sonucunda gerçekleşmeyi ifade eder. İnfisah ise kendiliğinden gerçekleşen bir sebep olarak karşımıza çıkar.

Fesih Sebepleri

- Ortakların ortakların kişisel alacaklarının ya da mahkemenin kararıyla gerçekleşen haller olarak kanunda düzenlenmiştir. Ortaklar tarafından fesih beyanının kullanılması ortakların kişisel alacakları tarafından ve mahkeme kararıyla fesih.

- Ortaklar tarafından fesih kararları fesih şeklinde gerçekleşebileceği gibi ortaklar her zaman oybirliği ile verecekleri bir kararla ortaklığı feshedebilirler. Bir ortaklığın feshi ihbar etmesi de yani fesih beyanında bulunması da mümkün. Bu belirsiz süreli ortaklık ilişkileri bakımından geçerli TK 247 ve 256 da düzenlenmiştir. Fesih ihbar sonuçlarını 6 ay önceden yapmak kaydıyla hesap dönemi sonunda doğurur. Burada diğer ortaklar fesih beyanında bulunan ortağı ortaklık ilişkisinden çıkarak ortaklık ilişkisini devam ettirebilirler. Bu taktirde çıkartılan ortağa ayrılma payını öderler.

- Bir ortağın kişisel alacaklısı tarafından da fesih beyanında bulunabilir. Ortağın kişisel alacaklısı alacağını alabilmek için önce ortaklık dışı malvarlığına ortağın başvuracak, daha sonra ortaklık kar payına gider. Buradan da alacağını elde edemezse tasfiye payına müracaat edebilecektir. Bu taktirde ortaklığın sona ermesini engelleyebilmek için diğer ortaklar ayrılma payını alacaklısına ödeyerek onu çıkartarak ortaklık ilişkisine aralarında devam edebilirler.

- Mahkeme kararıyla da fesih mümkündür. Ortağın alacaklısının talebi üzerine TK 249 a göre veya bir ortağın talebi üzerine mahkeme fesih kararını verebilir. Bir ortağın talebi üzerine haklı sebeplere dayanarak **TTK-m.245 ve 255** de haklı sebep ve haklı sebebe dayanarak çıkma kararları düzenlenmiş. 245 de ki haklı sebepler sınırlı sayıda düzenlenmemiştir veya mahkemenin vereceği fesih kararı ortaklardan birinin ortaklığın tescili işlemlerini yaptırmaması üzerine gerçekleşebilir. Demekki bir ortağın talebi üzerine mahkeme haklı sebebe dayanarak, ortaklığın tescili işlemini yaptırmamak durumunda diğer ortaklardan her biri mahkemeye başvurarak ortaklığın feshini talep edebilirler.

Bununla ilgili düzenleme **TTK-m. 243/1-d** de yer almaktadır.

Kanunun 215 inci maddesinde gösterilen süre içinde veya sonra tescil ve ilan yapılmamışsa, aradan ne kadar süre geçmiş olursa olsun, ortaklardan herhangi birinin istemi üzerine ve bu ortağın noter aracılığıyla diğer ortaklara uygun bir süreyi içeren ihtar göndermiş olması şartıyla mahkemece feshe karar verilmesi.

- Bir başka fesih sebebi, bir ortağın sermaye borcunu ödememesi. Ortağın sermaye borcunu ödememesi durumunda diğer ortaklara mahkemeye müracaat ederek ortaklığın feshini talep etme olanağını vermektedir. Noter aracılığıyla söz konusu ortağa ihtarnamelerle çektilerle bir süre verilir. Bu süre de sonuçsuz kaldığı takdirde mahkeme ortaklığın feshine ilişkin kararı verir. Demekki ortağın katılma payı borcunu ödememesi durumunda mahkemeye başvurarak diğer ortakların ortaklığın feshini talep etmek için haklı sebep oluşturur. Aynı zamanda ortağın sermaye borcunu yerine getirmemesi ortağın ortaklıktan çıkarılması için haklı sebepte oluşturur **TTK-m. 255** e göre.

- Demekki sermaye borcunun yerine getirilmemesi iki farklı sonuç meydana getirir. Ya ortaklar ortaklığın feshini isteyebilirler mahkemeden ya da ortağın çıkartılmasını talep edebilirler bu yine çıkarma için haklı sebep oluşturacaktır.

İnfisah sebepleri, **TTK-m. 243** de düzenlenmiştir. Ortaklığın amacının imkansız hale gelmesi, ortaklığın infazı, sermayenin 2/3 ünün eksilmesi, ortaklığın bir başka ortaklıkla birleşmesi, bir ortağın iflası, bir ortağın ölümü, ortaklık süresinin bitmesi, bir ortağın kısıtlanması. Bunlar ortaklığın kendiliğinden sona ermesi halleri olarak düzenlenmiştir.

Sona Ermenin Çeşitli Bakımlardan Sonuçları

1. Bunlarda biri tescil ve ilan zorunluluğu. Sona erme tescil ve ilan ettirilmelidir. Her aşamada bir tescil zorunluluğu vardır. Sona erme de tescil edilecek daha sonra tasfiye de tescil ettirilmesi gerekiyor.
2. Temsil yetkisinin sona ermesi, artık yönetim ve temsil yetkisi tasfiye memurlarına geçecektir.
3. Ortakların 2. dereceden sorumluluklarının gerçekleşmesi
4. Ortaklığın tasfiye haline girmesi.

- Tasfiye ortaklıkta amaç değişikliğini ifade eder. Artık kar paylaşma aktif amacı yerini pasif tasfiye amacına bırakır. Artık ortaklık varlığını hukuki ve mali ilişkilerin çözülmesi için devam ettirmektedir. Tasfiyenin ortaklık üzerindeki etkisi: Hak ehliyeti kısıtlanıyor, artık ortaklık sadece tasfiye amacıyla sınırlı olarak hak elde edebilir ve borç altında girebilir 269. maddeye göre.

- Tasfiye ortaklık temsilcilerinin yetkisini sona erdirir. Tasfiye temsilcileri tasfiye memurlarıdır. Tasfiye memurlarının seçimi konusunda sözleşmede tasfiye memurları gösterileceği gibi bu kararlar da tayin edilebilir. Yoksa kanuni düzenleme geçerli olur. Bütün ortaklar tasfiye memuru sayılır 273. maddeye göre.

Seçim ve atama

TTK-m.273- (1) Tasfiye memurları şirket sözleşmesiyle, şirketin devamı sırasında veya sona ermesinden sonra ortakların oybirliğiyle seçilir.

(2) Birinci fıkra hükümlerine uygun olarak bir tasfiye memuru seçilmemişse, tüm ortaklar veya bunların kanuni temsilcileri tasfiyeye memur sayılır. Bununla beraber ortaklardan birinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesi, tasfiye hâlindeki şirket için bir veya birkaç tasfiye memuru atar. Mahkeme gerek görürse dilekçeyi tebliğ ederek diğer ortakları dinleyebilir.

(3) Gerek ortakların seçecekleri gerek mahkemenin atayacağı tasfiye memurları ortaklardan veya üçüncü kişilerden olabilir.

- Tasfiye memuru ne şekilde seçilmiş olursa olsun ortakların oy birliğiyle verecekleri kararla her zaman azledilebilir.

- Tasfiye memurlarının yetkileri, yöneticilerin ve temsilcilerin tüm yetkilerine tasfiye memurları sahiptir artık tasfiyeyi gerçekleştirmek için her türlü işlemin yapılması bunların yetkileri kapsamındadır. Aktif ve pasif dava ehliyetleri vardır **280/1** e göre.

- Ortaklar oy birliği ile alacakları kararla tasfiye memurlarının yetkilerini kısıtlayabilir ve tasfiye memurlarına talimat verebilirler **TTK-m.282** 'ye göre. Birden çok tasfiye memuru varsa bunlar kural olarak birlikte hareket ederler **TTK-m.278** 'e göre. Tasfiye memurlarının faaliyetlerine karşılık bir ücret isteme hakları var **TTK-m.284** 'te düzenlenmiştir tasfiyenin gerçekleştirilmesi için gerekli bütün işlemleri yapma yetkisine sahiptirler. Tasfiye işlerinin yürütülmesinde kendilerinden basiretli bir iş adamı gibi davranmaları beklenir **TTK-m.286** uyarınca.

- Kusurları davranışlarıyla ortaklığa veya 3. kişilere zarar verdikleri takdirde ilgililere karşı müteselsilen sorumlu olurlar **TTK-m.285/1** uyarınca.

Tasfiye işlemleri iç tasfiye ve dış tasfiye olarak gerçekleşir. Önce dış tasfiye yapılır ortaklığın borçları ödeniyor alacaklar tahsil ediliyor. Borçlar alacaklardan fazla ise ortaklığın iflası talep ediliyor. Dış tasfiyeden sonra masada bir şey kalırsa önce ortakların katılma payları ödeniyor ama bu ödeme nakit olarak ödeniyor. Yine bu sermaye payı ödendikten sonra geriye bir şey kalırsa bu da bir tasfiye payı olarak ortaklar arasında sözleşmeye göre, sözleşmede belirlenmediyse eşit şekilde paylaşılıyor.

- Tasfiye sonunda şirket kaydı sicilden silinir buna terkin işlemi denir. Tescil kavramının tersi terkindir böylece şirketin sicilden silinmesi gerekir.

ANONİM ŞİRKET

- Aşağı yukarı 100 bin tane anonim şirket var Türkiye de bunların büyük kısmı kapalı halka kapalı anonim şirket olarak çok az bir kısmı da halka açık anonim şirket olarak yaşamını sürdürüyor.

Anonim şirket TK 329 anonim şirket hakkında bir tanım vermiştir. Bu tanımdan hareketle, anonim şirket sermayesi belirli paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu olan şirkettir.

Pay sahipleri sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile şirkete karşı sorumludurlar. Bu tanımla anonim şirketi şahıs şirketinden ayıran bir takım özellikler vardır.

- • Sermaye unsuru
- • Pay unsuru
- • Sorumluluk unsuru (1. fıkra sadece anonim şirket tüzel kişiliğinin sorumluluğu belirtilmiştir. 2. fıkrasında bir de pay sahiplerinin sorumluluğu vardır.
- • Pay sahipliği
- • Ticaret ünvanı
- • Asgari sermaye unsuru
- • Tüzel kişilik unsuru

1. SERMAYE UNSURU

- Şahıs şirketlerinin ortak özelliklerini sorumluluk bakımından hatırlarsak, pay sahipleri şirket borçlarından dolayı belirli şartların gerçekleşmesi halinde ortakların sorumlulukları doğmaktadır bu sorumluluk sınırsız, müteselsiz tüm malvarlığıyla sorumluluk niteliğindedir. Ancak sermaye şirketleri açısından farklı bir sorumluluk görünmektedir.

- 329. madde de sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan bir şirkettir denilmektedir. Bu bakımdan şirketlere ilişkin genel hükümlerde sermayenin belirli sermaye, kayıtlı sermaye, değişir sermayeli ortaklıklar olmak üzere 3 e ayrılıyor.

- Belirli sermaye bizim halka kapalı, aile tipi, küçük anonim şirketler olarak isimlendiriliyor. Bunların hepsi aynı anlama gelmektedir. Bu halka açık anonim şirkete karşı yapılmıştır.

- Değişir sermaye sistemi kooperatif şirketler bakımından geçerlidir.

- Belirli sermaye demek sermayenin anonim şirket genel kurulu tarafından belirlenmesi ve ancak belirli bir prosedürün uygulanması neticesinde bu sermayenin arttırılması ya da azaltılmasında karar verilir.

- Burada kanunda öngörülmuş olan kuralların uygulanması gerekir bu katı bir sistemdir bu kurallara bağlanmıştır.

- Genel kurul tüm pay sahiplerinden oluşur, anonim şirkette karar organıdır.

- Halka açık anonim şirketlerde genel kurul bir takım yetkilerini yönetim kuruluna devretmektedir.

- Halka açık anonim şirketlerde genel kurulun bir takım yetkilerine yönetim kuruluna devretmiştir sermaye ile ilgili konularda. Genel kurul yine münsahır yetkili organdır ama yetkilerden bir kısmını yönetim kuruluna devretmiştir. Bizim inceleme konumuzu kapalı anonim şirketler oluşturmaktadır.

- Kapalı türdeki anonim şirketler Türk Ticaret Kanununda düzenlenmişken halka açık anonim şirketler sermaye piyasası kanununda düzenlenmiştir. Sermaye piyasası kanunu ve sermaye piyasası kurulunun tebliğleriyle düzenlenir.

- Kapalı türdeki anonim şirketlerde sermaye belirli niteliktedir. Yani genel kurul sermaye konusunda münhasır yetkilidir başka bir organ yetkili kılınmamıştır bu türde ve sermaye ile ilgili hareketler konusunda (sermaye artışı sermaye azaltılışı altında) kanunda öngörülen belirli prosedür uygulama alanı bulur. Buna karşılık kayıtlı sermaye yani halka açık sermaye türünde genel kurulun bazı yetkileri yönetim kuruluna devredilmiştir burada bir yetki paylaşımı söz konusudur her ne kadar burada genel kurul bir üst yetkiliyse de sermaye hareketleri konusundaki bazı yetkiler kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna devredilmiştir.

- Halka açık anonim şirket 100 bin lira taban sermayeyle kuruldu buna taban sermaye adı da verilmektedir. İlk yıl sonunda şirket genel kurulunda bu sermayenin 500 bin TL ye çıkarılmasına karar verildi buna da tavan sermaye adı verilir. Bu tavan ve taban sermayeye genel kurul karar verecektir. Ve diyelim 2 yıl içinde esas sermayenin 100 bin liradan 500 bine çıkarılmasına genel kurul karar verecektir. Bu sermaye artışına 2 yıl içinde muhtelif zamanlar içerisinde yönetim kurulu karar verecektir.

- Diyelimki ilk 6 ayda sermaye 200 bine çıkarılacak 2. 6 ayın sonunda sermaye 300 bin lira olacak ve 2. sene sonunda da sermaye 300 bin liradan 500 bine çıkarılacaktır. İşte bu kararı arttırımın nasıl yapılacağı ile ilgili kararı şirket genel kurulu alır bunun uygulamasını da yönetim kurulu yapar. Demekki karar genel kurul tarafından alınır ama arttırım yönetim kurulu tarafından yapılır.

- Kapalı anonim şirkette sermayenin belirli süreye yayılarak arttırılması söz konusu değildir kapalı da eğer aynı yönde bir karar alınmak istenseydi: şirketin diyelim 100 bin liralık sermayesi 500 bine çıkarılacaktı bu konuda yönetim kurulu gerekli işlemleri yapacaktı.

- Bu bir kere sözleşme değişikliği gerektirecek, yeni yönetim kurulu esas sözleşmeyi hazırlayacaktır, pay sahiplerinin birer önalım hakları olabilir. Pay sahipleri rüçhan haklarını kullanırsa önce bu pay sahipleri arasında paylar paylaştırılır yoksa 3. kişilere arz edilir sonrada bu sermaye arttırımı sözleşme değişikliğinin tescili gerekir. Bu işi de yine yönetim kurulu yapacaktır. Ancak kapalı sistemde yönetim kurulu daha çok genel kurula bağlı olarak ilerler ancak açık sermayeli anonim şirkette yönetim kurulunun durumu daha özerk bu bakımdan. Çünkü sermaye piyasası kanunuyla yönetim kuruluna bir

takım yetkiler tanınmıştır kayıtlı sermaye sisteminde dolayısıyla kanunun tanıdığı yetkiler çerçevesinde yönetim kurulu kayıtlı sermaye sisteminde bu artışı gerçekleştirebilecektir.

- Halka açık anonim şirketlerde karar organı genel kurul ama bu kararın içini yönetim kurulu doldurur. Kapalı anonim şirkette genel kurul münhasır yetkili organ, yönetim organı burada sadece bir icra organı olarak faaliyet gösterir. Yönetim kurulu genel kurulun talimatı çerçevesinde hareket eder.

2. PAY UNSURU

- Sermaye şirketlerinde paya bağlı bir ortaklık ilişkisi var şahıs şirketlerinde ise kişilik önplana çıkıyordu yani ortaklık eşit şekilde olabileceği gibi sözleşmede farklı şekilde de belirlenebiliyordu. Sermaye şirketlerinde şahıs şirketlerindeki gibibir dağılım yok .

- Bir gazoz kasası düşünün, bu kasa üzerinde her bir şişenin konacağı yerler var 24 ya da 36 tane de şişe yeri olduğunu düşünelim bu şekilde bir düzen. Bu gazoz kasasını anonim şirketinin tamamı olarak düşünülürse her bir kişinin konacağı yerde pay mevkidir. Bir A kişi bu anonim şirkette ne kadar çok pay satın alırsa o anonim şirkette o şekilde pay sahibi olacaktır.

- Anonim şirkette ortaklık diye bir şey söz konusu değil pay mavkilerden kaç tane alınırsa o kadar pay vardır. Anonim şirkete de o ölçüde ortak olunur. Yani o paylara ilişkin o ölçüde o şirketin paya bağlı olarak tüm haklardan faydalanabilir; genel kurullarına katılabilir, müzakerelerde bulunabilir, bu paylara ilişkin oy haklarını kullanabilir, bu paylara ilişkin dava hakkını kullanabilir. Ancak eğer bu paylardan sadece tek bir pay sahibi olsa bile tüm katılma haklarını, oy haklarını, dava haklarını yani payın bir pay sahibine sağladığı tüm hakları kullanabilecektir tek bir paya sahip olsada. Demekki burada kompozisyon biraz değişiyor şahıs şirketlerinde olduğu gibi değildir. Burada kullanan haklar paylar ölçüsünde olacaktır. Kişilik burada payın arkasında saklanmış durumdadır. Anonim şirkette pay sahipliği pay satın alma, pay devralma suretiyle olacaktır. Halbuki şahıs şirketinde oy birliği gerekiyordu diğer ortakların kabulüne bağlanmıştı ve bu da sözleşme değişikliğini getirecekti.

ÖRNEK: Şişman ailesi anonim şirket ve paylarının aile dışına çıkmasını istemiyorlar bağlı nama yazılı pay senedine bağlı tutulup devri engellenebiliyor. Şirket ana sözleşmesine bir hüküm konuluyor ve deniliyor ki, bu paylar ancak şişman soyadı taşıyan kişiler arasında geçerli.

Bu sözleşme geçerli bir sözleşme olur ve kanunda da bunu destekleyen bir düzenleme vardır.

Burada pay kavramı karşımıza çıkmaktadır ve merkez kavramdır. Her şey bu pay üzerinde yapılır; el değiştirme, şirkete ortak olma veya ortaklıktan ayrılma, şirkete ilişkin bir takım hakları ileri sürme bunlar hep pay kavramı üzerinden çıkar. Pay sahibi bu paya sahip olan bu payı aslen veya devren ele geçiren kimsedir.

- Aslen pay sahibi olma teknik olarak ya şirket kuruluşunda olacak veya sermaye arttırımında olacak.

- Devren kazanma ise bir pay sahibinden elde etme şeklinde olur.

- Çeşitli şekillerde pay sahipliği ortaya çıkabilir. Payın senede bağlanması zorunlu değildir ama payın senede bağlanması payın devrini kolaylaştırır. Payın devrini kolaylaştırır diyince bu pay senedi kıymetli evrak mıdır değildir? Kıymetli evraktır. payın senede bağlanması zorunlu değil ama senede bağlanınca devir kolaylığı sağlar. Pay senetleri 2 tür düzenlenebiliyor: Nama yazılı ve hamiline yazılı pay senedi olarak.

- Nama yazılı pay senedi, kanunen emre yazılı senet olarak düzenlenmiş yani ciro ve teslimle devredilir.

- Çıplak pay yani pay senede bağlanmazsa buna çıplak pay denir. Bunun devri alacağın temlik ve teslim yoluyla devredilir.

- Alacağın temlikıyla ciro arasındaki en temel fark ileri sürülebilecek defiler açısından.

- Kural oy hakkıyla ilgili, eski kanununda her pay bir oy hakkı verir şeklinde düzenlemeler vardı.

- Yani bir payın varsa bir oy hakkın vardı, 5 payın varsa 5 oy hakkın olacaktı. Ancak bu yeni kanunla birlikte değişti ve oy hakkı pay sahibinin sahibi olduğu bütün payların toplam değeri üzerinden kullanılır denilmiştir. Yani artık oy hakkı paya değil pay sahibinin sahip olduğu bütün payların toplam değerleri üzerinden oy hakkı kullanılabilir. Diyelimki A nin 30 payı var B nin de 3 payı var. yeni getirilen düzenlemeye göre bir pay sahibinin sahip olduğu tüm payların toplam itibari değeri üzerinden kullanılır diyor yani A ya 30 oy vermiyor bir orantı yapıyor ve o orantıya göre diyelimki A nin 10 oy hakkı oluyor ve B nin 1 oy hakkı oluyor. Bu düzenlemeyle birlikte kanun koyucu payı fazla olanın payı az olanı ezmesini önlemek istemiştir. Bununla B gibi küçük pay sahipleri biraraya gelerek A ya karşı bir kuvvet oluşturabileceklerdir amaç budur. Eski düzen hakkaniyete çok uygun değildi yeni düzen küçük pay sahiplerini korumak için getirilmiş bir düzendir.

3. SORUMLULUK UNSURU

- Anonim tüzel kişiliğin sorumluluğu vardır bu da TK 329 da düzenlenmiştir.

Tanım

MADDE 329- (1) Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir.

Burada şirket bakımından bir sınırlı sorumluluk ilkesi benimsenmiş yani sadece malvarlığıyla sorumlu şirket. Bu bakımdan kollektif şirket bakımından bir fark yok kollektif şirkette sadece malvarlığıyla sorumlu. Sorumluluk pay sahipliği ve kollektif şirkette ortağın sorumluluğunda farklılık ortaa çıkıyor. **TK 329/2 Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.**

1) pay sahipleri sadece taahhüt ettikleri sermaye paylarıyla sorumludurlar.

2) pay sahipleri sadece şirkete karşı sorumludurlar.

- Şahıs şirketlerinde ikinci derecede sorumluluk, sınırsız sorumluluk ve müteselsil sorumluluk söz konusuydu. Buradaki sorumluluk ise pay sahipleri için 3. kişilere karşı sorumluluğu yok çünkü tüzel kişilik sorumlu, burada tüzel kişilik perdesi açılmaz. Pay sahibinin sorumluluğunda kişisel sorumluluk yok sadece taahhüt etmiş olduğu sermaye payıyla sınırlı sorumluluk söz konusudur.

- Diyelimki şirket sözleşmesinde 10 bin liralık bir katılma payı taahhüt etmiş A, B de 30 bin TL değerinde bir muaccel alacak. A nin şirket alacaklısına karşı sorumluluğu yok Anın pay sahibi bulunduğu A.Ş. ye karşı sorumluluğu vardır. Bu sorumluluk 10 bin lira taahhüt edilmiş bu taahhüt ve tasarruf sorumluluğu vardır. Ancak bu borç şirkete karşıdır 3. kişi bu borcu bana öde diyemez. Diyelimki 2 bin 500 lirasını ödedi bunun (kurulurken 1/4 ini ödemeli ama kuruluştan sonra 2 yıl içinde geri kalanını ödemekle yükümlüdür.) kaldı 7500 lira 6 ay geçti kuruluştan itibaren ve Ü icra takibinde bulundu. Ü A ya müracaat edemez A.Ş. tüzel kişiliğine başvurabilecektir va bana borcunu öde diyecektir. Buna karşı A.Ş. bütün pay sahiplerine duyuruda bulunacaktır ve kalan sermaye borcunuzu yerine getirin diyecekler. Bu bakımdan C bir ayni katılım göstermişse mesela bir kamyonunu bu durumda mantık, kuruluş aşamasında kamyonun teslim edilmesi lazım hatta güvenilir kişiye tevdi edilmesi lazım bunun. O zaman kamyon tüzel kişiliğin elinin altındadır, B açıdan alacağın muaccel olması gerektiği için tescilden itibaren 1 ay içinde bu muaccel alacağın şirket kasasına girmesi gerekir. Bu durumda şirket kasasında 30 bin, 2500 ve kamyon var. Diyelimki Ü nün alacağı 50 bin lira, şirketin tescilinden 6 ay geçmesinden itibaren bir icra takibinde bulunmuş bu durumda, şirketin kasasından nakit olarak 32.500 lira ve kamyon var. Böyle bir takip yapıldıktan sonra 2 sene içerisinde ödenmesi gereken kısımlar artık muaccel hale gelir. A dan da ödemesini ister. Kamyon anonim şirketin malvarlığına dahil artık bu kamyon kurulma anından itibaren tüzel kişiliğe ait olur ve kamyonun bu alacağı ödemek için satılması gerekecektir.

- Yinede bu alacağı karşılamazsa pay sahiplerinin sorumluluğuna yine gidilmez yönetim kurulunun sorumluluğu doğar.

*anonim şirkette bir amne alacakları hakkında bir kanun var. Yönetim kurulu üyelerinin ödenmemiş olan vergi borçlarında ya da SGK gibi kamusal nitelikteki borçlardan kişisel sorumlulukları söz konusudur. Şahıs şirketleri gibi yönetim kurulu üyelerinin kişisel sorumlulukları vardır.

Ticaret ünvanı, şirketin faaliyet konusu ile türünü gösteren ibaredir. Tekstil Pazarlama Anonim Şirketi bu ünvanın çekirdeğini oluşturacaktır buna bir takım ekler yapılacaktır. Şahıs isimleri de girebilir bu ünvana ama bu taktirde Anonim Şirket ibaresi kısaltılmadan yazılmalıdır.

- Asgari sermaye bugün için kapalı şirketler bakımından 50 bin liradır. Halka açık şirketler bakımından ise asgari sermaye tutarı 100 bin liradır.

- Tüzel kişilik tescille kazanılır. Kuruluş anı tüzel kişilik kazanılması anıdır. Bu andan itibaren anonim şirket bir hayata geçer.

- Anonim şirketin hayatı tasfiyenin sona erip ticaret sicilinden terkin edilmesiyle birlikte terkin edilmesiyle bir anonim şirket sona erer.

4. KİŞİ UNSURU

- Tek kişilik anonim şirket veya limited şirket kurulabiliyor. **TK 338.** madde bu olanağı sağlar. Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. 330 uncu madde hükmü saklıdır. Tek kişiyle bir gerçek kişi işletmenin de kurulması mümkün ama anonim şirket kurulması daha çok tercih edilir özellikle sorumluluk bakımından. Anonim şirkette sorumluluk getirilen sermayeyle sınırlı olduğu için daha avantajlıdır.

- Halka açık anonim şirketlerde düzen farklı burada hala 5 kişi şartı vardır sadece kapalı anonim şirketlerde tek kişiyle şirket kurulabilmektedir.

- Bankalar bakımından da bankalar bir anonim şirket olarak örgütlenmelidirler ve burada da asgari 5 kurucu olması şartı aranmıştır.

Anonim şirketler nerede düzenlenmiştir:

Kapalı anonim şirketler TK da düzenlenmiştir. Buna karşılık halka açık şirketler sermaye piyasası kanununda düzenlenmiştir.

ANONİM ŞİRKET İÇİN BAZI AYIRIMLAR

Anonim şirketler için 2 li ayırım yapılmıştır:

- Küçük, kapalı, aile tipi anonim şirketler bunlar Ticaret Kanununda düzenlenen şirketlerdir. Bunun karşısında sermaye piyasası kanununda düzenlenmiş olan halka açık anonim şirketleri görülmektedir.

Özel hükümlere tabi anonim şirketler ayrımı

Burada bankaları, sigorta şirketlerini ve finansman kuruluşlarını görmekteyiz. Bunlar bizim hukukumuzda göre anonim şirket olarak örgütlenmek zorundadırlar.

Holding ayrımı

Buna karşı biz TK da şirketler topluluğu kavramını görmekteyiz. Burada bir çatı şirket ve buna bağlı olan şirketler arasındaki ilişki düzenlenmektedir. Buradaki hakimiyet ilişkisi vardır. Bu hakimiyet ya çatı şirketler bağlı şirketlerin oy haklarını ya da bağlı şirketlerin yönetimi çatı şirketlerin elinde oluyor bu şekilde bir hakimiyet ilişkisi oluşturulmuştur.

İşçi katılmalı şirketler

Bu bizde yoktur Almanya da işçilerin katıldığı şirket tipi görülmektedir.

Yatırım şirketleri

Bunlar oluşturulmuş bir menkul değerler portföyünü yatırım amaçlı olarak işletme amacıyla kuruluyorlar. Bunlar yine sermaye piyasası kanununa tabi olan şirketlerdir.

Avrupa anonim şirketi

AB ülkelerinde geçerli olan bir türdür. Burada amaçlanan üye ülkelerde aynı prosedüre tabi bir şirketin kurulması ve çeşitli üye ülkelerde şube açarak bunun faaliyet göstermesi. Yani burada kuruluş işlemlerinden tasarrufta bulunuluyor.

Anonim Şirketin KURULUŞU

- Eski kanunda 2 tür kuruluş söz konusuydu: Halka kapalı kuruluş ve halka açık kuruluş.
- Kanun koyucu bu halka açık kuruluşu tamamen sermaye piyasası kanununa bıraktı ve ticaret kanununda tamamen kapalı aile tipi küçük anonim şirketler düzenlenme yoluna gitmiştir.
- Buradaki esas, kapalı anonim şirketler bakımından kurucular aynı zamanda şirketi sermayesini taahhüt eden kişilerdir burada halka açık şirketlerdeki gibi kurucular dışındaki kişilere sermayenin tamamlanması için başvurulması mümkün değildir. Demekki kurucular diyelim 50 bin liralık asgari sermaye söz konusuysa kurucular bu 50 bin liralık sermayeyi taahhüt ederler. Bu nasıl yapılır: Başlangıçta %25 i yani 1/4 ü ödenir ama kuruluştan sonra 3 yıl içinde geri kalan sermayenin anonim şirkete getirilmesi gerekir. Bu şart nakdi sermaye açısından öngörölmüş bir şarttır.
- Şirket yönetim kurulu geri kalan sermaye paylarının ödenmesi için çağrı yapar buna **APEL** denir .

Diğer sermaye türleri şirkete nasıl getirilecektir?

- Diyelim bir malvarlığı unsuru konuluyorsa eğer taşınır bakımdan tevdi edilmeleri gerekiyor ve şirket tescil edilir edilmez yani tüzel kişiliğini kazanmasıyla birlikte bu taşınırın mülkiyeti şirkete geçer.
- Taşınmazlar bakımından, tapuya şerh verilmektedir ve tescil anından itibaren şirket bu taşınmaz malvarlığını kendi üzerine geçilmesini talep edebilecektir.
- Alacaklar bakımından, alacağın muaccel olması gerekiyor ve buna ilaveten kuruluştan itibaren en geç 1 ay içerisinde alacağın şirket tarafından tahsil edilebilir olması gerekir. Bu şekilde sermayenin sağlanması emniyet altına alınmaktadır. Bu çok önemli çünkü anonim şirket sadece sermayesiyle sorumludur. Aslında eğer pay sahipleri taahhüt etmiş oldukları sermaye payını şirkete ödemişlerse artık herhangi bir sorumlulukları söz konusu değildir. Bu oldukça cazip bir tür pay sahipleri bakımından.
- Bu sermaye şirketi olduğu için değeri para ile ölçülebilecek unsurlar getiriliyor yani para, taşınır taşınmaz mal, muaccel alacaklar, bir takım fikri ve sinai haklar yani para eden unsurlar olabiliyor. Çünkü şirket borcu ödenmediği takdirde mal varlığı paraya çevrilebilmeli alacaklılar ancak o şekilde tatmin edilebilecektir. Ortakların, pay sahiplerinin kişisel sorumlulukları söz konusu değildir bu çok önemli bir unsurdur anonim şirkette.

KURUCULAR

Kurucular

1. Tanım

MADDE 337- (1) Pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişiler kurucudur.

(2) Kurucular, birinci fıkrada yazılı işlemi, üçüncü bir kişinin hesabına yaptıkları takdirde, bu kişi de kuruluştan doğan sorumluluk bakımından kurucu sayılır. Söz konusu üçüncü kişi, kendisi hesabına iş gören kimsenin bildiği veya bilmesi gereken bir hususu kendisinin bilmediğini ileri süremez.

- Buna göre, anonim şirkette kimler kurucu olabilir denilince pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişiler kurucudur. Yani kollektif şirketten farklı olarak tüzel kişiler de kurucu olabilmektedir. Pay esasın dayalı olduğunu söyledik anonim şirketin yine diyorki pay taahhüt edip sözleşmeyi imzalayanlar kurucu dediği için pay taahhüt edilmesi yani pay kavramı merkezdedir, o paylardan satın alarak ya da pay taahhüt ederek o anonim şirkette kurucu olmak mümkündür.

- 2. fıkrada söylemek istediği temsil ilişkisidir. Yani kurucular bu pay taahhüt etme işini 3. kişinin hesabına yaptıkları taktirde bu 3. kişide kurucu sayılacaktır. O zaman burada yapmamız gereken çıkarım temsil yoluyla da bir anonim şirkette kurucu olmak mümkündür.

- Söz konusu 3. kişi yani temsil yetkisi veren kişi, kendisi hesabına iş gören kimsenin bildiği veya bilmesi gereken bir hususu kendisinin bilmediğini ileri süremez. Buna örnek olarak bir şirketten pay almak istenirken önce o şirketin bilançosuna bakılır. Buna göre şirketin borca batık olup olmadığı da anlaşılır. Temsilcinin bunu bilmesi gerekir ya da araştırma yapması gerekir. Yani yapılan pay alımı sonucu yapılan bütün işlemleri temsilcinin yaptığı işlemleri bilmediğini ileri süremez.

- Demekki kim kurucu olabilir bir anonim şirkette, pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan kişiler bir anonim şirkette kurucu olabilirler. En başta bu ortaklık ilişkisinin de bir taahhüt bir de tasarruf aşamaları vardır çünkü bu da sonuç itibarıyla bir sözleşme ilişkisidir. Yani bir şirkette ortak olmak isteyen kişi öncelikle o şirkette ortak olmak istediğini taahhüt etmektedir ama sonrada o taahhüt bağlayıcı olduğu için o taahhüdü ifa etmek yani gerekli tasarruf işlemini ifa etmek zorunda kalacaktır.

- Öyleyse anonim şirket bakımından da aynı esas geçerlidir %25 i başta ödeyecek yani kuruluş aşamasında ama geri kalan %75 i de kuruluştan itibaren 3 yıllık bir süre içinde geri kalan %75 i ödemek zorundadırlar yani süre 2 değil 3 yıldır. Burada da bir taahhüt aşaması var. Taahhüt bu anonim şirkete pay sahibi olarak katılmak istediğini yazılı bir şekilde ifade edilmesidir. Bu şirket ana sözleşmesi de yapılacaktır. Şirket ana sözleşme veya esas sözleşme.

- Kollektif şirkette şirket sözleşmesi diyorduk.

- Taahhüt aşaması, ana sözleşmenin imzalanmasıdır. Burada önemli bir şey var borç altına sokan katılma payını getireceğini taahhüt ediyor onun altına imza atıyor.

Tasarruf aşaması, sermayenin getirilmesi veya katılma payı borcunun ifası.

Kurular 337/1 de ki kurucu tanımı pay taahhüt eden ve esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve veya tüzel kişilerdir demektedir.

Kuruluş işleminde aşamalar:

1. Halka kapalı bir anonim şirketinin kurulması oldukça basitleştirilmiş esas sözleşmenin hazırlanması

2. Sözleşme altındaki imzaların noter tarafından onaylanması

3. Tescil ve ilan aşaması

Özellikle halka açık anonim şirketin kuruluşu daha karmaşıktır.

5 aşamalı bir yöntem vardır.

1. Esas sözleşmenin hazırlanması

2. Noterde imzaların onaylanması

3. Sermaye piyasası kurulunun onayı

4. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının onayı

5. Tescil ve ilan

- Kapalı şekilde kurulmuş bir şirketi halka açık hale getirmek istiyorsanız tüm bu onayları almanız gerekir çünkü hem kurul hemde bakanlık belli kriterler açısından bir takım kontroller yapmaktadır. Burada esas sözleşmenin hazırlanması her ikisinde ortak nokta dedik bir anonim şirket için. tk 339 bir anonim şirket esas sözleşmesinde olması gereken asgari zorunlu içeriği düzenlemektedir. 12 bent halinde bu düzenlemeyi yapmaktadır.

- Kollektif şirkette temsilcilerin isimleri, birlikte mi yoksa tek başlarına mı temsil işlemi yapacakları yer alması gerekirken yöneticiler için böyle bir zorunluluk bulunması gerekmiyordu. Anonim şirket açısından kanun koyucu yönetim ve temsili birbirinden ayırmamış doğrudan doğruya yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesi konusunda bir düzenleme getirmiştir.

Esas sözleşme

1. İçerik

MADDE 339- (1) Esas sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması şarttır.

(2) Esas sözleşmeye aşağıdaki hususlar yazılır:

a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer.

b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.

c) Şirketin sermayesi ile her payın itibarı değeri, bunların ödenmesinin şekil ve şartları.

d) Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları.

e) Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı.

f) Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler.

g) Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar.

h) Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları.

i) Şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu süre.

j) Şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı.

k) Pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarları.

k) Şirketin hesap dönemi.

(3) İlk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanır.

- Şirket en azından hangi konuda faaliyet gösterecekse bu konunun tanımlanması gerekmektedir. Sonradan bir sorun çıkmaması için.

- Şirketin sermayesi, 50 bin lira ise her bir payın itibari değeri diyelim her bir payın itibari değeri 100 lira ise o zaman bu anonim şirkette 500 pay vardır. Sermayenin itibari değere bölünmesi pay sayısını verir. Bu itibari değer aynı zamanda nominal değerdir. Bu itibari değer payın çıkartılma değeridir. Başka bir kavram rayiç değer, diyelimki çıkartılırken payın değeri 100 lira ben satın alırken 100 liraya aldım ve diyelimki aradan 2 sene geçti şirket iyi durumda gelişme gösterdi ve payın değeri ben satmak istediğimde payın değeri 500 lira oldu bu rayiç değerdir. Demekki o sırada siz satmak istediğinizde payın arz ettiği değerdir. Rayiç değer payın çıkartıldıktan sonra belli bir zaman gösterdiği değerdir. Değer kazanabileceği gibi değer kaybedebilirde.

- Bu itibari değerlerin 3 sene içinde hangi değerlerde bunların ödeneceğinin belirlenmesi gerekiyor.

- **Tekrar**

- **TTK-m. 329** maddesi anonim şirketi düzenleyen ilk maddedir ve tanım maddesidir bu maddeye göre anonim şirket bir unvana sahip sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı sadece malvarlığı ile sorumlu olan şirkettir.
- **TTK-m. 329/2** pay sahiplerinin ortakların sorumluluğuna ilişkin bir kriter belirlenmiştir. Deniliyor ki, ortakların sorumluluğu taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile sınırlıdır. Bu 329. madde de yer alan tanımlardan hareketle anonim şirkette yer almış olan bir takım unsurları belirlemiş oluyoruz bunlardan belki de en önemlisi artık bir kişi kavramı üzerinde durmayacağız. Burada bir pay kavramı ön plana çıkacaktır artık payla uğraşacağız bu yüzden 329/2 de verilmiş olan pay sahipliği kavramı isabetli bir kavramdır, pay sahipleri sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur ibaresiyle bu sorumluluk belirlenmiştir. Demek ki burada bir pay kavramı var. Bu bir merkez kavramdır anonim şirkette.

- Anonim şirketin esas sermayesi paylara bölünmüştür. Bu çok önemlidir. Demek ki asgari sermaye kuruluş sermaye en az 50 bin lira olmalıdır ve bu paylara bölünmüştür. Halka kapalı şirketler bakımından bu asgari miktardır halka açık şirketlerde bu asgari sermaye tutarı 100 bin liradır.
- Demek ki bu 50 bin liralık sermayeyi biz paylara böleceğiz. Paylar çok küçük bedellerle ifade edilebilir en az 1 kuruş ve katları itibarıyla pay oranları tespit edilebilir bir anonim şirkette. Diyelim bizim şirkette bin adet pay söz konusu olsun o zaman 50 bin liralık sermayeyi bine böldüğümüzde bir adet pay mevkiinin bedeli 50 TL bize payın bedelinin değerini verecektir biz buna itibari değer veya nominal değer adını veriyoruz. İtibari değer, payın üzerinde yazılı olan değerdir. Payın senede bağlanması şart değil ama senede bağlanması payın el değiştirmesini yani

tedavülünü kolaylaştıracaktır, pay senedi bir kıymetli evraktır ve pay senede bağlandığı taktirde pay üzerinde yazılı olacak miktar 50 lira olacaktır her payın itibari değeri.

- *İtibari değer kavramı olduğu gibi bir de payın rayiç değeri vardır. Rayiç değer, payın herhangi bir zamanda şirket kurulup faaliyete geçtikten sonra herhangi bir zamanda arz ettiği gösterdiği değerdir. Diyelim ki şirket başarılı bir şirket kısa zamanda karlı yatırımlar yaptı ve payın üzerinde yazan itibari değer 50 lira iken 2 sene sonra işlem görüyor pay senedi 200 liradan işlem görmeye başladı işte bu 200 lira payın rayiç bedeli olacaktır.*
 - *Demek ki anonim şirket faaliyete geçtikten sonra herhangi bir zaman dilimi içerisinde payın alım satım değeri rayiç değer olarak ifade edilebilecektir hiç şüphesiz başarı olabileceği gibi anonim şirket başarısızda olabilecektir o taktirde bu 50 liralık itibari değer altında düşebilecektir örnek olarak 10 liradan da bu piyasada işlem görebilecektir. Bu şirketin başarılı olup olmamasına göre buna göre payın değeri tespit edilecektir.*
 - *Payın senede bağlanması şart değil senede bağlanmamış payında devredilmesi mümkündür ama senede bağlanması payın devrini kolaylaştırmaktadır bu bakımdan şirketler uygulamada özellikle halka açılmayı düşünen şirketler payı senede bağlamaktadır.*
- **329/2** pay sahipleri taahhüt etmiş oldukları pay bedelleri itibariyle sadece şirkete karşı sorumludurlar. Burada sınırlı sorumluluk ilkesi geçerlidir. Pay sahipleri şirkete karşı bir katılma payı taahhüt ediyorlar, tıpkı diğer şirketlerde olduğu gibi. Ancak bu sorumlulukları da bu katılma payının şirkete getirilmesi ile sona erer. Burada kolektif şirkette olduğu gibi bir sınırsız sorumluluk söz konusu değil 2. derecede sorumluluk söz konusu ama şartları gerçekleştiği taktirde sorumluluk anonim şirket tüzel kişiliğine karşı olur.
 - **Örneğin,** eğer nakit sermaye getirilecekse **TTK-m. 344** e göre kuruluşta bu nakit sermayenin tescilden önce 1/4 inin ödenmesi ve tescilden sonraki 24 ay içinde de geri kalan kısmının şirkete ödenmesi gerekiyor. Nakit sermaye söz konusuysa yani kuruluş

aşamasında şirket henüz tüzel kişilik kazanmadan önce şirkete 1/4 ü ödenecek bu nakit sermaye bakımından söz konusu ama geri kalan kısmı da şirketin kuruluşundan yani tüzel kişilik kazanmasından yani tescil ve ilan edilmesinden itibaren 2 yıl içerisinde şirkete getirilmek zorunda. Kuruluşta her bir kurucu %25 i şirkete ödeyecek ama kuruluşu takip eden 2 yıl içerisinde de kalan %75 i şirkete ödeyecektir o şekilde pay sahibinin sorumluluğu sona erer. Bu kanunun kuruculara sağladığı bir kolaylıktır. Kanun koyucu burada asgari şartları belirlemiştir bu belirmeyi 2 yıl olarak kabul ederek alacaklılara bir teminat sağlamak için yapmıştır tamamını kuruluş aşamasında istememiştir sermayenin ama bunu bir süre şartıyla sınırlamıştır.

- *Diyelim ki 1 yıl sonunda kuruldu tescil edildi APEL adı veriyoruz bu sermaye ödeme çağrısıdır. APEL duyurusu yaparlar sermayenin ikinci kısmı için şu kadar ödenmelidir diye bir duyuru yapılır.*
- *Diyelim ki bizim şirketin kuruluş sermayesi 50 bin lira, kuruluşta %25 i ödenmiş yani 12.500 lirası ödenmiş geri 37.500 lira kalmış o sırada şirket kuruldu aradan da 1 senelik süre geçti o sırada 3. kişi tüzel kişi aleyhine bir takip başlattı 3. kişinin alacağı da 12. 500 TL ödenmiş sermaye, 37.500 TL taahhüt edilmiş sermaye, bu 2 yıl süre içerisinde ödenecektir. 1 yıl sonunda Ü AŞ ye karşı 20 bin TL lik alacağı için takip başlatıyor. Yeni bir şirket ve kasasında bu 20 bin TL yi karşılayacak bir malvarlığı yok. Bu durumda şirket ödenmemiş olan 37.500 TL alacağı var o zaman pay sahiplerine şöyle bir duyuru yapar, Ü tüzel kişiliğe karşı 20 bin TL lik alacağı için şirkete karşı bir takip başlatmıştır ya da dava açmıştır onun için 2. ve 3. tertip ödemelerinizi birlikte yapmanız gerekmektedir der. 2. tertip ödemeyi yaparlarsa kurucular 12.500 TL lik bir ödeme daha yapacaklar ve şirket kasası 25 bin TL olacağı için Ü nin alacağı karşılamaya yetecektir. 3. kişi doğrudan doğruya pay sahiplerine, şirkete karşı bir takip başlatıp pay sahipleri hakkında da bir icra takibi başlatması söz konusu olmayacaktır 3. kişinin talebi sadece anonim şirket tüzel kişiliğine karşı vuku bulacaktır.*

• **ANONİM ORTAKLIĞIN KURULUŞU**

- *Eski kanunumuzda 2 tür kuruluş düzenlenmişken hem halka açık hem de kapalı tür kuruluş düzenlenmişken yeni kanunda sadece kapalı tür kuruluş düzenlenmiştir. Bizim ilgi alanımıza sadece kapalı anonim şirketler girmektedir.*
- *Kapalı tür kuruluşun özelliği, TK 344 teki kuruluş tarzı yani kuruluş esnasında eğer tamamı nakit sermayeyse %25 kuruluştan sonrada %75 in şirkete getirilmesi. Eğer nakit sermaye değilse konan sermaye eğer aynı sermaye getirildiyse veya başka hangi değerler sermaye olarak konulabilir TK 342. madde de buna cevap vermektedir.*
- ***Aynı sermaye konulabilecek malvarlığı unsurları***
- ***TTK-m.342- (1) Üzerlerinde sınırlı aynı bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları aynı sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.***
- ***(2) 128 inci madde hükmü saklıdır.***
- *Haciz veya tedbir bulunmayan denmiştir çünkü bu şekilde yüklü bir malvarlığı unsuru katılma payı olarak şirkete getirilirse bu alacaklıların haklarını etkileyecektir olumsuz şekilde. Böylece alacaklıların hakları bu şekilde güvencesiz kalacaktır. Bir nakit karşılığı olacaktır getirilen katılma payının. Kollektif şirkette sermaye olabilecek kişisel emek, ticari itibar, müşteri çevresi gibi değerler anonim şirkette sermaye olarak konulamayacaktır çünkü para ile değerlendirilebilir unsurlar denilmektedir.*
- *Burada biraz uç bir yaklaşımdan hareketle fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dahil olmak üzere teknolojinin bugün ulaşıldığı son noktalar web sitelerden bahsedilmektedir.*
- *Eski kanunda olmayan bir şekilde aksi bir şekilde hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz denilmiştir. Demek ki kollektif şirkete konulabilecek bir takım unsurlar bunlar sermaye olarak anonim şirkete konulamayacak bunun yanında vadesi gelmemiş olan alacaklar da katılma payı olarak getirilemeyecektir. Böyle bir sınırlama söz konusu değildi ancak anonim şirket gittikçe*

bu aralığı sıkıştır.

- Kullanma hakları bir makineyi kullanma hakkını acaba anonim şirkete sermaye olarak koyabilir mi?
- *Buradaki kriter konulacak değerin katılma payının bu şirkete ekonomik bir değer sağlaması önemlidir bu çerçevede bir takım kiralama hakları anonim şirketin kullanacağı fabrika binasının kiralanması pay sahiplerinden bir tanesi bunu taahhüt ediyor diyor ki ben kiralayacağım bunu sermaye olarak koyabilir mi evet bu da olur çünkü aylık veya yıllık bunun tespit edilebilmesi mümkün dolayısıyla kira bedeli de hiç şüphesiz bir katılma payı olarak nitelendirilecektir.*
- **TTK-m.342** de aynı katılma payının neler olabileceğini düzenlemektedir. **TTK-m.343.** madde aynı sermayeye ne şekilde değer biçileceğini belirliyor. Burada bir bilirkişi marifetiyle aynı sermayeye değer biçilmesi mümkün olacaktır.
- **Değer biçme**
- **TTK-m.343- (1)** Konulan aynı sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerlendirme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342 nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; aynı olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular, işlem denetçisi ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir.
- *Bilirkişinin mutlaka resmi yoldan bu aynı malvarlığına değer biçmesi gerekir. Katılma payı eğer paraysa bunu tedbiri amaçlı bir bankaya konulması gerekiyor. Nakit ödemeler bir bankada kurulmakta olan şirket hesabına sadece şirketin*

kullanılabileceği şekilde yatırılır.

- *Nakit katılma payları mutlaka bir bankaya kurulmakta olan şirket adına açılacak bir hesapta sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. Kurucular yani nakit sermaye getiren kurucular artık bu katılma payları üzerinde taahhüt anından itibaren artık bu nakit üzerinde bir hakimiyetleri kalmıyor. Ödemeleri mutlaka bir banka şubesine yapıyorlar.*
- *Banka adı, hesap numarası ana şubede gösteriliyor ve bu yatırılan para üzerinde de ancak kuruluştan sonra bu konuda yetkili olacak kişi ya da kişiler tasarrufta bulunabiliyorlar bunlarda anonim şirketin yönetim kurulu üyeleridir. Bu kişiler bu para üzerinde tasarrufta bulunabiliyorlar.*

- **Ödeme yeri**

- **TTK-m.345- (1)** *Nakdî ödemeler, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa bağlı bir bankada, kurulmakta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. Taahhüt edilen payların, kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan ve kanunda yazılı olandan daha yüksek olan tutarlarının ödendiği, ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile ispatlanır. Banka, bu tutarı, şirketin tüzel kişilik kazandığını bildiren bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, sadece şirkete öder.*
- **(2)** *Şirket, 335 inci maddenin birinci fıkrasında öngörülen noter onayı tarihinden itibaren, üç ay içinde tüzel kişilik kazanamadığı takdirde, bu hususu doğrulayan bir sicil müdürlüğü yazısının sunulması üzerine, bedeller banka tarafından sahiplerine geri verilir.*
- **TTK-m.336** *Bir takım kuruluş belgeleri öngörmüştür ve bu kuruluş belgeleri için şirkete 5 yıl süreyle saklama zorunluluğu getirilmiştir.*

- **Kuruluş belgeleri**

- **TTK-m.336-(1)** *Esas sözleşme, kurucular beyanı, değerlendirme raporları, ayın ve işletme devralınmasına ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere, kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler ile işlem denetçisi raporu, kuruluş belgeleridir. Bunlar, sicil dosyasına konulur ve birer nüshaları şirket tarafından beş yıl süreyle saklanır.*

- *Demek ki kuruluş belgeleri için 5 yıl süreyle saklama zorunluluğu getirilmiştir.*

- **TTK-m.337** *madde bir kurucu tanımı yapmıştır. Anonim şirkette kurucu kimdir dediğimizde pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalamış bulunun gerçek ve tüzel kişiler kurucudur. Buradaki bir özellik yine kollektif şirkette sadece gerçek kişiler ortak olabilirken anonim şirket bakımından böyle bir sınırlama getirilmemiştir.*

- **TTK-m. 338** *de bir asgari sayı şartı vardır.*

- **Asgari sayı**

- **TTK-m. 338- (1)** *Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. 330 uncu madde hükmü saklıdır.*

- **(2)** *Pay sahibi sayısı bire düşerse, durum, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde yönetim kuruluna yazılı olarak bildirilir. Yönetim kurulu bildirim aldığı tarihten itibaren yedi gün içinde, şirketin tek pay sahipli bir anonim şirket olduğunu tescil ve ilan ettirir. Ayrıca, hem şirketin tek pay sahipli olarak kurulması hem de payların tek kişide toplanması hâlinde tek pay sahibinin adı, yerleşim yeri ve vatandaşlığı da tescil ve ilan edilir. Aksi hâlde doğacak zarardan, bildirimde bulunmayan pay sahibi ve tescil ve ilanı yaptırmayan yönetim kurulu sorumludur.*

- **(3)** *Şirket, tek pay sahibi olacak şekilde kendi payını iktisap edemez; ettiremez.*

- *Bir anonim şirket kurulabilmesi için eski kanunda asgari sayı 5 ti ama şimdi tek kişiyle anonim şirket kurmak mümkündür aynı şekilde limited şirkette de bu mümkündür.*

- *-Buradaki avantaj kendisini sorumluluk alanında göstermektedir tek kişilik bir gerçek kişi işletmesinde burada bir sınırsız sorumluluk söz konusuysen burada bir anonim şirket kurarsa bu gerçek kişi ya da tüzel kişi sorumluluğu taahhüt etmiş olduğu*

sermaye ile sınırlı olacaktır.

- **TTK-m. 338/2** fazla pay sahibi barındıran bir şirketin pay sahibi sonradan bire düşerse ne olacak ona işaret ediyor bu durumda pay sahibinin bire düştüğü yönetim kuruluna bildirilecek ve yönetim kurulu da yine 7 gün içerisinde ticaret siciline müracaat ederek söz konusu şirketin tek kişilik anonim şirket olduğunu tescil ettirecektir.
 - Bir anonim şirket baştan tek kişilik olarak kurulabileceğine göre sonradan da anonim şirket tek kişilik haline dönüşebilir hiç şüphesiz. belki 3. kişilerin güvenini burada korumak için kişi sayısının bire düşürülmesi 7 gün içerisinde tescil ve ilan edilmesi zorunluluğu getirilmiştir.
- *Anonim şirketin esas sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu içerik 339. madde de 12 bent halinde düzenlenmiştir. Demek ki bir anonim şirket kuruyoruz bunun için şirket sözleşmesi hazırlanır buna ana sözleşme ya da esas sözleşme adı da verilir. 339. madde bu esas sözleşmenin asgari içeriğini belirler. Dikkatimizi çekecek olan, her ne kadar 125. madde de daha önce şirketlere ilişkin genel hükümleri işlerken görmüştür şirketler her konuda hak elde edebilirler ve borç altına girebilirler deseler de ultra vires doktrini kalkmış denilse de esasları noktayı gösterilmek kaydıyla şirket faaliyet konusunun işletme konusunun belirtilmesi gereği zorunlu içerik kapsamında yer almaktadır. Demek ki kollektif şirkete paralel olarak bir şirket kuruluşunda kuruculara her ne kadar burada bir sözleşme özgürlüğü öngörülmüş olsa bile 125. madde de yinede tedbirli davranılarak faaliyet konusu yazılmalıdır. TK 354 de bu görüşü destekleyecek bir düzenleme vardır. Tescil ve ilan olunan esas sözleşmede işletme konusu sayılmıyor burada dolayısıyla yazarlar işletme konusu açıklanmalıdır diyor. Bir başka madde 371/2 de temsile yetkili olanların 3. kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemler 3. kişileri bağlar denilmektedir. Bu 125. maddeye uygun buraya kadar ancak bundan sonrasında meğerki 3. kişinin yapılan işlemin işletme konusunun dışında olduğunu bildiği veya durumun gereğinden bilebilecek durumda olduğu ispat edilsin. Demek ki 3. kişinin yapılan işlemin işletme konusu dışında olduğunu bildiği ispat edildiği takdirde bu işlem şirketi bağlamayacak belki ama 3. kişiyle bu işlemi yetkisiz bir şekilde yapan şirketi temsil eden yönetim kurulu üyesini bağlayacaktır. Bu da bu madde de yine işletme konusunun ne şekilde düzenlenmesi*

gerektiği hakkında bir takım kuşkuları davet eder şekilde bu bakımdan TK 125, 339, 354, 371/2 birlikte değerlendirildiği takdirde işletme konusunun hatta esasları noktaları itibarıyla değil de ayrıntılı bir şekilde sözleşmeye yazılmasında isabet olacağını düşünüyor hoca, ultra vires yasağı üstü kapalı bir şekilde de devam etmektedir.

- **TTK-m. 339** da sadece işletme konusu düzenlenmiyor esas sözleşmenin zorunlu içeriği çerçevesinde
- **Esas sözleşme**
- **İçerik**
- **TTK-m. 339- (1)** Esas sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması şarttır.
- **(2)** Esas sözleşmeye aşağıdaki hususlar yazılır:
 - Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer.
 - Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.
 - Şirketin sermayesi ile her payın itibarî değeri, bunların ödenmesinin şekil ve şartları.
 - Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları.
 - Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı.
 - Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler.
 - Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar.
 - Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları.
- **1)** Şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu süre.
 - Şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı.

- *Pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarları.*
- *Şirketin hesap dönemi.*
- **(3) İlk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşme ile atanır.**
- *Bu şekilde bir esas sözleşme hazırlanacak bu sözleşmedeki imzalar yine noter tarafından onaylanacak. Kollektif şirket kuruluşuna benzer bir kuruluş burada öngörülmüş bu açıdan bir fark yok. Yalnız bir fark izin aşamasında vardır.*

- **KURULUŞ AŞAMALARI**

- *Esas sözleşmenin hazırlanması*
- *İmzaların noter tarafından onaylanması*
- *Tescil ve ilan*
- *Kapalı türdeki şirketler bu sıralamaya uygun olarak kuruluyor. Bazı şirketler için kanun koyucu 4. bir aşama yani 2 ile 3. aşama arasına bir aşama daha eklemiştir. Bunlar leasing şirketleri, factoring şirketleri, finans kuruluşları için özellikleri bankalar sigortalar için. Burada gümrük ve ticaret bakanlığının izni ama bu finansman işleri ile uğraşan şirketler bakımından söz konusudur. Burada son aşama yine tescil ve ilan aşaması gelir.*
- **Kuruluşa ilişkin özellikler**
- *Anonim şirketin sermayesinin özelliği, 329 da sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olanlar deniliyor. Demek ki bizim ticaret kanununda düzenlenmiş olan anonim şirketlerde paylar belirlidir. Payların belirli olması bu payların itibari değerlerinin olması, sermayenin belirli bir biriminin pay değeri olarak kabul görmesi ve yine bu payların değerinin ancak genel kurul kararıyla arttırılabilmesi anlamına geliyor.*
- *Demek ki belirli pay dediğimiz zaman bu payların belirli bir prosedür izlenerek paylarının ve bedellerinin saptanması ve bedellerinin yine ancak belirli prosedürlere uyularak değiştirilmesi payların belirli olması anlamına geliyor.*
- *Bizim sistemimizde belirli paylar konusunda tek yetkili organ genel kuruldur. Anonim ortaklıktaki karar organı olan genel kurul bütün pay sahiplerinin birlikte meydana getirdiği bir kuruldur. Genel kurul bu pay düzeni hakkında karar verme yetkisine*

sahip olan kuruldur. Genel kurul belirli zamanlarda sermaye değişikliklerine gidebilir.

- *Diyelim 50 bin lira bizim anonim şirketimiz asgari sermayeyle kurulmuş, işler iyi gidiyor esas sermaye 50 bin liradan 500 bin liraya çıkartılacak. Bu konuda münhasır yetkili olan genel kuruldur. Bir genel kurul kararı alınması gerekir bu genel kurul kararı da esas sözleşme değişikliğini gerektirir. Genel kurul sermaye hakkında her türlü kararı alma yetkisine sahiptir.*
- *Bunun karşısında bir kayıtlı sermaye kavramı vardır.*
- *Kayıtlı sermaye de durum biraz farklıdır. Kayıtlı sermaye sisteminde, bu sistem halka açık anonim şirketlerde uygulanan sistemlerdir kural olarak. Burada sermaye hakkında karar alma yetkisine sahip olan organ yine genel kurul olmakla birlikte sermaye hareketlerini gerçekleştiren organ burada yönetim kuruludur.*
- *şöyle ifade edebiliriz kayıtlı sermayenin asgari sermaye miktarı 100 bin liradır. Diyelim ki bu 100 bin lirayı taban sermaye olarak belirliyoruz ve 100 bin liradan sermaye 500 bin liraya çıkartılacak bu kararı yine kayıtlı sermayelerde genel kurul alır. Sermaye artırımı kararın Genel Kurul alır ama bu kararı yönetim kurulu uygular. Bir taban ve tavan arasında yönetim kurulu uygular.*
- *Burada taban sermaye 100 bin liradır. Tavan sermaye de, yükseltilmesi istenen miktar da 500 bin lira buna da **tavan sermaye** adı verilir.*
- *Genel kurul burada yönetim kurulunu yetkilendiriyor diyor ki, 2 sene içerisinde sen bunu 100 bin liradan 500 bin liraya çıkaracaksın. İlk 6 ay sonunda bu sermaye yönetim kurulu tarafından 200 bin liraya çıkarılıyor, 2. 6 ayda 300 bin liraya çıkartıyor, sonraki 1 yılda da 500 bin liraya çıkarılıyor. Ancak buradaki özellik taban sermayeden tavan sermayeye çıkış işlemlerini yapan organ burada yönetim kuruludur kayıtlı sermaye sisteminde.*

- *Burada sanki kayıtlı sermaye sisteminde genel kurul yanında yönetim kurulu da özel olarak bu sermaye artırımı yetkisiyle donatılmıştır. Ancak hocaya göre ikisi arasında ana hatları itibariyle çok büyük fark yok. Sermaye artırımı konusunda karar almakla münhasır yetkilendirilmiş organ her ikisinde de genel kuruldur. Genel kurulun kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna bir yetki devri söz konusu değildir. Kayıtlı sermaye de sadece yönetim kurulunu serbest bırakıyor bu sermaye artışını düzenlemek konusunda.*
- *Diyor ki 2 senelik süre içerisinde bu sermayeyi 100 bin liradan 500 bin liraya çıkartacaksın ama onun koşullarını yönetim kurulu serbestçe belirleyecek. Genel kurul faal bir organ değildir, bütün pay sahiplerinden oluştuğuna göre sadece karar alır belirli sermaye sisteminde. Genel kurulun aldığı kararı da tescil edecek olan yönetim kuruludur. Yönetim kurulu anonim şirketin yönetim ve temsil organıdır. Ancak kayıtlı sermaye de sanki belirli sermaye sisteminden farklı olarak yönetim kurulu ek bir takım yetkilerle donatılmış gibi görülüyor arada böyle bir fark var.*
- *Her ne kadar ticaret kanunu ilgi alanına halka açık anonim şirketler girmiyorsa da. Halka açık anonim şirketler sermaye piyasası kanununda düzenlenmektedir.*
- *Ticaret kanununda 3. bir kategori düzenlenmiştir. 6102 de belirli sermaye sistemine giren halka kapalı anonim şirketler, ticaret kanunun asıl ilgi alanı budur. İkinci bir kategori daha var burada o da pay kısmı incelenirken görülecektir, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş halka kapalı anonim şirketler. 3. bir grup var o grup ticaret kanununda hiç ele alınmıyor, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş halka açık sistemler.*
- *Bu tamamen sermaye piyasası kanununun düzenlemesi içinde kalır. Kanun koyucu kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş halka kapalı anonim şirketleri düzenlemiştir. Kanun koyucunun bunu ticaret kanununda benimsemesinin nedeni bir geçiş sağlanması içindir. Eğer bir geçiş olmazsa bir şirket halka kapalı kurulmuş olsa da daha sonra halka açılmayı düşünüyorsa başta kayıtlı sermayeyi sistemini kabul eder çünkü belirli sisteminden kayıtlı sermaye sistemine geçişte bir takım sorunlar*

çıkarmaktadır. Kuruluş esnasında kayıtlı sermaye sistemini kabul eder ve bu şekilde halka açık sisteme dönmek daha kolay olur. Bu kolaylığı sağlamak için kanun koyucu böyle ikinci bir tip yaratmıştır.

- **FESİH DAVASI**

- Kanun koyucu eski kanunda olmayan bir dava türü getirmiştir. Bu fesih davasıdır **TTK-m. 353** de düzenlenmiştir. Kuruluşta bir takım eksiklikler, kanuna aykırılıklar söz konusu ise kurucular, 3. kişiler yani alacaklılar ve ticaret bakanlığı bir fesih davası açabiliyor. Bu kuruluşla yönelik bir davadır yani sadece kuruluş işlemlerindeki kanuna aykırılıklar için geçerlidir. 353. maddeye göre 3 ay içerisinde bu davanın açılması mümkündür.

- **Fesih davası**

- **TTK-m. 353- (1)** Anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemez. Ancak, şirketin kurulmasında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, yönetim kurulunun, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince şirketin feshine karar verilir. Mahkeme davanın açıldığı tarihte gerekli önlemleri alır.
- **(2)** Eksikliklerin giderilebilmesi, esas sözleşmeye veya kanuna aykırı hususların düzeltililebilmesi için mahkeme süre verebilir.
- **(3)** Dava dilekçesine deliller ile gerekli bütün bilgiler eklenir. Yargılama aşamasında delil sunulamayacağı gibi bir davanın beklenilmesi ve bilgi getirtmesi de mahkemeden istenemez. Ancak, somut olayın haklı göstermesi hâlinde, mahkeme, kesin süreye bağlayarak, davacının delil sunma ve bilgi getirtme istemini kabul edebilir. Dava, acele işlere ilişkin usule tâbidir.
- **(4)** Davanın, şirketin tescil ve ilanından itibaren üç aylık hak düşürücü süre içinde

açılması şarttır.

- **(5)** *Davanın açıldığı ve kesinleşmiş olan mahkeme kararı, mahkemenin bildirimi üzerine, derhâl ve resen ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur. Ayrıca, yönetim kurulu, tescil ve ilanı yapılan hususu, tirajı ellibinin üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan en az bir gazetede ilan eder; internet sitesine koyar.*
- *Anonim şirketinin yokluğuna veya butlanına karar verilemez demiştir çünkü bunlar en ağır sakatlık halleridir.*
- *((butlan doğmuş fakat çeşitli sebeplerle sakat, bu kanuna ahlaka adaba emredici hukuk kurallarına aykırılık butlan sebepleridir. İptal edilebilirlik en kolay düzeltilebilir haldir. Bu açıdan kanun koyucu iptal edilebilirlik demiştir yani belli süreler içerisinde dava açılarak bu geri alınabilir ancak dava açılmazsa hak kaybedilir. Halbuki yokluk veya butlan için belki süresiz olarak tespit davası açabiliyorsunuz. Yokluğun tespiti ya da butlanın tespiti))*
- *Burada 353. maddede kuruluş işlemlerinde bir takım kanuna aykırılıklar olacak ki bu aykırılıklar kamu menfaatini, alacaklıların menfaatini ya da pay sahiplerinin menfaatini zedeleyecek bu taktirde bir fesih davası açılabilir. **TTK-m. 353/4** te süre şartı öngörülmüştür 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde açılması şarttır. Öyle bir takım kanuna aykırılıklar meydana gelecek ki bunlar yokluk veya butlanı meydana getirmeyecek ama bizzat pay sahiplerinin, kurucuların, 3. kişilerin ya da kamunun menfaati zedelenecek bunlardan dolayısıyla bu şirketin fesih için bir dava açılacak, bu dava içinde tescilden itibaren 3 aylık hak düşürücü süre tespit edilmiştir.*
- **TTK-m. 353/2** ye göre kuruluşta bir takım eksiklikler meydana gelmiş ancak bu eksikliklerin esas sözleşmeye veya kanuna aykırı hususlarının düzeltilebilmesi için mahkeme süre verebilir.

- Örnek olarak, ünvan konusunda ünvan kanunda öngörüldüğü şekilde belirlenmemiş, bir anonim şirkette şirketin ünvanında şirketin işletme konusu yer almasa gerekirken başka şekilde tespit etmişler ancak bu husus zorunlu içeriğe de tabii ancak bunun düzeltilmesi mümkün. Ticaret sicili memurunun dikkatinden kaçmış olabilir şirketi tescil ederken. Bu durumda süre verilir ve verilen sürede eksiklik giderilmezse dava açılır ve 3 aylık süre sonunda şirketin feshine karar verilebilir.
- TK 339 da düzenlenen zorunlu içeriklerden her biri mesela işletme konusu belirtilmemiş bu tartışmalı olmakla birlikte bu da bir fesih davasına yol açabilir.
- **Kuruculardan biri esas sermaye payını ödemiyorsa buna dayanılarak fesih davası açılabilir mi?
- Daha ziyade 339 da ki eksikliklerde feshine gidilir ancak kurucu sermaye payını ödemiyorsa bu durumda şirketin feshine değil bu kişiye karşı bir tazminat davası açılması gerekir. Yani verdiği zarar nedeniyle bir tazminat davası açılması söz konusu olmalıdır burada. 353 de düzenlenen fesih davası daha ziyade 339 da bağlanan sebeplere dayanılarak fesih davası açılır.

• **TAZMİNAT DAVASI**

- Kurucular şirkete, pay sahiplerine alacaklılara bir takım zararlar vermişlerse kuruculara karşı tazminat davası açılabilir. Bu 549 vd maddelerde bu sorumluluğa ilişkin hükümler düzenlenmiştir.
- Şirketin kuruluşuna ilişkin bir takım belgelerin sahte olması veya başka sebeplerle kanuna aykırılığın olması 549. maddeye göre kurucuların sorumluluğu söz konusu

olur.

- Kimler burada sorumludur: kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve kurucular gibi sorumlu olanlar (paylı sermayeye değer biçilmesinde bilirkişinin kasıtlı olarak değer biçmesi durumunda bunlar sorumlu olacaktırlar).
- **TTK-m. 550** de sermaye tamamen taahhüt olunmamış veya ödenmemiş olması durumunda taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler sorumluluk altına girmektedir. bu durumda şirket sermayesinde bir takım eksiklikler meydana getirecektir bu da bu kurucuların sorumluluğuna neden olacaktır.
- **TTK-m. 551** de değer biçilmesinde yolsuzluk, ayin sermayeye değer biçilmesinde kasıtlı olarak bu aynı değer yüksek gösterilmişse bilirkışı tarafından. Bu durumda kurucular gibi bilir kişinin de sorumluluğuna gidilecektir.
- Bu bir kusur sorumluluğudur 553. maddeye göre. Diyor ki, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zararlardan dolayı sorumludurlar, burada bir kusur sorumluluğu öngörülmüştür.
- **TTK-m. 555** de şirketin uğradığı zararın tazminini şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak şirkete ödenmesini isteyebilirler burada bir dolaylı zarar kavramı geçerlidir. Pay sahipleri bu davayı açtıkları zaman tazminatın şirkete ödenmesini isteyeceklerdir çünkü burada şirketin gördüğü zarar söz konusudur. Ancak hiç şüphesiz adi ortaklıkta da olduğu gibi burada doğrudan zararın talep edilmesine engel bir durum söz konusu değildir.
- Doğrudan zarar için 533/1 i kaynak olarak gösterebiliriz.
- Burada kurucular pay sahiplerine, alacaklılara karşı verdikleri zarardan sorumludurlar burada doğrudan zarardan söz etmektedir. Demek ki 555. madde doğrudan zarar 555. ve 556 yı dolaylı zarara temel olarak belirleyebiliriz. Bu sorumluluğa ilişkin olarak 560. madde de bir zamanaşımı süresi öngörülmüştür.

- **TTK-m.556** da sorumlu olanlara karşı tazminat isteme hakkı davacının zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren 2 yıl ve herhalde zararı doğuran eylemin meydana gelmesinden itibaren 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Ancak zarar verici eylem aynı zamanda ceza kanununca suç oluşturuyor ve buna karşı zaman aşımı daha uzunsa bu 2 yıllık ve 5 süreler.
- taktirde zamanaşımı süreleri hukuk davalarına da uygulanacaktır. Burada önemli olan kurucuların sorumluluğunun anonim şirketi düzenleyen hükümlerin sonunda yer aldığına tespiti.

• **SORUMLULUĞUN SONA ERMESİ**

- Burada 559. maddeye bakmak gerekiyor. Burada ibra, sorumluluktan kurtarma anlamına geliyor. Diyor ki kuruluştan dolayı sorumluluk kuruluştan itibaren 4 yıl geçmekle genel kurulun kurucuları ibra etmeleriyle gerçekleşir. Burada zamanaşımı süresi konulmuştur. Eğer esas sermayenin 1/10 unu oluşturan azınlık pay sahipleri bu ibraya karşı olumsuz oy kullandıkları taktirde genel kurulda ibra kararı verilemeyecektir. İbra aynı zamanda azınlığın ibra konusunda olumsuz oy kullanmamaları şartına bağlanmıştır. Bunlar olumsuz oy kullandıkları taktirde genel kurul ibra kararı veremiyor buna azınlık hakları deniliyor. Bu taktirde genel kurul ibra kararı veremiyor bu taktirde kurucular hakkında sorumluluk davasının açılabilmesi için gerekli koşullar oluşmuştur ibra kararı verilemediği taktirde.

• **Kanuna karşı hile**

• **TTK-m. 356**

- Buna kuruluştan sonra devralma adı da veriliyor. Bu da kuruluştan itibaren 2 yıl içerisinde esas sermayenin 1/10 u aşan ölçüde bir mal ya da işletme devralınır ya da kiralanırsa bunun mutlaka genel kurul kararıyla yapılması ve ticaret siciline tescil edilmesi gerekiyor.

- Kanun koyucu böyle bir önlemi niçin almak istemiş olabilir?

- *Şirket yaşamına devam ederken bu tür işlemleri yönetim kurulu yapabiliyor ama ilk 2 yıllık zaman dilimi içerisinde yapılacak alımları ve kiralamaları mutlaka genel kurulun kararı ve ticaret siciline tescil öngörülmüş ve bu emredicidir. Bu önlemin alınmasının nedeni, şirketin malvarlığını korumak istemektedir. Bir takım spekülatif işlemlerle bu malvarlığının eksilmesini önlemek istemiştir.*
- **Kanuna karşı hile**
- **TTK-m. 356- (1)** *Şirketin tescilinden itibaren iki yıl içinde bir işletme veya ayının, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz. Bu sözleşmelerin onaylanmasından ve tescilinden önce, bunların ifası amacıyla yapılmış olan ödemeler dâhil, her türlü tasarruf geçersizdir.*
- **(2)** *Genel kurul kararını vermeden önce, yönetim kurulunun istemi üzerine şirketin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesince atanacak bilirkişi, şirket tarafından devralınacak ya da kiralanacak işletme ve ayınlara değer biçer. Rapor resmî nitelik taşır.*
- **(3)** *Toplantı ve karar nisabına 421 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları uygulanır.*
- **(4)** *Sözleşme genel kurulun onay kararıyla birlikte tescil ve ilan olunur.*
- **(5)** *Şirketin işletme konusunu oluşturan veya cebri icra yoluyla iktisap edilen ayın ve işletmeler hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.*
- *Bu maddeyle birlikte şirket malvarlığının emniyet altına alınması kurucuların bir takım işlemlerle şirket malvarlığının eksilmesine yol açmalarını önlemek istemiştir kanun koyucu bu şekilde. Genel kurul kararı söz konusu değilse ve söz konusu işlem ticaret siciline tescil edilmemişse yapılan işlem geçersizdir.*
- *fıkroda bu şekilde alınacak taşınmazların, işletmelerin değerinin tespiti konusunda bilirkişi bu devralınacak işletmelerin ya da kiralanacak unsurların tespitini*

yapacaktır. Genel kurul onay verecek ve onayla birlikte tescil ve ilan edilmesi durumunda bu işlem geçerli olacaktır.

- Faaliyet konusu dışında yapılacak alımlarda ya da kiralamalarda bu madde geçerlidir.
- Burada alacaklılara karşı bir güvence sağlanmaya çalışılmıştır ve genel kurulun haberi olması sağlanıyor ve oldukça yüksek yeterli bir sayı arıyor ki bu durumda zarar meydana gelirse şirketin sorumluluğu söz konusu olacaktır.

- **Eşit İşlem İlkesi**

- **TTK-m. 357**

- Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur demiştir.
- Bu pay sahiplerden bir kısmına kar dağıtıp diğer kısmına kar dağıtmamak eşit işlem ilkesine aykırı olacaktır. Yine bir kısmına genel kurul toplantısında oy kullandırtıp bir başka kısmına oy kullandırmamak eşit işlem ilkesine aykırı olacaktır. Burada dürüstlük ilkesinden daha somut bir eşitlik ilkesi tespit edilmiştir.

- **Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı**

- **TTK-m. 358 -(1)** İştirak taahhüdünden doğan borç hariç, pay sahipleri şirkete borçlanamaz. Meğerki, borç, şirketle, şirketin işletme konusu ve pay sahibinin işletmesi gereği olarak yapılmış bulunan bir işlemde doğmuş olsun ve emsalleriyle aynı veya benzer şartlara tabi tutulsun.

- Şirketin içinin boşaltılarak alacaklılara karşı bir teminat bırakılmamasının önüne geçilmek istenmiştir bu maddeyle.

- Taahhüt etmiş oldukları pay bedellerini tamamen ödenmişse
- Şirket zarar halinde değilse. Bu taktirde pay sahibinin şirkete borçlanması mümkün olabilecektir.

- **ANONİM ŞİRKETİNİN İŞLEYİŞİ**

- *Burada organlara dayalı bir yapıyla karşı karşıya gelmekteyiz.*
- *Genel kurul, tüm pay sahiplerinin hazır bulunduğu bir kurul bir üst organ niteliğindedir. Anonim şirketin karar organıdır.*
- *Yönetim kurulu, tıpkı kollektif şirkette olduğu gibi ama başkaca işlevleri de üzerine alan ama ana hatlarıyla anonim şirketi yönetim ve temsil organıdır.*
- *Denetim fonksiyonu. Denetim artık bir organ değildir. Denetim bağımsızdır yani bağımsız denetim söz konusudur.*

- **Yönetim Kurulu**

- *Anonim şirketin zorunlu organlarından bir tanesidir. Kanunun öngördüğü genel kurul ve denetçi gibi bulunmaması durumunda bir infisah sebebi bir sona erme sebebidir. Kollektif şirkette böyle bir özellik söz konusu değil ama anonim şirkette bu organların bulunmaması bir infisah sebebidir.*
- *Yönetim kurulu tek kişiden de oluşabiliyor.*
- *Pay sahibi oma zorunluluğu yok dışarıdan da yönetim kurulu üyesi olunabilir.*
- *Tek kişiden oluşsa bile bu bir kurul organ niteliğine sahiptir. Kurul organ olma özelliği şudur, kurul halinde toplanıp karar almak zorundadır ancak tek kişiyle oluşması durumunda yine kararın alınması ve kararın yazılı olarak tespit edilmesi zorundadır.*
- *Yönetim kurulu üye sayısı birden fazla olsa bile yönetim kurulu kararları yazılı olmak zorundadır.*
- *Yönetim kurulu anonim şirketin yönetim ve temsil organıdır. (TTK-m. 365)Asli görevleri yönetim ve temsildir. Bunun altında bir çok görevleri de söz konusudur.*

- **Bu görev ve yetkiler,** Yönetim görev ve yetkisi, temsil görev ve yetkisi, şirket defterlerinin tutulması, genel kurul toplantılarıyla ilgili görevler, genel kurul toplantı gündeminin hazırlanması, genel kurul toplantı ilanı, web sitesi hazırlama, duyuruların web sitesi aracılığıyla duyurulması bunlar hep yönetim kurulunun görevleri arasındadır. Yine genel kurul kararlarının yerine getirilmesi yönetim kurulunun görevleri arasındadır, şirket hesaplarıyla ilgili görevleri var bilanço, kar ve zararların hesaplanması. Yine şirket malvarlığının azalması halinde bir takım görevleri vardır. Eğer şirket malvarlığı sermayenin yarısı oranında azalmışsa o taktirde durumdan genel kurulu haberdar etmek yine ortaklığın aktifleri pasiflerini karşılamaya yeterli değilse bu taktirde mahkemeye başvurarak şirketin iflasını talep etmek yönetim kurulunun görevleri arasındadır. Sermaye artırımı ve azaltılması ile ilgili görevleri var, ortaklığın sona ermesinde tasfiyesinde tescil ve ilan görevleri var. Tahvil çıkartılması görevleri var tahvil borç senedidir.
- Bunun ötesinde bu kanunda 375. maddede yönetim kurulunun bir takım devredilemez görev ve yetkileri belirlenmiştir. Bunları ezberlemeye gerek yoktur.
- **Devredilemez görev ve yetkiler**
- **TTK-m. 375- (1)** Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:
 - Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.
 - Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi.
 - Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.
 - Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.
 - Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.
 - Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının

hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

- *Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.*

- ****375/1-e** *Burada sadece bir yönetim ve temsil organı değil aynı zamanda kendi içinde de bir gözetim bir denetim fonksiyonu da var. Hem yönetim kurulunun işlevini görür aynı zamanda denetimden bağımsız olarak yönetim organı içerisinde bir gözetim faaliyeti görülmektedir. Bunu bir devredilmez görev olarak da yükleyerek bu sorumluluğun önemini bu şekilde ortaya koymaya çalışmıştır.*
- *Burada demek ki dikkat edilmesi gereken yönetim kurulu içerisinde aynı zamanda bir gözetim faaliyeti de olmasıdır.*
- *Bir yandan yönetim ve temsil faaliyeti yerine getirilirken bu işlemleri yapan kişilerde gözetim ve denetim altında tutulacaktır. Bunu yerine getirmediği taktirde yine sorumluluğu doğacaktır. Her iki tarafında sorumluluğu söz konusu olacaktır hem yönetim kurulunun kurul olarak sorumluluğu olacak hem de o işle görevlendirilen kişinin sorumluluğu söz konusu olacaktır. Yönetim kurulunun sorumluluğu gözetim görevini gerekli şekilde yerine getirmeme sorumluluğu burada söz konusu olacaktır.*
- *Yönetim kurulu kurul halinde toplanarak yerine getirerek her yıl üyeleri arasında bir başkan ve başkan vekili seçer. Toplantıya üyeleri bu başkan vekili çağırır ama her bir yönetim kurulu üyesi de toplantının sebebini yazılı olarak sunarak kurul toplantısını talep edebilir tabii eğer birden fazla kişiden oluşuyorsa yönetim kurulu.*
- *Yönetim kurulu toplantıları fiziki ortamda veya elektronik ortamda gerçekleşebilir.*

TTK-m. 390

- **Yönetim kurulu toplantıları**
- **Kararlar**
- **TTK-m. 390- (1)** *Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması hâlinde de uygulanır.*

- **(2)** Yönetim kurulu üyeleri birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi, toplantılara vekil aracılığıyla da katılamazlar.
- **(3)** Oylar eşit olduğu takdirde o konu gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.
- **(4)** Üyelerden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartıdır. Onayların aynı kâğıtta bulunması şart değildir; ancak onay imzalarının bulunduğu kâğıtların tümünün yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karara dönüştürülüp karar defterine geçirilmesi kararın geçerliliği için gereklidir.
- **(5)** Kararların geçerliliği yazılıp imza edilmiş olmalarına bağlıdır.
 - Yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğuyla toplanır ve kararlarında toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Demek ki çoğunlukla toplanıyor ve yine kararları toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile alır.
 - Toplantıları elektronik ortamlarda da yapılabilir. Bunun sebebi yabancı sermayeli şirketler düşünülerek getirilmiş bir düzenlemedir.
 - Yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların yazılı olması gerekir. Tek kişilik yönetim kurulu olması durumunda da bu şart geçerlidir.
 - Yönetim kurulunda temsil veya vekalet olmaz. Genel kurul toplantılarında bu mümkünken yönetim kurul toplantılarının da bu söz konusu değildir.

- *Alınan kararlar konusunda eğer oylar eşitse o konu bir dahaki toplantıya bırakılır yine eşit oy çıktığı takdirde o konu red edilmiş sayılır.*
- **TTK-m. 390/4 e göre** *üyelerden hiçbirisi toplantı yapılması talebinde bulunmadığı takdirde bir karar metni hazırlanarak ve bu üyelere imzalatılarak bir karar metni oluşturulabilir. Burada en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayının alınması gerekir.*
- **Toplantıya Katılma Yasağı (TTK-m. 393)**
- **Müzakereye katılma yasağı**
- **TTK-m. 393- (1)** *Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz. Bu yasa, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanır. Tereddüt uyandıran hâllerde, kararı yönetim kurulu verir. Bu oylamaya da ilgili üye katılamaz. Menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile, ilgili üye bunu açıklamak ve yasağa uymak zorundadır.*
- **(2)** *Bu hükümlere aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması nesnel olarak varken ve biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler ve söz konusu üyenin toplantıya katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri bu sebeple şirketin uğradığı zararı tazminle yükümlüdürler.*
- **(3)** *Müzakereye, yasa, nedeniyle katılmamanın sebebi ve ilgili işlemler yönetim kurulu kararına yazılır.*
- *Burada yönetim kurulu üyesi kendi veya yakınlarının menfaatlerinin görüşüldüğü toplantılara katılmaması gerekir. Burada 3. dereceye kadar yakınlarından bahsedilmiştir. Çünkü burada şirketin menfaati olumsuz bir şekilde etkilenebilecektir. Diyelim ki, şirket bir taşınmaz satın alacak yönetim kurulu üyelerinden birinin de bir taşınmazı var bunun şirkete satılması konusunda yapılan toplantıya bu üyenin*

katılmaması gerekecektir. Sadece kendi menfaati değil 3. dereceye kadar olan menfaatten bahsetmiştir.

- *Bu şekilde yapılacak işlem geçersiz olmayacak ama bu şekilde yapılan işlem sonucu şirket açısından bir zarar meydana gelmişse o taktirde zarar söz konusu yönetim kurulu üyesi veya diğer üyelerinin de zararın oluşmasında katkıları varsa bu üyeler tarafından müteselsilen paylaşılacaktır.*
- *Önemli olan burada alınan kararın geçersiz olmayacağı alınan karar sebebiyle bir zarar meydana gelecekse o zararın söz konusu üye ya da üyeler tarafından tazmin edilmesi gerekir.*

- ***Yönetim Haklarının Bölünmesi ve Murahhaslara Bırakılması***

- *Murahhas yönetim kurulu üyesi olmayan kişi anlamına gelmektedir. İç ilişkide yönetim haklarının bölünmesi mümkündür (TTK-m. 367). Yönetim arzu edildiği şekilde yönetim kurulu üyeleri arasında paylaştırılabilir. Teknik konular, ticari konular, mali konular değişik yönetim kurulu üyeleri arasında bölünebilir. İç ilişkide bu bölünme sonucunda her üye kendisine bırakılan konudan sorumlu olacaktır. Demek ki temsil ilişkisi farklı olacak ancak iç ilişkide böyle bir bölünme yapılmışsa her üye bu yetki bölünmesiyle sorumluluğu burada kendisine bırakılan işlerle sınırlı olacaktır.*
- *Burada sorumluluğa ilişkin yine TTK-m. 553/2 ve 3 e bakmak gerekir.*
- *(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.*
- *(3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz.*

- Demek ki bir yetki devri söz konusuysa, yönetim kurulu yetkilerini pay sahibi olan murahhas üyelere veya pay sahibi olmayan 3. kişilere bırakabilirler. Bu taktirde bunların seçiminde bir özen sorumluluğu söz konusu olacaktır.
- Eğer yönetim kurulu bu murahhasların seçiminin de gerekli özeni yerine getirdiğini kanıtlarsa bu taktirde bunların hukuka aykırı işlemlerinden, haksız fillerinden sorumlu olmayacaktır.
- 3.fıkra kusur sorumluluğunun bir istisnası olarak getirilmiştir. Burada gerçekten o zarar sebep olan kişinin sorumluluğuna gidilecektir. Sorumluluğu zayıflatan bir tespittir.
- **Yönetim Kurulunun Batıl Kararları**
- **Batıl kararlar**
- **TTK-m. 391- (1)** Yönetim kurulunun kararının batıl olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir. **Özellikle;**
 - Eşit işlem ilkesine aykırı olan,(kar payı)
 - Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen,
 - Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmalarını kısıtlayan ya da güçleştiren, (oy hakkı)
 - Diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin,kararlar batıldır.
- Burada yönetim kuruluna dava açılması imkanı verilmiştir. Burada açılacak olan yokluk veya butlanın tespiti davasıdır. Burada belirlenenler sınırlı sayıda değildir örnekseme yöntemiyle belirlenmiştir. Örneğin kardan az faydalananlar ya pay sahipleri borçlardan sınırsız bir şekilde sorumludurlar denildiği zaman bu tip bir belirleme şirketin temel yapısına uymadığı için bir butlan tespit davası açılabilecektir.

- d bendine göre örnek olarak, yönetim kurulu içinde bir gözetim yetkisi de var ama tutmuş bağımsız denetim fonksiyonu da üstlenmiş bir denetim raporu hazırlaması bu mümkün değildir yani kendi faaliyetlerini denetlemesi mümkün değildir. Veya genel kurulun bir karar organı olduğunu söyledik olağanüstü işlemlerde genel kurulun kararının alınması gerekir veya kuruluştan itibaren 2 sene içerisinde yapılacak işlemlerde özellikle bunlar esas sermayenin %10 unu aşar nitelikteyse genel kurul kararı gerektirir. Genel kurulu kararı olmadan yönetim kurulunun bir takım tasarruflarda bulunması bunların batıl nitelikte olmasını gerektirir.
- Yönetim kurulu ticari temsilci ve ticari vekillerde atayabilirler.

Yönetim kurulunun yönetim yetkisi diğer şirket ilişkilerinde olduğu gibi iç ilişkiyi ilgilendirir ve yorumlayıcı nitelikteki kurallarda tespit edilir. Yönetim yetkisi içinde bir de gözetim yetkisi barındırır. Şirketin ayrı denetim yetkisi olması dışında yönetim yetkisi içinde ayrı bir gözetim yetkisi içinde barındırır.

Yönetim yetkilerinin iç ilişkide bölünmesi Murahhaslara bırakılması mümkündür. Murahhas üye, anonim şirkette pay sahibi olupta yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere verilen isimdir. Şirketle hiçbir şekilde bağı olmayan 3. kişiler arasında Murahhas üye tayin edilir.

DIŞ İLİŞKİ-TEMSİL

Temsil alanında yönetim kurulu aynı zamanda şirketin yasal temsilcisidir

Temsil konusunda ilke 370/1 de belirlendiği üzere çift imza yani iyi yönetim kurulunun imzası bir anonim şirketi bağlamaktadır.

Kural böyle olmakla birlikte esas sözleşmeyle farklı bir düzenlemede öngörülebilir yani bireysel temsil ya da ikiden fazla kişinin borç altına girmesi de öngörülebilir. Esas sözleşmeyle farklı kural getirilmemişse kural çift imzayla temsil.

Temsil yetkisinin bölünmesi veya Murahhaslara bırakılması da mümkündür. Bölünme konusunda 370/2 geçerlidir.

Temsil yetkisi

1. Genel olarak

TTK-m.370- (1) Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.

(2) Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla Murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

Yeni düzende tek üyeli yönetim kurulu oluşturmak mümkündür. Bu düzenlemeler dışında temsil yetkisi çift imzayla kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.

Temsil yetkisininde yönetim kurulu üyesi dışındaki kimselere devredilmesi mümkündür. Bunlar murahhas üye olabileceği gibi murahhas müdür de olabilir bu durumda en az bir yönetim kurulu üyesinde temsil yetkisine sahip olması gerekecektir.

Temsil yetkisinin bölünmesi, bu bakımdan temsil yetkisinin yönetim bakımından olduğu gibi konu itibarıyla, miktar itibarıyla bölünmesi mümkün değildir. Temsil yetkisinin bölünmesine ilişkin tek esas 371/3 buna göre temsil yetkisi belirli bir şubenin işleriyle sınırlandırılabilir.

Örneğin, Migrosun bir genel müdürlüğü mevcuttur ve buna bağlı şubeleri Diyelimki Levent şubesi sadece bu şubeyle sınırlandırılabilir mesela mal alım satım konusunda bu kişi yetkilendirilebilir. Temsil yetkisinin bir başka sınırlandırılması birlikte imza şeklinde düzenlenmiştir bu şekilde bir sınırlandırma getirilmesi mümkündür.

Temsil yetkisi yönetim yetkisinden farklı olarak 371/3 e göre yalnız iki halde sınırlandırılabilir yani birlikte imza ve belirli şubenin işleriyle sınırlandırılması mümkündür.

TK 371 de bu şirketlere ilişkin genel hükümlere bakıldığında ehliyet konusu üzerinde duruldu ve yine burada 125/2 de ticari şirketlerin ehliyetleri düzenlenirken ticari şirketlerin her konuda hak elde edip borç altına girmeleri düzenlenmişken 371 bu konuda farklılıklar düzenlenmiştir.

Kapsam ve sınırlar

TTK-m.371- (1) *Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilirler. Kanuna ve esas sözleşmeye aykırı işlemler dolayısıyla şirketin rücu hakkı saklıdır.*

(2) Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar; meğerki, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilsin. Şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil değildir.

Bunu maddeni gerekçesine baktığımızda kanun koyucu bunu kötü niyet olarak adlandırıyor. Demekki temsilcinin işletme konusu dışında yapacağı işlemlerde şirketi bağlayacaktır meğerki 3. kişi kötü niyetli olsun. Bu ispatlandığı takdirde yapılan işlem şirketi bağlamaz ama belki 3. kişi ve şirketin yönetim kurulu üyesi arasında bir işlem meydana getirecektir.

372. madde imza şeklini düzenliyor. Temsile yetkili yönetim kurulu üyeleri borç doğurması için şirket adına hazırlanacak bir belgenin şirketin ticaret ünvanı altına temsile yetkili kişilerin imzası bulunmalıdır. Bunun için imsa sirküleri diye bir belge hazırlanır ve bu imza sirküleri tescil edilir bu imza sirküleri kimlerin şirketi temsil edeceği görülür. TK 373 de bu durum teyit edilmektedir.

Tescil ve ilan

TTK-m.373- (1) *Yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararının noterce onaylanmış suretini, tescil ve ilan edilmek üzere ticaret siciline verir.*

(2) Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir.

Bu şekilde sicil kaydına bakıldığında kimlerin anonim şirket adına imza yetkisi olduğu görülmektedir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ DURUMU

Yönetim kurulu bir kurul organdır tek bir kişiden bile oluşsa bu bir kurul organdır. Bu sebeple anonim şirketin bir organı olarak faaliyet gösterir.

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim ortakları arasında bir sözleşme vardır bu sözleşmenin hukuki niteliği vekalet ya da hizmet sözleşmesi olarak kabul edilebilir ancak Yargıtay kararlarında bu vekalet olarak kabul edilir.

Yönetim kurulu süresi 3 yıldır bu azami süredir. Yönetim kurulu üyeleri en fazla 3 yıl için seçilebilir, yeniden seçilmeleri mümkündür ancak bir görev uzatması mümkün değildir yeni bir seçim yapılması gerekir.

Yönetim kurulu seçimi için bir süre belirlenmemişse yönetim kurulu bir faaliyet yılı için seçilir. Demekki azami süre 3 yıl ancak 3 yılın üzerinde görev yapmaları kural olarak mümkün değil ama seçim kararında süre belirlenmemişse o zaman süre 1 faaliyet yılı olarak kabul edilir.

YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN KAZANILMASI VE KAYBEDİLMESİ

Kural genel kurul yönetim kurulu üyelerini seçer TK 359 da bu düzenlenmiştir. İstisnalar sözleşmeyle atanması esas sözleşme ile belirlenir.

Kamu tüzel kişilerin üye seçmesi de istisnadır. Faaliyet konusu bir kamu hizmeti olan anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde düzenleme varsa ilgili kamu tüzel kişisi anonim şirketin yönetim kuruluna bir temsilci gönderir.

Üyelerin sayısı ve nitelikleri

TTK-m.359- (1) *Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye’de bulunması ve Türk vatandaşı olması şarttır.*

(2) *Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.*

(3) *Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Tek üyeli yönetim kurulunda bu zorunluluk aranmaz.*

(4) *Üyeliği sona erdiren sebepler seçilmeye de engeldir.*

Örneğin, İETT hizmeti bunların yönetim kurullarında İETT nin bir temsilcide yer alabilir.

Bir başka istisna, yönetim kurulunun üye seçmesi. Bu da TK 363/1 de düzenlenmiştir. Yönetim kurulunun faaliyeti sırasında üyelerden biri ya da daha fazlasının yeri boşalırsa ilk genel kurul toplantısına kadar yönetim kurulu bir üye tayin edebilir. Özellikle yönetim kurulunun tayin ettiği üye genel kurul ilk toplantısında onayına sunulur. Ancak genel kurul bu kişiyi onamazsa bir başka kişiyi üye olarak seçer.

Yönetim kurulu bu yetkisini, diyelimki 5 kişilik bir yönetim kurulu olsun biri ölümle diğeri de istifa nedeniyle ayrılmış olsun bu konuda yeni üye atanmasında yeter sayı sağlandığı ölçüde yönetim kurulu karar alma yetkisine sahip olacaktır. Toplantı sayısı yönetim kurulu sayısı çoğunluğu, karar yeter sayısında toplantıya hazır bulunanların çoğunluğudur. Yönerim kurulu karar alabildiği sürece bu boşluğu doldurabilecektir.

Kural olarak genel kurul yönetim organını seçer ama kuruluşta ilk esas sözleşmeyle yönetim kurulu üyeleri belirlenir. **yönetim kurulu ilk genel kurulun onayına sunmak üzere meydana gelen boşlukları doldurabilecektir.

Yönetim kurulu üyeliğinin kaybedilmesi, ilk olarak kendiliğinden sona ermesi 363/2 de sayılan haller yönetim kurulu üyesinin iflas etmesi, ehliyetini kaybetmesi, yüz kızartıcı bir suçtan hüküm giymesi durumunda yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erer.

Kanunda veya sözleşmede belirlenene görev sürenin sona ermesiyle yönetim kurulu üyeliği sona erecektir.

Yönetim kurulu üyeliği sona ermiş ancak yeni bir kurul seçilmediği takdirde bu TK da organsızlık bir infisah sebebi olarak düzenlenmiştir. Bu bir sona erme sebebi olarak kanunda belirlenmiştir. Genel kurulunda yılda 1 kez toplanması gerekir.

Bir denetimin olmaması da bu bakımdan denetim için aynı şeyi söylemek mümkün değil ama yönetim kurulunun toplanmaması bu bir sona erme sebebidir.

Yönetim kurulu genel kurulda seçilemiyorsa pay sahibi mahkemeye müracaat ederek şirkete bir kayım atanması talep edilebilecektir. Demek ki kendiliğinden sona erme adını verdiğimiz haller vardır

Yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir veya ehliyeti kısıtlanır ya da bir üye üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse, bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer.

Ya da yönetim kurulu üyeliğinden azledilmeyle de yönetim kurulu üyeliği sona erer.

364/2 ye göre azledilen yönetim kurulu üyesi bu sebeple tazminat talep edebilir.

Azil, genel kurulun gündemine bağlılık ilkesiyle de ilgilidir. Genel kurul gündeminde madde bulunması ya da haklı sebebin varlığı halinde yönetim kurulu üyeleri her zaman azledilebilirler.

Görevden alma

TTK-m.364- (1) Yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı hâlinde, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler. Yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişi, kendi adına tescil edilmiş bulunan kişiyi her an değiştirebilir.

(2) 334 üncü madde hükmü ve görevden alınan üyenin tazminat hakkı saklıdır.

Yönetim kurulu üyesinin azli, gündemde hüküm bulunması durumunda ya da gündem de hüküm bulunmaması durumunda haklı sebep varsa yönetim kurulu üyeleri genel kurul üyeleri tarafından her zaman azledilebilirler. Genel kurul her zaman haklı sebep mevcutsa ilgili yönetim kurulu üyesini azledebilir. Eğer bu azil haklı sebebe dayanmıyorsa buna ilişkin yönetim kurulu üyesi bir dava açabilecektir.

YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİ İÇİN GEREKLİ OLAN NİTELİKLER

TK 359 . Artık pay sahipliği şartı kalkmış durumdadır yani artık yönetim kurulu üyesi olabilmek için pay sahipliği olması gerekmiyor.

Üyelerin sayısı ve nitelikleri

TTK-m.359- (1) Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur. Temsile yetkili en az bir üyenin yerleşme yerinin Türkiye’de bulunması ve Türk vatandaşı olması şarttır.

(2) Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.

(3) Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır. Yönetim kurulu üyelerinin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olması zorunludur. Tek üyeli yönetim kurulunda bu zorunluluk aranmaz.

(4) Üyeliği sona erdiren sebepler seçilmeye de engeldir.

Sayı şartı, daha önce en az 3 kişiden meydana gelmekteydi ancak şimdi tek kişilik yönetim kurulları geçerlidir. Artık tüzel kişilerde yönetim kurulu üyesi olabilirler. Tüzel kişi pay sahibi olabiliyorsa bu tüzel kişinin temsil edilebilme hakkı vardır.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişi kendisiyle birlikte kendisi adına sadece bir gerçek kişiyi de tescil ve ilan eder. Tüzel kişi adına sadece bu tescil edilen kişi toplantılara katılıp oy kullanabilecektir bunun dışında bir başka gerçek kişinin bu pay sahibi tüzel kişiyi temsil etmesi söz konusu olmayacaktır.

Ehliyet şartı. Burada tam ehliyet şartı aranmaktadır.

Seçilme engellerinin bulunmaması gerekir. 359/4 te düzenlenmiştir. Seçilme engelleri de 363/2 de düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyeliği denetçiyle bağdaşmamaktadır bu bakımdan denetçi şirketin yönetim kurulunda yer alamaz.

Belirli grupların ya da azınlığın yönetim kurulunda yer alması TK 360 da düzenlenmiştir. Bu maddeyle esas sözleşmeyle düzenleme olması şartıyla belirli pay grupları bunlara imtiyazlı paylarda denir (yönetim kuruluna üye seçmede imtiyaz) ve azınlık yönetim kuruluna üye seçme hakkına sahip olabilirler.

Bu şekilde seçilen üyelerin tescil ve ilan edilmesi gerekir.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HAK VE BORÇLARI

Hakları

Kişisel nitelikteki hakları: Bunlar kendilerine yüklenen yönetim görevi ve müteselsil sorumluluğunun zorunlu sonucu olarak karşımıza çıkar. Örnek olarak yönetim kurulu toplantılarına katılmak, toplantılarda görüşlerini açıklamak, öneriler yapmak yöne yerine getirilmesi sorumluluk doğuracak genel kurul kararları için iptal davası açmak bunlar yönetim kurulu üyelerinin kişisel hakları içerisinde yer alır. Bir tanesi var ki hem bir hak hemde bir sorumluluk doğurur bu bilgi alma hakkıdır TK 392 de düzenlenmiştir. Pay sahipleri bakımından da bilgi almak mevcuttur ama yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumluluğu gereği bilgi alma hakları düzenlenmiştir.

Yönetim kurulunun yönetim ve temsil yanında kendi kendini gözetim faaliyeti de söz konusudur.

Bilgi alma ve inceleme hakkı

TTK-m.392- (1) Her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilir, soru sorabilir, inceleme yapabilir. Bir üyenin istediği, herhangi bir defter, defter kaydı, sözleşme, yazışma veya belgenin yönetim kuruluna getirilmesi, kurulca veya üyeler tarafından incelenmesi ve tartışılması ya da herhangi bir konu ile ilgili yöneticiden veya çalışanlardan bilgi alınması reddedilemez. Reddedilmişse dördüncü fıkra hükmü uygulanır.

(2) Yönetim kurulu toplantılarında, yönetim kurulunun bütün üyeleri gibi, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişiler ve komiteler de bilgi vermekle yükümlüdür. Bir üyenin bu konudaki istemi de reddedilemez; soruları cevapsız bırakılamaz.

(3) Her yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantıları dışında, yönetim kurulu başkanının izniyle, şirket yönetimiyle görevlendirilen kişilerden, işlerin gidişi ve belirli münferit işler hakkında bilgi alabilir ve görevinin yerine getirilebilmesi için gerekliyse, yönetim kurulu başkanından, şirket defterlerinin ve dosyalarının incelemesine sunulmasını isteyebilir.

(4) Başkan bir üyenin, üçüncü fıkra da öngörülen bilgi alma, soru sorma ve inceleme yapma istemini reddederse, konu iki gün içinde yönetim kuruluna getirilir. Kurulun toplanmaması veya bu istemi reddetmesi hâlinde üye, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Mahkeme istemi dosya üzerinden inceleyip karara bağlayabilir, mahkemenin kararı kesindir.

(5) Yönetim kurulu başkanı, kurulun izni olmaksızın, yönetim kurulu toplantıları dışında bilgi alamaz, şirket defter ve dosyalarını inceleyemez. Yönetim kurulu başkanının bu isteminin reddedilmesi hâlinde başkan, dördüncü fıkraya göre mahkemeye başvurabilir.

(6) Yönetim kurulu üyesinin bu maddeden doğan hakları kısıtlanamaz, kaldırılamaz. Esas sözleşme ve yönetim kurulu, üyelerin bilgi alma ve inceleme haklarını genişletebilir.

(7) Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir.

Bu bilgi alma hakkı yönetim kurulu üyeleri bakımından kazanılmış haktır bundan vazgeçilmesi mümkün değildir. Müteselsil sorumluluklarının gereği bir bilgi alma gözetim hakkı tanınmıştır.

Yönetim kurulu üyesi yönetim kurulu toplantıları dışında da bilgi alma hakkını kullanabilir.

Bu hakkın kullandırılmamasının sonucu 4. fıkra da belirlenmiştir. Demekki yönetim kurulu üyesinin talebi yani bilgi alma hakkı nihai olarak red edildiği takdirde bilgi alma hakkının mahkeme aracılığıyla kullandırılması talep edilebilecektir. Önce başkana gider başkan reddederse 2 gün içinde yönetim kuruluna gidilir eğer kurul da red ederse mahkemeye başvurulur.

5.fıkra bilgi alma hakkının ne şekilde kullanılacağı düzenlenmektedir. Başkanın da ne şekilde bilgi alma hakkını kullanabileceği 5. madde de belirtilmiştir.

Bu kazanılmış hak niteliğindedir bu açıdan sınırlandırılması, kaldırılması mümkün değildir.

Mali nitelikteki haklar:

Yönetim kurulu üyelerinin mali hakları

TTK-m. 394- (1) Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir.

Huzur hakkı hazır olmaktan gelir yani her toplantı da hazır olmayı kasteder bu bakımdan ücret ödenir İkramiye tamamen genel kurulunun taktirine bağlı bir ödemedir bu bakımdan yönetim kurulu üyeleri tarafından talep edilebilen bir hak değildir. Genel kurul kararıyla bir ikramiye ödenmesi kararlaştırılabilir.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Borçları

Yönetime ilişkin borçlar: Yönetim kurulu üyelerinin hakları aynı zamanda borç niteliğindedir. Genel kurul kararları yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğuracak nitelikteyse genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabilir.

Bilgi alma ve inceleme haklarını, gözetim görevinin bir uzantısı olarak görülür ve bundan dolayı sorumlulukları doğacaksa üyelerin bu haklarını kullanmaları gerekir.

TK 392 de kaynağını bulan bilgi alma ve inceleme hakkı çerçevesinde bir gözetim sorumluluğunda düzenlemiştir kanun koyucu.

Yönetimn iki ayrı başlığı vardır. Bu yönetim (temsil) ve gözetim (denetim) dir.

Bir diğer borcu ortaklıkla işlem yapma yasağıdır. Bu 395/1 de düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz.

Genel kuruldan izin almadan dendiğine göre bu yorumlayıcı bir düzenlemedir yani aksi kararlaştırılabilir bunun yaptırımı batıl olduğu ileri sürülebilir ancak işlemi yapan taraf böyle bir iddiada bulunamaz. Yani yapılan işlem bunu yapan yönetim kurulu üyesi üzerinde doğacaktır.

Şirketle işlem yapma yasağı mesela şirkte mal satma ya da şirketten mal satın alma olabilir.

395/2 ye göre şirkete borçlanma yasağı, yönetim kurulu üyesi, onun 393 üncü maddede sayılan yakınları, kendisinin ve söz konusu yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketleri, şirkete nakit veya ayın borçlanamazlar. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi hâlde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilirler.

Burada pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ve yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan 4. dereceye kadar yakınları demektedir. Bu şekilde sorumluluk düzenlemesi bertaraf edilmiş oldu. Eğer borç almışsa ya da şirket garantisini vermişse o taktirde şirketi değilde bu kişiyi doğrudan doğruya takip edebiliyor.

**borçlanma yasağını pay sahibi için 358 ve 395 i birlikte değerlendir.

DENETİM

Genel olarak

TTK-m.397- (1) Anonim şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtip yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

(2) Denetçinin denetiminden geçmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu düzenlenmemiş hükmündedir.

(3) Şirketin ve topluluğun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporunun sunulmasından sonra değiştirilmişse ve değişiklik denetleme raporlarını etkileyebilecek nitelikteyse, finansal tablolar ile, birinci fıkra çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu yeniden denetlenir. Yeniden denetleme ve bunun sonucu, raporda özel olarak açıklanır. Denetçi görüşünde de yeniden denetlemeyi yansıtan uygun eklere yer verilir.

Bu değişik bir özellik getirir. Eski kanunda iç denetim esası geçerliydi denetim bir organ özelliği göstermekteydi ancak yeni kanun düzeninde iç denetim söz konusudur. Bunun sonucu olarak da denetim bağımsız bir uzman kuruluş tarafından yerine getirilmektedir.

Bu denetim faaliyeti önemlidir bu denetim alacaklılar için, pay sahipleri için, anonim şirketin kendisi yani tüzel kişilik içinde önemlidir.

Denetim kurulunun asli görevi yönetim kurulunun faaliyetlerini denetlemektir. Yönetim kurulu faaliyetini kanuna ve şirketin ana sözleşmesine uygun bir şekilde yerine getiriyor mu getirmiyor mu diye denetçi bunu kontrol ediyor.

Denetim işi uzmanlık gerektiren bir iştir. Şirketin, pay sahiplerin, alacaklıların hatta kamunun menfaatini yani müstakbel pay sahiplerinin menfaatini koruyacak şekilde denetimin yapılması gerekir. Müstakbel pay sahibinin menfaati o şirketin hesaplarına, finansal tablolara bakarak o şirkette pay sahibi olup olmayacağına kişinin karar vermesi. Eğer bu finansal tablo veya yönetim kurulu faaliyet raporunun denetlenmesi kanuna ve ana sözleşmeye uygun yapılmadıysa büyük zararlar meydana gelebilecektir.

Uluslararası denetim kuralları IFRS kurallarıdır. Bu Amerikan sistemi olarak nitelendiriliyor. Geçerli olan kurallar bunlardır.

Bu kurumun yani burada kabul edilen denetim kurumunun bağımsız olması gerekir ancak kanunda yapılan değişikliğe kamu gözetimi getirildiği için burada bağımsızlık zedeleneyecektir. Denetim standartlarını kurum belirleyecek denetim standartlarını belirlemekle kalmayacak kimlerin denetim yapacağını da belirleyecektir. Denetçi olabilecekler 400. madde de sayılmıştır.

Kamu gözetimi denetimi kurulunca yetkilendirilen kişiler denilmiştir. Bu serbest muhasebeci yeminli mali müşavirler dışındaki bir takım kişiler de kamu tarafından uzman olmayan kişilerce denetimin yapılması mümkün olabilecektir. Amaç denetimin tamamen bağımsız koşullarda yapılması gerekirken bugün gelinen nokta bağımsızlık belli ölçüde tehlikeye düşmüştür.

Denetim bağımsız olmalı çünkü bu IFRS kuralları bütün dünyada geçerli olan kurallar eğer yabancı sermaye ülkeye çekilmek isteniyorsa bu yabancı sermayenin bakacağı ilk iş ortak olunacak şirketin bilançosu, denetimi, finansal tabloları. Bu belgelerin kanuna uygun düzenlenmesi gerçeği yansıtması gerekir ki yabancı sermaye gelebilsin.

Denetime tabi olacak şirketler ve denetime tabi olmayan şirketler kavramı ortaya çıkmıştır.

Bakanlar kurulu denetime tabi olacak şirketleri belirledi. Şöyle tespi eder, tek başına ya da bağlı iştiraklarıyla birlikte aktif toplamı 75 milyon lira ve üstü olan şirketler denetime tabi olacaklardır. Veya yine tek başına veya bağlı ortaklıklarıyla birlikte yıllık net satış hasılatı 150 milyon ve üstü olan şirketler ya da çalışan sayısı 250 veya üstü olan şirketler bağımsız denetime tabi olacaklar. Türkiye de yaklaşık olarak 100 bin gibi şirket var denetime tabi olması gereken şirketler vardır ancak bunlardan yalnızca 5 bini bu kriterlere uyuyor denetim için ama diğerleri için ne yapılacağı konusunda boşluk var o konuda bir yönetmeliğin çıkması beklenecek denetim dışında kalan şirketlerin denetimi için.

398. madde denetimin konu ve kapsamını belirler. Denetim şirketin ve topluluğun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimi yapılıyor denetçiler tarafından. Denetçinin faaliyeti yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetlenmesine ilişkindir.

TTK-m.397- (1) (Değişik: [26/6/2012-6335/18](#) md.) Dördüncü fıkra uyarınca denetime tabi olan anonim şirketlerin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yayımlanan uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtır yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir.

Denetim üst organ olan genel kurul tarafından seçilir ve atanır. Yönetim kurulu genel kurul tarafından tayin edilen denetçiyi ticaret siciline tescil eder. Kural olarak denetçinin denetim işinden istifa etmesi

ya da azledilmesi mümkün değildir bu 399 madde de belirtilmiştir. Çok istisnai hallerde haklı sebeplerle mahkeme başka denetçi atayabilir. Bu tespitin amacı denetimin sıhhati açısından önemlidir. Bir özel hukuk ilişkisi olması rağmen denetçinin istifası ve azli kabul edilmemiştir.

Ancak bir mahkeme kararıyla denetçinin görevi sona erebilir denetçi istifa edemez. Çok istisnai hallerde haklı sebeplerle denetçi azlediklebilecektir mahkeme kararıyla özellikle demiştir mahkeme yani örnek olarak onun taraflı davrandığı yönünde bir kuşkunun varlığı söz konusu olduğunda azledilmesi mümkündür ya da denetçi tarafsızlığını zedelenmiştir diyerek de istifasını verebilir. Fakat bunu değerlendirebilecek olan makam mahkemedir. Bu talepçe şirket yönetim kurulu veya şirketti azlık pay sahiplerinin mahkemeye müracaat etmesiyle mahkeme gerçekten denetçinin görevinden alınması için haklı sebebin oluşup oluşmadığına bakıp karar verir. Yani ancak bir mahkeme kararıyla denetçinin görevi sona erebiliyor. Burada dikkat edilecek olan denetçinin kendi kararıyla görevini bırakmaması ya da şirketin mahkeme kararı olmadan denetçiyi azletmesinin mümkün olmamasıdır.

Kimlerin denetçi olabileceği, yeminli mali müşavirler, serbest muhasebeci mali müşavirler ve kamu gözetimi kurumunun yetkili kılacağı kişiler bağımsız denetim işini yapabiliyorlar.

Denetçinin denetim faaliyetini sürdürürken yönetim kurulundan her konuda bilgi talep etme hakkı mevcuttur. Eğer şirket sırlarıyla ilgili bir bilgi edinirse denetçi, bunuda bir özen yükümlülüğü çerçevesinde saklamakla yükümlüdür bu bakımdan şirkete karşı bir özen yükümlülüğü mevcuttur. Eğer denetçi şirket sırrını açıklarsa bu taktirde bir cezai sorumluluğu bir hukuki sorumluluğu olabilecektir. 100 bin liraya kadar para cezasına çaptırılabilir diyor kanun sadakat yükümlülüğüne uymadığı taktirde.

Denetçi her bir faaliyet yılı için yeniden görevlendirilmesi gerekiyor genel kurul tarafından. Denetçi faaliyet yılına ilişkin olarak bu sürenin sonunda bir denetim raporu hazırlıyor bu denetim raporun ilave olarak denetime ilişkin görüş yazıları oluşturuyor ve bunları şirket yönetim kuruluna sunar. Görüş yazıları 403. madde de düzenlenmiştir. Bunlar olumlu görüş yazısı, sınırlı olumlu görüş yazısı veya olumsuz görüş yazısı şeklinde olabilmektedir. 403/5 e göre olumsuz görüş yazısı halinde görüş yazısının kendisine teslim tarihinden itibaren 4 iş günü içinde yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırarak zorundadır ve genel kurul yeni bir yönetim kurulu seçer. Hiç tartışmadan bunu yapar çünkü olumsuz görüş yazısı yönetim kurulunun faaliyetini kanuna uygun sürdürmediği şirketi zarara koyacak bir takım davranışlarda bulunduğuyla ilişkin olacaktır olumsuz görüşü. o taktirde de artık o yönetim kurulunun faaliyette bulunması şirketin zararına olacaktır. Çok kısa bir süre içerisinde yani 4 günlük bir süre içerisinde genel kurul toplanması ve yeni yönetim kurulunun seçilmesi gerekiyor.

Kimler denetçi olamaz? TK 400/1 de bentler halinde düzenlenmiştir.

Denetim yapacak kişi denetlenecek şirkette pay sahibi ise çünkü bağımsızlığı zedeleyebilecek bir durumdur. veya denetlenecek şirkette yöneticiyse ya da çalışanıysa veya 3 yıl içinde bu sıfatı taşımışsa

On yıl içinde aynı şirket için toplam yedi yıl denetçi olarak seçilen denetçi üç yıl geçmedikçe denetçi olarak yeniden seçilemez. Burada yine bağımsızlığı sağlamak ister çünkü çok yakın ilişkilerin kurulması tehlikesi olmaktadır. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve bu fıkra da belirtilen süreleri kısaltmaya yetkilidir. Yani şüpheli gördüğü durumlarda 7 yılı 5 yıla indirmek gibi yetkilere sahiptir.

Şirketle denetçi arasında bu denetim faaliyetine ilişkin bir takım görüş ayrılıkları meydana gelmişse yönetim kurulu ya da denetçinin talebi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret merkezi dosya üzerinden karar verir yoksa denetçinin istifa etmesi ya da azledilmesi mümkün değildir. Yönetim kurulu özellikle denetçinin gerçeğe uygun rapor vermediğini öne sürerse o taktirde ticaret mahkemesine gidecektir ancak o taktirde denetçinin görevden alınması mümkün olabilecektir.

GENEL KURUL

Genel kurul anonim ortaklığın üst organ niteliğindedir yönetim kurulunu genel kurul seçer. Bağımsız denetçileri genel kurul atar.

Genel kurul toplantıları belirli bir merasime tabii olan toplantılardır. Belirli kurallar var uyulması gereken şekiller vardır.

Genel kurul toplantıları olağan ve olağanüstü toplantı olarak iki şekilde düzenlenmiştir (409)
409/1 **Olağan toplantı** her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde yapılması gereken toplantılardır. Yapılmazsa bir organ yokluğuna işaret eder ve bir sona erme sebebidir bir infisah sebebi olarak kanunda düzenlenmiştir.

Genel kurulun toplanmaması gibi, yönetim kurulunun bulunmaması bağımsız denetçinin atanmaması sona erme sebebidir.

Her yıl hesap dönemini izleyen 3 ay içinde yapılması gereken toplantı olağan toplantıdır.

Olağanüstü toplantı, gerektiği takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır. Demekki bunun için bir tanım vermemiş ama gerektiği hallerde genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılacağı düzenlenmiştir.

Olağan toplantının gündeminde Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır. Yani hangi konuların olağan toplantıda görüşüleceği sınırlı sayıda olmamak üzere tespit edilmiştir

Genel kurul toplantısı için bir çağrı yapılmalıdır. Kimlerin genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olacağı belirlenmiştir. 1. sırada yönetim kurulu anonim şirketinin genel kurulunu toplantıya çağırmaya yetkili ve görevlidir. Yönetim kurulu genel kurulu bu olağan toplantıya çağırmaya yetkilidir bu görevini yerine getirmediği takdirde yönetim kurulunun sorumluluğu doğar. Tasfiye halinde tasfiye memurlarında şirket genel kurulu toplantıya çağırmakla görevli ve yetkilidir.

Bunlar dışında kimlerin yetkili olduğu, 410/2 de yönetim kurulu devamlı olarak toplanamıyorsa veya toplantı yeter sayısı oluşmuyorsa yönetim kurulunun bu durumda tek bir pay sahibinde genel kurulu toplantıya çağırması için mahkemeye başvurması kabul edilmiştir. Şirketin bağlı bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurur. Burada mahkeme kararıyla şirketin genel kurulun toplantıya çağrılması mümkündür.

Azlığa da yani şirket esas sermayesinin 1/10 ine sahip olan pay sahibi ya da pay sahiplerine de şirket genel kurulunu toplantıya çağırma hakkı verilmiştir. Yönetim kuruluna müracaat ederek gerektirici sebepleri de yani toplantı gündeminde belirlemek zorundalar bunu yazılı olarak bildirerek genel kurulu toplantıya çağırabilecektir. Yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmazsa azlık mahkemeye başvurarak genel kurulu toplantıya çağırabilecektir. Bu müracaatın yazılı olması gerekir ve müracaatta gerektirici sebepler yani toplantı gündeminde belirlemek zorundalar. Anonim şirketleri genel kurulunda gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir. Kural olarak gündem dışı konuların konuşulması mümkün değildir.

Kural olarak genel kurulun toplantıya davet etme hakkı sadece yönetim kuruluna aittir diğerleri bu hakkı tek başına kullanamıyorlar ya mahkemeye müracaat ederler tek pay sahibinde olduğu gibi ya da azlıkta olduğu gibi öncelikle yönetim kuruluna gidiyorlar yönetim kurulu bu talebi yerine getirmezse mahkemeye müracaat ediyorlar.

Azlık bu toplantı talebinde bulunduğu takdirde TK 411/3 e göre çağrı ve gündeme madde konulması noter aracılığı ile yapılır. Bu açıkça çelişki çünkü 1. fıkrada adı yazılı şekil iken 3. fıkrada ise bu talebin noter aracılığı ile resmi şekilde yapılması kabul edilmiştir. O zaman azlık talebiyle genel kurulun yönetim aracılığıyla toplanması için bu çağrının 411/3 e göre noter aracılığıyla yapılması gerekecektir.

411/4 te yönetim kurulu azlığın toplantı talebini veya gündeme madde konulmasını kabul ettiği taktirde bu talebi en geç 45 gün içerisinde yerine getirmesi gerekir. Yönetim kurulunun azlığın talebi üzerine harekete geçmesi için bir süre öngörülmüştür. Toplantının en geç 45 gün içinde bu azlığın noter aracılığı ile yapacağı talepten itibaren genel kurulun toplantıya çağırılması gerekir aksi taktirde çağrı talep edenler aracılığı ile yapılır denmiştir o da mahkeme aracılığıyla olur.

412/1 de pay sahiplerinin çağrı yada gündeme madde konulmasına ilişkin talebi yönetim kurulu tarafından red edilirse ya da talebe 7 iş günü içinde olumlu cevap verilmezse azlık genel kurulun toplantıya çağırılmasını şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir. Mahkeme kararıyla da olmuyor toplantı talebi, mahkeme kayım atar toplantı davetinin yapılması ve toplantı gündeminin belirlenmesi için bir kayım atanıyor.

Kimler anonim şirket genel kurulunu toplantıya davet etmekle yetkili?

- Yönetim kurulu. Bu yönetim kurulunun yasal görevlerinden de biridir. Genel kurulu toplantıya davet ve o toplantının gündemini belirleme yönetim kurulunun görevidir. Yani sadece toplantı daveti değil toplantı gündemi de belirlenmelidir.

- Yönetim kurulu bu görevi yerine getirmezse tek pay sahibine bu yetki verilmiştir. Tek pay sahibi mahkeme kararıyla genel kurul toplanır.

- Azlığın isteğiyle de genel kurul toplanır. Azlık önce yönetim kuruluna başvuracak bu başvurusunu noter aracılığıyla yapacak ve sadece başvurmayacak toplantı için ayrıca toplantıda görüşülmesi istendiği hususları da yani gündemide belirleyecektir. Yönetim kuruluda 45 gün içerisinde genel kurulu toplayabilir. 45 gün içerisinde olumsuz bir cevap vermesi üzerine mahkemeye başvurarak bir kayım aracılığıyla, yani mahkeme sadece toplantının yapılması gündemin belirlenmesi için bir kayım atanmasına karar veriyor böylece genel kurul toplantısı gerçekleştiriliyor.

Toplantı gündemini TK 413. madde düzenler. Gündem genel kurulu toplantıya kim çağırılmışsa gündemi belirleme hakkı da ona verilmiştir. 410/2 ile 412 birlikte değerlendirilirse mahkeme kararıyla toplanacağına göre tek pay sahibi başvurduğunda da mahkeme bir kayım atayacaktır genel kurul toplantısı yapılması için, azlıkta da aynı şekilde öncelikle yönetim kurulu, yönetim kurulu red ederse mahkeme kararıyla bu gündemi azlık belirleyecektir.

Gündeme Bağlılık İlkesi***

Gündemde bulunmayan hususlar anonim şirket genel kurul toplantı gündeminde bulunmayan hususlar toplantıda tartışılmaz, gündeme getirilemez yoksa hukuken sakat olur iptal edilebilir nitelikte olur. Kural gündemde bulunmayan konular genel kurulda tartışılmaz ve karara bağlanamaz ancak kanuni istisnalar saklı tutulmuştur.

İstisnası, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yıl sonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır.

Eğer gündemde yılsonu finansal tablolarının yıl sonu müzakeresi varsa yönetim kurulunun azli ya da yeniden seçimi hiç olmasa bile bu madde ile yıl sonu müzakeresi maddesiyle bağlantılı sayıldığı için yasal olarak böyle bir karine kabul edildiği için bu da yerine getirilebilecektir. Finansal tablolar görüşülüyorsa o sırada yönetim kurulu üyeleri azledilebiliyor ve yerine yenileri seçilebiliyor. Bir istisna daha var o da 364/1 de düzenlenmiştir. Diyorki, yönetim kurulu üyeleri eğer haklı sebepler mevcutsa gündemde madde olmasa bile azledilebilirler ve yerine yenileri seçilebilir.

Gündeme bağlılık ilkesi önemli yoksa gündemde olan konular tartışlamıyor tartışlsa bile bu kararlar hukuken sakat olur. Bunun istisnası eğer finansal tablolar görüşülüyorsa bu toplantıda yönetim kurulu üyeleri azledilebiliyorlar ve yerlerine yenileri seçilebiliyor.

Bir diğ er istisna gündeme bağı lılık ilkesi ağı sından, haklı sebep mevcutsa her zaman yönetim kurulu üyeleri gündemde madde olmasa bile genel kurul tarafından azledilebilirler. Yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi gündemde ilgili maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı sebebin varlığı halinde genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler. Çünkü yönetim kurulu üyeliğı bir güven mevkiidir , bu güven sarsıldığı taktirde o kişiyi o görevde tutmanın bir manası yoktur şirket bakımından o açıdan 364 e göre gündeme bağı lılık ilkesi var bunun istisnası yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarına ilişkin bir yasal istisna var. 364 te gündemde madde bulunmak şartıyla yönetim kurulu üyeleri her zaman görevden alınabilir ancak haklı sebebin (yönetim kurulu üyesinin güveni kötüye kullanması şirketi zarara uğ ratması) varlığı halinde gündemde olmasa bile yönetim kurulu üyeleri azledilebilirler.

1. 413/2 ye göre, gündemde olmayan husus tartışılmaz tartışılırsa da geçersizdir kural budur.

2. 364/1 de yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyeleri gündemde madde bulunması şartıyla genel kurul tarafından her zaman azledilebilir ancak haklı sebep varsa gündemde madde olmasa bile yönetim kurulu üyeleri azledilebilirler. Bu gündemle bağı lılığ ının istisnasıdır. Buradaki espi ri haklı sebeptir.

3. Diğ er bir istisna 413/3 e göre eğer finansal tablolar görüşülüyorsa gündemde olmasa bile yönetim kurulunun azli ve yeni yönetim kurulunun seçilmesi de buna dahildir.

Çağ rının şekli 414. madde bize bir fikir verir. Buna göre genel kurulu toplantıya esas sözleşmede gösterilen şekilde şirketin internet sitesinde ve türkiye ticaret sicli gazetesinde bir ilan ile çağ ırılır. Burada da denetime tabii olan sermaye şirketler bakımından ö ngörölmüştür internet sitesi oluşturma ve bunun dışında esas sözleşmede gösterilen şekilde günlük gazetelerle bu duyuruların yapılması. Buna ek olarak nama yazılı pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla duyurulur. Bunun dışında hamiline yazılı pay sahiplerine de bu amaçla adreslerini şirkete bırakan hamiline yazılı pay sahiplerine de iadeli tahhütlü mektupla toplantı duyurusu yapılır. Duuyu türkiye ticaret sicli gazatesiyle yapılır, denetime tabi bir şirk etse şirketin internet sitesine konulur davet yine pay defterinde isimleri yazılı olan pay sahipleri, bu amaçla adreslerini şirkete bırakan hamiline yazılı pay sahiplerinede iadeli taahhütlü mektup gönderilerek toplantı duyusu yapılır. Bu çağ rı ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden en az 2 hafta önce genel kurul toplantı davetinin yapılması gerekiyor. Buna uyulmazsa bu hukuka aykırılıktır buna dayarak pay sahibi iptal davası açabilir. Bunlar dışında esas sözleşmede ö ngörölen usulle de toplantıya çağ rı duyurusu yapılabilecektir.

Genel kurula katılmaya yetkili olanlar 415/1 e göre, hazır bulunanlar listesinde adı bulunan pay sahipleri toplantıya katılabilirler. Bu liste 417. madde de düzenlenmiştir. Yönetim kurulu tarafından oluşturulur. Yönetim kurulu genel kurul toplantısına katılabilecek pay sahiplerine ilişkin listeyi düzenler. Pay sahipleri bizzat toplantıya katılabilecekleri gibi temsilcileri aracılığıyla da katılabilirler. (yönetim kurulu toplantılarında temsil mümkün değildir)

Süre şartı yani 2 haftalık toplantı ve ilan tarihleri hariç olmak üzere 2 hafta önceden toplantı yapılması bir tek şekilde uygulanmaz 416. madde de düzenlenmiştir bu çağ rısız genel kurul toplantısıdır. Eğer bütün pay sahipleri toplantıda toplanmış larsa ve hiçbir i de itiraz etmiyorsa bu taktirde genel kurul toplantısı yapılabilecektir. Demekki bütün pay sahipleri hazır bulunduğ u taktirde ve hiçbiride itirazda bulunmadığı taktirde genel kurul toplantısı yapılabilir. Burada bir hazır bulunanlar listesi oluşturulacak yönetim kurulu tarafından. Bu hazır bulunanlar listesinde de pay sahiplerinin adları soyadları yerleşim yerleri tespit edecek ve her pay sahibi toplantıya girerken bu listeyi imzalayacak bu hazır bulunanlar listesi. Genel kurula katılanların imzaladığ ı liste hazır bulunanlar listesi adını alır.

Toplantılarda ticaret bakanlığı görevlisi de bulunur. Bazı toplantılarda bu görevlinin bulunması şart değil ona ilişkin bir yönetmelik mevcut. Bir takım anonim şirketlerinin toplantılarına bakanlık temsilcilerinin katılması zorunludur mesela finansal konularla ilgilenen şirketler bankalar, sigorta şirketleri leasing şirketleri...Halka açık şirketlerin toplantısında da bakanlık temsilcisinin bulunması gerekir.

407/2 ye göre Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunması şarttır. Murahhas üyeler pay sahibi olmayan üyelere aittir.

Toplantı ve karar yeter sayıları öncelikle adi işlerde olağan işlerde 418. maddeye göre ilk toplantıda toplantı yeter sayısı 1/4. İlk toplantıda bu sağlanmadığı takdirde ikinci toplantıda herhangi bir yeter sayı aranmadan toplantı yapılabilir. Yani tek bir pay sahibi olsa bile adi işlerde toplantı yapılabilir. Karar yeter sayısı ise 418/2 ye göre toplantıda hazır bulunanların oy çokluğu ile karar alınır.

****Ama bir de ağırlaştırılmış yeter sayı vardır. Ağırlaştırılmış yeter sayı Tk 421 de düzenlenmiştir. Esas sözleşme değişikliklerinde kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde esas sözleşmeyi değiştiren kararlar şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda demekki sermayenin 1/2 si bulunacak ve karar yeter sayısı yine çoğunluk olacaktır. İlk toplantıda 1/2 sağlanamazsa en geç bir ay içinde ikinci toplantı yapılır. İkinci toplantı için toplantı nisabi şirket sermayesinin 1/3 inin toplantıda temsil edilmesidir. İlk toplantıda 1/2 bu sağlanmadığı takdirde ikinci toplantıda 1/3 kararlarda toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile alınır.**

Sözleşme değişikliğinde diğer ağırlaştırılmış yeter sayı, şirket merkezinin yurtdışına taşınmasına ilişkin kararlar. (TK 421/2) Burada tamamının hazır bulunup kararlarında tamamıyla alınması gerekir. Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesinde de %75 le karar almak gerekiyor.

Bir genel kurulu yönetecek genel kurul başkanı seçilir, yönetim kurulu bu toplantı çalışma esas ve usullerini içeren bir iç yönerge hazırlıyor ve bu yönerge tescil ve ilan edilir. İç yönergeye ilişkin bir yönetmelikte vardır genel kurul toplantısının ne şekilde yapılmasına ilişkin olarak.

Genel Tekrar: İlan ve toplantı tarihleri hariç olmak üzere toplantının en az 2 hafta önce çeşitli araçlarla duyurulması gerekiyor. Çeşitli araçlar, Türkiye ticaret sicili gazetesi aracılığı ile, şirketin internet sitesinde, esas sözleşmede öngörülen usullerle, nama yazılı pay sahiplerine iadei taahhütlü mektupla, hamiline yazılı pay sahiplerinden de bu amaçla adresini şirkete bırakmış olanlara iadei taahhütlü mektup yoluyla duyuru bulunmaktadır.

Sadece toplantı tarihi ve yeri değil gündemin de önceden ilan edilmesi gerekir. Genel kurul toplantılarında gündeme bağlılık ilkesi yürür. Kural olarak gündem dışı konular tartışılmaz ama bunun istisnaları vardır, eğer finansal tablolar görüşülüyorsa o takdirde yönetim kurulunun azli ve yenilerinin seçilmesi, haklı sebepler yine mevcutsa gündemden bulunmasa bile yönetim kurulu üyelerinin azledilmesi ve yerlerine yenilerinin seçilmesi mümkün olacaktır. Bunlar gündeme bağlılık ilkesinin kanundan doğan istisnalarıdır.

GENEL KURUL KARARLARININ SAKATLIK HALLERİ

Genel kurul kararları kanuna, esas sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırılık sebebiyle hukuken sakat doğabilirler bunlar iptal edilebilirlik şeklinde karşımıza çıkabileceği gibi butlan şeklinde de karşımıza çıkabilir.

İptal kabiliyeti TK 445 vd maddelerinde düzenlenmiştir.
447. madde de butlan düzenlenmiştir

Butlan

TTK-m.447- (1) Genel kurulun, özellikle;

- a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, (vazgeçilemez hak olarak oy hakkı, kar payı hakkı)
- b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,
- c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.

Borçlar kanunundaki hükümsüzlük halleri butlana ilişkin sebepler, sözleşmenin kanuna, ahlaka, emredici kanun hükümlerine aykırı olması düzenlenmiştir. Bunlar anonim şirket genel kurul kararları bakımından da hükümsüzlük sebepleri olarak kabul edilebilir ancak kanunda 447. madde de örnekler vererek hangi kararların hükümsüz sayılabileceğini düzenlenmiştir. 447. maddede anılan haller örnek olarak tespit edilmiştir.

Genel kurul bir karar alıp oy hakkını tamamen ortadan kaldırırsa bu pay sahibinin vazgeçilmez nitelikteki hakkının ihlali olarak kabul edilecektir veya kar payı. Bir anonim şirkette diyelim 5 sene süreyle hiç kar payı ödenmeyecektir, kar payları yedek akçelere ödenerek yatırımın finansmanında kullanılacaktır. Bir anonim şirkete katılma gayesi kazanç paylaşmadır bunu belki bir sene iki sene yapabilirsiniz mesela bir yatırım yapacaksınız bunun finansmanı için bankaya bavurmayacaksınız da kar paylarını yedeklere ayırarak bunlara finansmanı sağlayacaksınız ama 5 sene ile kar payının dağıtılmaması kararlaştırılmaz.

Anonim şirkete katılma gayesi kazanç paylaşmaktır. mesela arka arkaya kar payının dağıtılmaması vazgeçilemez hakkının ihlali olacaktır.

447/1-b Pay sahibinin bilgi alma, inceleme, denetleme hakkı vardır. Genel kurul bir karar alarak kanundan doğan bu emredici hakkı aşırı derecede sınırlandırıyor ya da tamamen ortadan kaldırıyor buna dayanarak pay sahipleri bunların kısıtlanması durumunda bir dava açabileceklerdir. Bir hükümsüzlüğün tespiti davası açabileceklerdir.

447/1-c Anonim şirketin temel yapısını bozan kararlar. Pay sahiplerinin sorumlulukları taahhüt etmiş oldukları pay bedellerini ödemektir bunun dışında pay sahibine nakdi borç yüklemek anonim şirketin temel yapısını bozacak niteliktedir. Genel kurulun alacağı bir kararla 3 kişiyle pay sahibini karşı karşıya bırakması durumunda bu anonim şirketin temel yapısını bozacak nitelikte bir karar olacaktır. Veya pay sahiplerinin sorumlulukları sınırlı sorumlulukturyani şirkete karşıdır. Genel kurulun alacağı bir kararla 3. kişiyle pay sahibini karşı karşıya bırakması yani alacaklıya alacağını pay sahibinden alabileceği yönünde bir hak tanınması genel kurulun alacağı kararla bu anonim şirketin temel yapısını bozacak nitelikte bir karar olacaktır.

Sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları, pay sahiplerinin belirli istisnalar dışında şirkete borçlandırmaları yasaktır (eğer pay sahibi taahhüt ettiği payı şirkete ödemişse ve şirket zarar halinde değilse pay sahibi şirkete borçlanabilecektir). İki kayıt var burada bir eğerpay sahibi taahhüt ettiğibedeli şirkete ödemişse ve şirket zarar halinde değilse o takdirde şirkete borçlanması mümkündür. Pay sahibi pay bedelini henüz tam ödemiş ama şirkete borçlanması konusunda bir karar alması durumunda bu 447/1-c bendine aykırı bir karar olacaktır. veya şirket zarar haindeyken pay sahiplerinin şirkete borçlanması mümkün olmamaktadır yine buna aykırı bir kararın genel kurul tarafından alınması hükümsüz nitelikte,batıl nitelikte olacaktır.

Burada bir tespit davasıyla butlan hali ileri sürülebilecektir. Bu dava herhangi bir süreye tabi olmadan pay sahipleri, 3. kişiler, yönetim kurulu üyeleri butlanın tespiti davasını açabileceklerdir.

Bizim hukukumuzda sakatlık halleri butlan ve yokluk şeklinde bazı yazarlar tarafından nispi hükümsüzlük kesin hükümsüzlük şeklinde ileri sürülmektedir. Bu tartışma genel kurul sakatlıkları bakımından da yapılmaktadır.

Burada genel kurul kararı yok hükmünde mi yoksa batıl mı?

Sonuçta açılan dava tespit hükmünde ve bu dava herhangi bir süreye tâbi değildir.

Örneğin finansman şirketlerinin genel kurullarında bakanlık temsilcisinin katılması gereken hallerde bu temsilci katılmazsa burada alınan karar yine yok hükmünde olur. Yokluk tespit edildiği takdirde o karar tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkar. Yok hükmünde bir karar baştan itibaren geçersizdir. Yokluk butlanın içinde değerlendirilir ama yokluk borçlar hukukunda yokluk halidir örnek olarak birileri biraraya gelmiş ama hiçbiri pay sahibi değilse alınan karar yok hükmündedir. Yok hükmünde bir karar baştan itibaren geçersiz borçlar hukukçuları ise butlan durumunda karar tarihinden itibaren sonuçlar meydana gelecektir. Ama yokluk durumunda alınan kararlar baştan itibaren geçersiz kabul edilecektir.

Hükümsüzlük halleri=butlan. kamu yararını ilgilendiren konulardır. İptal kabiliyetinde ise kişisel menfaatinin ihlali söz konusudur yani pay sahibinin menfaatinin ihlali söz konusudur. Buna ilişkin aykırılıklar herhangi bir süreye tabi olmadan dava hakkı verir burada bir hak düşümü söz konusu değil burada her zaman bir dava açılacaktır. İptal kabiliyetinde ise pay sahibine oldukça kısa bir süre verilmiştir kişisel menfaati zedelendiği için.

Genel kurul kararına karşı açılacak iptal davası TK 445/3 gerekçeye dayanarak bu davanın açılacağına hükmeder, kanuna, esas sözleşmeye ya da dürüstlük kuralına aykırılık halinde iptal davası pay sahibi tarafından açılabilir. Davanın açılması için bir hak düşürücü süre tespit edilmiştir. Genel kurul karar tarihinden itibaren 3 ay içerisinde iptal davası açılabilir. Bu iptal davasını, pay sahipleri, yönetim kurulu kurul olarak veya alınan genel kurul kararı sorumluluklarını gerektirdiği takdirde yönetim kurulu üyelerinden her biri bu iptal davasını açabilirler.

Hangi pay sahipleri açabilecektir?

1. 446/1-a toplantıda hazır bulunupta karara olumsuz oy veren ve muhalefini toplantı zaptına geçiren pay sahipleri iptal davası açabilirler.
2. Toplantıda hazır bulunsun bulunmasın, olumsuz oy kullansın kullanmasın toplantı çağrısının usule uygun yapılmadığı veya gündemin gerektiği şekilde ilan edilmediğini iddia eden pay sahipleri bu davayı açabileceklerdir. Örnek süre şartı dava ve toplantı tarihi hariç olmak üzere toplantı davetinin en az 2 hafta önce yapılması, tutmuş daveti 10 gün önce yapmışsa bu olmaz. Nama yazılı pay sahiplerine hiç mektup gönderilmemiş, şirketin internet sayfasında toplantı daveti ve gündemi yayınlama şartına uyulmamışsa bu durumda pay sahipleri alınan kararlara karşı dava açabileceklerdir. Mesela gündemde olmayan bir konu tartışıldığında buna karşı dava açılabilir.
3. Toplantıda bulunsun bulunmasın olumsuz oy kullansın kullanmasın genel kurula katılma yetkisi olmayan kişilerin oy kullandığını ileri süren pay sahipleri yine dava açılabilir. Toplantıya katılanların bir kısmı pay sahibi değil. Ama eğer toplantıdakilerin hepsi pay sahibi olmasaydı bu durumda alınacak karar hükümsüz nitelikte olacaktı ama bazıları pay sahibi değil ya da bazıları temsilci sıfatı taşıyor. Bu takdirde yine bu ibareye dayanarak dava açılabilir.
4. Toplantı da bulunsun bulunmasın oylamaya katılsın katılmasın toplantıya katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen kişi iptal davası açabilecektir. örnek olarak, şirket merkezi denizlide ve denizlide bir genel kurul toplantısı yapılıyor, bankanın avukatı toplantı sırasında bir yere

kilitlendiği için toplantıya katılamıyor bu durumda da pay sahibi genel kurulda alınan kararlara karşı iptal davası açabilecektir.

Diğer dava hakları sahibi yönetim kurulu ve kararın yerine getirilmesi kişisel sorumluluklarına sebep olursa yönetim kurulunda her biri bu iptal davasını açabileceklerdir. Bu dava belirli bir süreye bağlanmış 3 aylık hak düşürücü süre

Her iki dava hakkında ortak hükümler TK 448 ve 451 de düzenlenmiştir.

Yönetim kuruluna davanın açıldığını duyurmaya ilişkin bir yük yüklenmiştir. Birden fazla pay sahibi iptal davası açtığı takdirde 3 aylık sürenin sonunda bu davalar birleştirilerek görülecektir.

Bir ihtiyadi tedbir niteliğinde mahkeme talep üzerine yönetim kurulunun görüşünü aldıktan sonra dava konusu kararın yürütülmesinin geriye bırakılmasına karar verebilir. Kararın etkisi, bu davalar sonucunda elde edilen karar bütün pay sahipleri hakkında geçerlidir yani davacı olsun olmasın bu iptal davası sonucu alınan kararlar bütün pay sahipleri için geçerli olacaktır.

Genel kurul kararına karşı kötü niyetle iptal veya hükümsüzlük davası açıldığı takdirde ve bu sebeble bir zarar meydana gelmişse davacılar bu zararı tazmin etmekle yükümlü olurlar.

Burada kişisel menfaatin ihlali mi söz konusu pay sahibi açısından yoksa kamu menfaati mi söz konusu bu tespit edilmeli buna göre açılacak olan davanın türü belirlenecektir.

GENEL KURULDA VE GENEL KURUL DIŞINDA MENFAATLERİN KORUNMASI

Pay sahiplerinin bir takım bireysel ve vazgeçilmez hakları söz konusudur.

Bireysel haklar: genel kurula katılma bu aynı zamanda pay sahibi açısından vazgeçilmez bir hak, oy hakkı aynı şekilde hem bireysel hemde vazgeçilmez nitelikte, bilgi alma ve inceleme hakkı pay sahibi bakımından eğer şirket yönetim kurulu bu hakkı pay sahibine kullanırmazsa pay sahibi mahkemeye müracaat ederek bu hakkını kullanabilir, özel denetim isteme hakkı. Bunların yanında kar payı, tasfiye payı talep hakkı, hazırlık dönemi faizi esas sözleşmede öngörülmüşse bunlar bireysel haklar arasında yer almıştır.

Azlık Hakları

Olumsuz azlık hakkı olarak kuruluştan itibaren 4 yıl geçmedikçe genel kurul kurucuları ibra ederek onları sorumluluktan kurtaramaz. 4 yıl geçtikten sonrada azlık olumsuz oy kullanmışsa bu durumda da kurucuların ibra edilme yoluna gidilemez. Bu doktrinde olumsuz bir azlık hakkı olarak nitelendiriliyor bu sonucu sebebiyledir. Azlık eylemi sebebiyle kurucuların ibra edilmemelerine sebep oluyor bu bakımdan olumsuz bir azlık hakkı söz konusudur.

Olumlu azlık hakkı, bilanço görüşmelerinin ertelenmesi talebine karşı azlık bilanço görüşmelerinin en az bir ay geriye bırakılmasını talep edebilir. 1 ay sonra yapılacak toplantıda bilanço hakkında yeterli açıklama yapılmadığı takdirde tekrar bir erteleme söz konusu olabilir. Azlığın şirketin bilançosu hakkında açık olmayan hususlar sebebiyle erteleme söz konusu olabilir bu erteleme en fazla 1 ay için yapılabilir yapılacak 2. toplantıda bu sorunlar açığa kavuşturulmamışsa yine bir erteletme talebinde bulunabilir azlık tk420.

Özel denetçi atanması talebi tk 438 ve 439. Her pay sahibi anonim şirket genel kurulundan belirli bazı hususların öncelenmesi için özel denetçi atanmasını talep edebilir. Bunun ön şartı pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını daha önce kullanmasıdır. Yani bilgi alma ve inceleme hakkını kullanan pay sahibi yeterli derecede şirket tarafından bilgilendirilmemişse özel denetçi atanmasını talep edebilecektir. Bunu genel kurulda talep edebilecektir.

Genel kurul pay sahibinin bu talebini onaylarsa bu onay tarihinden itibaren 30 gün içinde mahkemeden bir özel denetçi atanmasını isteyebilecektir. 439. maddeye göre genel kurul pay sahibinin özel denetçi atanması talebini red ederse bu takdirde sermayenin en az 1/10 una sahip bulunan pay

sahipleri ya da sahipleri mahkemeye başvurarak özel denetçi atanmasını isteyebileceklerdir. Burada pay sahibi bilgi alma hakkını kullanamadığı için genel kuruldan özel denetçi atanmasını ister. genel kurul kabul ederse mahkeme özel denetçi atayacak ama genel kurul bu talebi red ederse bu taktirde azlık 439. maddeye göre yine mahkemeden özel denetçi atanmasını talep edebilecektir.

Genel kurulu toplantıya çağırma veya gündeme madde eklenmesini isteme hakkı tk 411de düzenlenmiştir.

Yönetim kuruluna üye seçme hakkı ancak esas sözleşmede düzenlenmişse mümkün olacaktır. (tk360)
Nama yazılı pay senedi bastırılması şirket yönetim kurulu tarafından azlığa tanınmış bir haktır.

PAY KAVRAMI

Esas sermayenin belirli sayıda birim değere bölünmüş bir parçasını ifade eder.

Esas sermaye 50 bin lira ise bin adet pay mevcutsa her bir payın değeri 50 tl olarak tespit edilir. Her payın itibari değeri vardır. İtibari değer pay çıkarılıken payın üzerinde yazılı olan değerdir.

Pay çıkartıldıktan sonra payın gösterdiği değer rayiç değer olarak adlandırılmaktadır.

İtibari değer= nominal değer

Rayiç değer payın sonraki dönemde arz ettiği değerdir şirketin kazanç elde etmesinde ya da kaybetmesinde kendisini gösterir.

Pay hemen şirket kurulduğunda pay da meydana gelmektedir. Şirketin kurulması ile veya sermaye arttırımının tescil edilmesiyle pay oluşur. Paylara dayalı bir düzen var anonim şirkette.

Anonim şirket bakımından paya sahip olan kimseler pay sahibi olarak adlandırılırlar.

Payın senede bağlanması zorunlu değildir pay senede bağlanmayınca çıplak pay olarak adlandırılır. Pay senede bağlansa da bağlanmasa da bir değer ifade eder. Senede bağlanmakla payın piyasada dolaşımı, elde edilmesi kolaylaşır. Çıplak pay alacağın temlikıyla devredilir, hamiline yazılı pay senedi teslimle devredilir, nama yazılı pay senedi de ciro ve teslim yoluyla devredilir.

Burada pay anonim şirkete karşı bölünmez. Eğer paya birden çok kişi sahipse bunlar şirkete karşı haklarını aralarından ya da seçecekleri 3. kişi aracılığıyla kullanırlar.(TK 477)

Esasa ilişkin kural, pay bedellerinin tamamı ödenmeden hamiline yazılı pay senedi çıkartılamaz (484/2) aksi halde sermayenin tamamen şirkete ödenmemesi tehlikesi baş gösterir.

PAY ÇEŞİTLERİ

1. Payları oy hakkı bulunan ve oy hakkı bulunmayan pay

Olarak ayırıyoruz. Bizim sistemimizde her payın bir oy hakkı vardır. Oysuz pay olmaz oysa halka açık anonim şirketlerde oysuz pay uygulaması düzenlenmiştir. Bunlar oy hakkı kullanamıyorlar ama bunlara kârdan daha yüksek oranda faydalanmaları mümkündür.

2. İtibari değerli pay itibari değerden yoksun pay

Bizim düzenlememizde her payın itibari değeri vardır itibari değer 1 kuruştan az olamaz ve bunun katlarıdır. İtibari değer payın çıkarılması anında sahip olduğu değerdir.

3. Adi pay, imtiyazlı pay ayırımı (sınav için önemli)

Bazı paylara esas sözleşme ile (genel kurul kararıyla imtiyaz tanınmaz) diğerlerine nazaran üstün haklar tanınabilir. İmtiyaz kar payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakları gibi haklarda paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır. Pek çok konuda imtiyaz tanınabilir. İmtiyaz tanınmasının şartı bunun esas sözleşmeyle yapılmasıdır. Genel kurula imtiyaz hakkı verilmesi geçerli değildir TK 478 de düzenlenmiştir. Pek çok konuda imtiyaz tanınabilir kanunda yazılı olanlar sınırlı değildir. Yönetim kuruluna üye seçmede imtiyaz mesela, bizim anonim şirket diyelimki sosyal tesis işletmek üzere kurulmuş bazı paylara sosyal tesislerden öncelikle yararlanma hakkı tanınabilir.

Kar payı, esas sözleşmeye düzenleme koyarak bazı paylara diğerlerine nazaran kâr payında üstünlük tanıyacak. Mesela pay grupları oluşturacak A grubu payların kârda imtiyazlı olması B grubu payların ikişer oy hakkı olması C grubu paylar 3 yönetim kurulu üyesinden bir tanesini seçecekler. Bu örnekte her bir gruba ayrı ayrı imtiyaz tanınmıştır.

A grubu B ve C ye nazaran kar bakımından imtiyazlıyken B grubu A ve C ye nazaran oy hakkında imtiyazlıdır. Ön şart mutlaka esas sözleşmede imtiyazın tanınması. Önemi sebebiyle oyda imtiyazlı paylar ayrıca düzenlenmiştir.

Oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı tanınarak oluşturulur.

Örneğin, Bütün payların itibari değeri 50 lira ama bunlar arasında bir grup oluşturuluyor A grubu paylara bir oy hakkı tanınırken B grubu paylara 2 oy hakkı tanınıyorç Oyda imtiyaz ancak bu şekilde oluşturulur denilmektedir. Demekki eşit itibari değerdeki paylara farklı oy hakkı tanınarak oyda imtiyaz oluşturulabilir (tk479)

Bir paya en çok 15 oy hakkı tanınabilir kanun burada bir sınırlama yapmıştır. Burada azlığı oluşturan pay sahipleri korunmak istenmiştir. Bu sınırlama kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı sebebin ispatlandığı durumlarda bu sınırlama uygulanmaz.

Oyda imtiyazda bir üst sınır tespit etmiş en çok 15 oy demiştir ancak bu sınırlama kurumlaşmanın gerektirdiği ve haklı sebebin ispatlandığı durumda uygulanmaz demektir. Bunu da mahkeme tespit edecektir.

Oyda imtiyazın kullanılamaması, esas sözleşmenin değiştirilmesi ve ibra ve sorumluluk davası açılması konularında oyda imtiyaz kullanılamayacaktır. Yani esas sözleşme değişikliklerinde ve yönetim kurulu üyeleri hakkında ibra kararı alınması ve yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açılması durumundaoyda imtiyaz uygulanamayacaktır. (479/3)

İmtiyazın Korunması, İmtiyaz pay sahipleri özel kurulu oluşturularak sağlanmaya çalışılmıştır. Buradaki özellik genel kurulun kararları ama belirli yönlerdeki kararları; esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin, yönetim kuruluna sermayenin değiştirilmesine yönelik yetki verilmesine ilişkin yine yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararları imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikteyse bu kararlar anılan hak sahiplerinin yapacakları özel toplantıda onaylanmadıkça uygulanamaz.

Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin kararı yönetim kuruluna sermayenin arttırılmasına ilişkin kararları imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikteyse bu kararlar anılan pay sahipleri aralarında özel bir toplantı yapacaklar ve genel kurul kararını onaylayacaklar ancak bu şartla şirket genel kurulu kararı uygulanabilecektir.

Sadece esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin değil yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin yetkilerini kullanırken imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatlerini ihlal etmişse bu pay sahipleri özel kurulunun yapacağı toplantıda alacağı kararla yönetim kurulunun kararı onaylanmadığı takdirde bu karar uygulanamayacaktır. Ayrıca yönetim kurulunun sermaye arttırılmasına ilişkin kararı da bu özel imtiyazlılar kurulunun onayına tabi olacaktır.

Şirket yönetim kurulu en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren 1 ay içinde imtiyazlı gurubu toplantıya çağırarak aksi taktirde yönetim kurulu çağırmasa her imtiyazlı pay sahibi bu kurulun toplantıya çağırılmasını talep edebilecektir.

Eğer bu imtiyazlı pay sahibi genel kurul kararını onaylamamışsa yönetim kurulu bu özel kurul kararına karşı iptal davası açabilecektir. Bu da imtiyazlı pay sahibi özel kurul kararından itibaren 1 ay içerisinde açılmalıdır. Yani şirket yönetim kurulu imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna karşı, bu kurulun genel kurulunun kararını onaylamamasına yönelik olarak genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatlerini ihlal etmediği gerekçesiyle bir iptal davası açabilmektedir. Bu da belirli süreye bağlanmıştır, imtiyazlı genel kurul kararının alınmasından itibaren 1 ay içinde bu iptal davasının açılması lazım.

İmtiyazlı paylar, örnekseme yöntemiyle haklar tespit edilmiştir. Esas sözleşmeyle imtiyazın tanınması mümkün. Eğer imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatlerini ihlal ediliyorsa genel kurul kararı sonucunda o zaman bunlar alacakları kararla genel kurul kararının yerine getirilmesini engelleyebiliyor ama yönetim kuruluda söz konusu genel kurul kararının imtiyazlıların menfaatini ihlal etmediği gerekçesiyle iptal davası açabilir.

4. Öz Varlıktan Kaynaklanan Pay=Bedelsiz Pay=Gratis Pay

TK 462 de düzenleniyor bu sermaye arttırımından kaynaklanıyor. Sermaye arttırımı şirketin öz varlığından yedek akçelerinden yapılıyorsa bu taktirde öz varlıktan kaynaklanan paylar meydana gelir. Bunları pay sahipleri bir bedel ödemeden bu öz varlıktan kaynaklanan payları elde edebiliyorlar. Bunun karşısında da pay sahiplerinin bedelleri ödeyerek yeni payları edindiği bedelli pay söz konusudur.

5. Aslen İktisap Edilden Pay Devren İktisap Edilen Pay

Şirket kuruluşunda veya sermaye arttırımında aslen iktisap söz konusu. Buna karşılık pay sahibinin payını bir başkasına devretmesi durumunda devren iktisap söz konusu olacaktır.

PAY SAHİBİNİN HAKLARI

Malvarlığına İlişkin Haklar
Katılma Hakları
Aydınlatıcı Haklar
Koruma Hakları

1. Malvarlığına İlişkin Haklar

Burada ilk önce kar payı hatıra gelmektedir. tk 507

Bu vazgeçilmez hak niteliğinde aynı zamanda bireysel hak. Her pay sahibi dağıtılması kararlaştırılan net dönem kârına payı oranında katılma hakkına sahiptir.

Kapalı ortaklıklar bakımından, aile tipi ortaklıklar bakımından kar payı zayıf bir vazgeçilme hak niteliğindedir. Çünkü öncelikle 523 e göre kanuni yedek akçeler ayrılacak daha sonra isteğe bağlı yedek akçeler ayrılacak daha sonra geriye bir şey kaldığı taktirde bu kar payı olarak pay sahipleri arasında paylaştırılacaktır.

Anonim şirketin hesaplarına ilişkin kanundaki düzenlemelerde safi kardan bir takım paraların şirket kaynaklarına aktarılması gerekiyor bu şirketin güvenliği için yapılması gereken işlem. Kanuni yedek akçeler bu şekilde oluşuyor bir de esas sözleşmeyle isteğe bağlı yedek akçeler tespit edebiliyorlar şirketler.

Örnek olarak, çalışanlara yapılabilecek olan ödemeler, çalışanlar ve işçilerin lehine yapılacak ödemeler. Ana sözleşmede anonim şirket çalışanlarına ve işçilerine safi kardan bir takım ödemeler yapılmasını kararlaştırılabilir. kapalı anonim şirketler bakımından bu yasal ve isteğe bağlı akçeler ayrılmadan pay sahiplerine dağıtılacak kar payı belirlenmiyor.

Oysa halka açık anonim şirketlerde durum bunun tam aksinedir orada güçlü bir vazgeçilmez hak niteliğini taşıyıcı kar payı. Orada yine yasal yedek akçeler ayrılıyor ilk sırada ama ondan sonra hemen kâr paylarının pay sahiplerine ödenmesi gerekiyor. İsteğe bağlı yedek akçeler ayrımına gidilmeden halka açık anonim şirketlerde kanuni yedek akçelerden sonra ilk sırada kar paylarının pay sahiplerine ödenmesi gerekiyor bu belirli ölçüde halkın bu şirketlere katılması teşvik amacıyla yapılmış olan bir düzenlemedir.

2. Tasfiye Payı Hakkı (tk 507)

Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılması kararlaştırılmış net dönem kârına, payı oranında katılma hakkını haizdir. Şirketin sona ermesi hâlinde her pay sahibi, esas sözleşmede sona eren şirketin mal varlığının kullanılmasına ilişkin, başka bir hüküm bulunmadığı takdirde, tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılır.

Burada pay sahibinin tasfiye bakiyesine payı oranında katılması esaslı öngörülmüştür. Diğer malvarlığına ilişkin haklar öz varlıktan kaynaklanan bedelsiz payların talep hakkı kaynağını tk 462 de bulmaktadır. Payı oranında her pay sahibi öz varlıktan kaynaklanan payları talep etme hakkına sahiptir.

Yeni pay almada rüçhan hakkı, Pay sahipleri yeni çıkarılan payları mevcut paylarının sermaye oranına göre alma hakkına sahiptir. Genel kurul haklı sebepler bulunduğu takdirde bu rüçhan hakkını sınırlandırabilir ya da kaldırabilir.

3. Katılma Hakları

Bunlar genel kurula katılma, konuşma ve öneride bulunma hakkı, oy hakkı yine paya bağlı bir hak.

4. Aydınlatıcı Haklar

Bunlar bilgi alma ve inceleme hakkıdır. TK 437 de düzenlenmiştir.

5. Koruyucu Haklar

Bunlar dava hakları, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılması, butlan davası

PAY SAHİBİNİN BORÇLARI

Burada asli born pay bedelinin ödenmesidir. Pay sahibi taahhüt ettiği pay bedelini ödemekle yükümlüdür.

Bu tek borç ilkesine aykırı davranan pay sahibine karşı iskat yaptırımı uygulanabilir. Yani şirketten çıkarma yaptırımı uygulanır. Bu çıkarma yaptırımı ancak pay bedelinin ödenmemesi halinde uygulama alanı bulur. Demekki bir tek borç ilkesi pay bedelini ödeme borcu bunun dışında pay sahibine nakit olarak başka bir borç yüklenemez.

Bu tek borç ilkesine aykırılığın yaptırımlarından bir tanesi iskattir yani anonim şirketten çıkarılma yaptırımıdır.

482. madde de pay bedelini ödemede temerrüdün diğer sonuçları da düzenlenmiştir. Örnek olarak pay sahibi ayrıca ihtira gerek olmaksızın bir gecikme faizi ödemekle yükümlü kılınabilir.

Iskat yaptırımı 482/2 de düzenlenmiş.

Esas sözleşmeyle pay sahipleri sözleşme cezası ödemekle yükümlü kılınabilirler. Burada borca aykırılığın sonuçlarının düzenlendiği görülüyor. Yani çıkarma dışında şirket bir gecikme tazminatı istemekte serbesttir. Ya aöz konusu pay sahibini çıkaracak ya da ondan gecikme tazminatı isteyecektir. Bu tek borç ilkesi dışında bir de ikincil yüküm dediğimiz konusu para olmayan belirli zamanlarda tekrar eden edimler yüklenebilir pay sahiplerine. (tk 480/4). örnek olarak, diyelimki bir süt ürünlerini değerlendiren anonim şirkete her pay sahibine ana sözleşmeyle her ay şirkete belirli miktarda süt teslim etme yükümü getirmiş olsun. Her ay her pay sahibi 500 lt sütü şirkete teslim edecektir bu yükümlülük ancak esas sözleşmeyle böyle bir yükümlülük getirilebilir.

Demekki tek borç ilkesi taahhüt ettiği sermayeyi ödemek ama onun dışında ikincil olarak yan edim olarak da konusu para olmayan belirli zamanlarda tekrar eden edimler yüklenebilir. Bu da mutlaka esas sözleşmede öngörülmüş olması gerekir. Genel kurulunda yönetim kurulunda böyle bir karar alması söz konusu değildir.

PAY SENETLERİ TÜRLERİ

Anonim şirkette iki tür pay senedi vardır:

- Hamiline yazılı pay senedi ve nama yazılı pay senedir.

Hamiline yazılı pay senede, bedelleri tamamen ödenmiş paylar için çıkartılabilir. Demekki hamiline yazılı pay senetleri bedelleri tamamen ödenmiş paylar için çıkartılabiliyor. Burada hamiline yazılı pay senetlerin devri zilyedliğin devri yani teslim yoluyla gerçekleşir. Buna karşılık nama yazılı pay senetlerinde devir bunlar kanunen emre yazılı senet olarak da nitelendiriliyorlar bu bakımdan ciro ve teslim yoluyla devredilirler.

Nama yazılı pay senetlerinin devri için bir başka gereklilik, şirketin pay defterine kayıt zorunluluğu. Yani sadece cirove teslim yeterli değil aynı şekilde şirketin pay defterinde kaydedilmesi gerekiyor nama yazılı payların pay sahipliğinin kazanılabilmesi için.

Bağlı nama yazılı pay senetleri, burada kanun koyucunun amacı pay senedinin devrinin güçleştirilmesi veya imkansız hale getiirilmesi. örnek, anonim şirket bir aile şirketi söz konusu olsun ve şirket paylarının aile dışına çıkarılması arzu edilmiyor. Kanun koyucu bu hususa bir olanak tanımıştır. Bu da esas sözleşmeye bir hüküm olarak konuluyor bu devrin sınırlandırılması.

Pay devrinin sınırlandırılması kanunla olabilir tk 491 de bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar ancak şirketin onayıyla devredilebilir meğerki devir miras, mirasın paylaşımı, eler arasındaki mal rejimi veya cebri icra yoluyla gerçekleşmiş olsun. Demekki kanundan doğan sınırlama bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı pay senetleri ancak şirketin onayıyla devredilebilirler ancak bu devir miras yoluyla,mirasın paylaşımı, eşler arasındaki malların paylaşımı veya cebri icra yoluyla gerçekleşmişse artık şirketin onayına gerek olmaksızın devir gerçekleşir. Bu durumda da aslında 493/4 e göre şirketin devri red edebileceği öngörülmüştür. Yani bu istisnai durumlarda da şirket red edebilir yani payların gerçek değerini devralana ödemeyi teklif edecek. Bu öyle bir ilişki ki aralarına yabancı birini almak istemiyorlar. Ancak payların gerçek değerini ödeyerek bu kişileri kaydetmeme hakkına sahip olacaktır. Gerçek değer mahkeme kararıyla tespit edilecektir.

Pay devri sınırlandırılabilir. Şirket bunu pay defterine o kişiyi kaydetmeyerek bunu yapabilir. Şirket pay bedelinin tamamen ödenmemiş olmasını gerekçe olarak gösterir ama payı devralan diyorki, bana miras kaldı pay veya eşimle ayrıldık bu paylar bana geçti veya cebri icra yoluyla kazandım. Bu durumda işte bunların kaydedilmesi gerekir. Eğer şirket payların ryiç bedellerini devralana öderse o taktirde yine pay defterine kayıttan kaçınabilir.

Kanuni sınırlama 491 de pay devrinin gerçekleşmesinin imkansız hale getirilmesi.

Esas sözleşmeyle pay devrinin sınırlandırılması 492 vd yer alır. Buna göre esas sözleşme nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceğini öngörebilir. İlk ilke burada esas sözleşmeyle getirilen bağlam bakımındandır.

TK 493 vd maddelerinde borsaya kote edilmiş ve borsaya kote edilmemiş payların devri bakımından farklı düzenlemeler getirilmiştir.

((TEKRAR: Bağlam kanundan kaynaklanabileceği gibi esas sözleşmeden kaynaklanan bağlamda söz konusu olabilir.tk 491 e göre eğer pay bedelleri tamamen ödenmemişse anonim şirket bunu temsilen yönetim kurulu şirket payı devralan kişiyi pay sahibi olarak pay defterine yazmaktan kaçınabillir. Ancak pay devri: miras, cebri icra ve eşler arasındaki mal rejimi nedeniyle gerçekleşmişse bu durumda şirket pay defterine yazımdan kaçanamayacaktır.

Bu kanundan doğan bir pay devrinin sınırlanmasıdır.

Pay bedeli tamamen ödenmemişse şirket pay bedeline öde ya da teminat göster diyecektir. Pay devralan kimse bir teminat göstermekten kaçınırsa bu taktirde yine şirket pay defterine kayıt konusunda onay vermekten kaçınabilecektir. Kanundan doğan sınırlama pay bedellerinin tamamen ödenmemesinden kaynaklanmaktadır.

tk 492 vd göre, Şirket esas sözleşmesine bir takım kayıtlar koyarak pay devrini sınırlandırabilir. Bu olanak kanunla tanınmıştır Esas sözleşme nama yazılı payların ancak şirket onayıyla devredilebileceğini öngörebilir. Şirket tasfiye edilmişse devredilebilirliğe ilişkin sınırlamalar ortadan kalkacaktır.

Borsaya kote olmayan nama yazılı paylar ve borsaya kote nama yazılı paylar bakımından devir sınırlamasının ne tür sonuçlar yaratacağı kanunda belirlenmiştir.))

Borsaya kote olmayan yani borsada işlem görmeyen nama yazılı payların devrinde, borsaya kote olmayan paylar bakımından bağlam etkisini gösterecektir ön şartı esas sözleşmede bu yönde bir düzenleme olması yani devir yasağına ilişkin bir düzenlemenin olması gerekir. Bundan sonra esas sözleşmede öngörülmüş haklı sebebe dayanarak veya pay bedelinin gerçek değerini ödemeyi teklif ederek (şirket tüzel kişiliği, pay sahipleri ya da 3. kişiler hesabına taahhüt edilecek) şirket devralanı pay defterine yazımdan kaçınabilecektir. Demekki esas sözleşmede görülen haklı sebeplerle ya da pay bedelinin teklif edilmesiyle şirket gene devralanı pay defterine yazımdan kaçınabilecektir.

Önemli sebepler:

- pay sahipleri çevresinin birleşğine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa önemli sebep oluşturur. Ekonomik bağımsızlığı etkileyecek katılım, payı satın almak isteyen kişinin almak istediği pay oranı itibarıyla şirketi ele geçirme yönünde bir niyeti tespit edilebiliyorsa, büyük pay devri gerçekleşmiş ve sonucunda şirketin belirli bir grubun etkisi altına girmesi söz konusu olacaksa bu önemli bir sebep teşkil eder pay defterine yazımdan kaçınmak için.

- 493/ 3Devralan payları kendi adına ve hesabına aldığına açıkça belirtmezse şirket pay defterine yazımdan kaçınabilir. Bir paravan şahıs kullanarak da alım söz konusu olabilir. Bunu engellemek için şirket devir sözleşmesinde söz konusu payları kendi adına ve hesabına aldığını ilgili kişinin taahhüt etmesi gerekir. Bir süre sonra bu payları başkasına devretmesi açısından engel olmaz ama devir esnasında gizlenen bir 3. şahsın temsilcisi olmadığına ilişkin bir irade beyanında bulunması gerekecektir.

- 493/4 anonim şirket payları miras, eşler arasında mal rejimi, cebri icra yoluyla kazanmada ancak rayiç bedelini ödeyerek satın almayı teklif ettiği taktirde bu kişilerin pay defterine yazımlarından kaçınabilir.

- Pay devri esas sözleşmeye konulan bir takım kayıtlarla pay defterine yazımdan kaçınılabılır ancak devir belirli durumlarda gerçekleşmişse, bu durumlar miras, mal rejimi, cebri icradır. Bu taktirde kural olarak şirket pay defterine yazımdan kaçınamayacaktır ancak 493/4 e göre şirket payların rayiç değerini ödemeyi teklif ettiği taktirde yine bunları pay sahibi olarak yazımdan kaçınabilecektir.

493/5 Rayiç bedelin tespitinde mahkeme bilirkişi tespit eder, mahkeme şirketin karar tarihindeki en yakın değerini esas alır. Yani devralan kişi mahkeme aracılığıyla isteyebilir değer tespitini. Değer tespiti bakımından mahkeme şirketin karar tarihne an yakın tarihteki değerini alır. Karar tarihi, söz konusu kişiyi yeni pay sahibi olarak kabul etmediğine ilişkin karar tarihi, değer tespitinde o tarihe en yakın tarihteki değer esas alınır. Pay sahibi kıymetli evrak hukukuna göre payı devralmış ama pay defterine kayıt edilmediği için pay sahipliği ünvanını kazanmadığı için mahkemenin belirleyeceği değeri kabul etmek zorunda kalacaktır.

493/6 Süre şartı, devralan gerçek değeri öğrendiği tarihten itibaren 1 ay içinde red etmezse şirketin devralma önerisini kabul etmiş sayılacaktır. Burada mahkemeye bir itiraz yolu açıktır.

**Devir bu şekilde yani şirket devralan kişiyi pay defterine kaydetmediği taktirde paya ilişkin tüm haklar payı devredende kalacaktır. Birlik teorisine göre pay devri şirketçe red edildiği taktirde paya ait tüm haklar devreden de kalacaktır. Burada yapılacak olan ilk aşamayı gerçekleştirilmiş olanlara yani ciro ve teslimle payı devralmış ama kendisini pay defterine kaydedemiyor yapacağı, şirketle payı ciro ve teslim yoluyla alanla şirket arasında bir sözleşmesel ilişki yoktur onun için payı devralanın şirkete karşı dava açamaz. Ancak açabilir bunun için ileri sürülen sebebin haklı olmadığını ileri sürebilir şirkete karşı.ancak asıl taraf taraf payı ciro ve teslim yoluyla devretmiş olan kimsedir. Diyelimki şirkete karşı açılan dava haklı olmadığına ilişkin dava sonuçsuz kaldı bu durumda, sebebin haklı olmadığı belirlense de şirket payın rayiç bedelini ödemeyi teklif edebilir. Taraf ancak tespit edilen değer gerçek olup olmadığını isteyebilir. (493 önemli)

495 te borsaya kote olan nama yazılı paylar bakımından şirketin red sebepleri (önemli) **Red sebepleri**

TTK-m.495- (1) *Şirket, borsada kote edilmiş nama yazılı payları iktisap eden bir kimseyi, pay sahibi olarak tanımayı, ancak esas sözleşme, iktisap edilebilecek nama yazılı paylar ile ilgili olarak iktisap edenin pay sahibi olarak tanınacağı, sermayeyi esas alan ve yüzde ile ifade edilen bir iktisap üst sınırı öngörmüş ve bu üst sınır aşılmışsa reddedebilir.*

Esas sözleşmede bir oran payların en fazla şu kadarı devredilebilir şekilde esas sözleşmede bir oran belirlenmişse örnek olarak payların en fazla %40 devredilebilir şeklinde esas sözleşmede bir oran belirlenmişse ancak ve bu oranın üzerine çıkarılmışsa mesela %60 oranında bir oran belirlenmişse bu durumda şirket, payı devralını şirket pay defterine yazımdan kaçınabilecektir.

Burada yine dikkat çeken husus Borsaya kote nama yazılı payların miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra yoluyla iktisap edilmeleri hâllerinde, devralanın pay sahibi sıfatını alması reddedilemez. Burada şirketin hareket sahası daha sınırlı. Buradapayın gerçek değerini ödemekle kaçınma imkanı yok. Devri daha serbest kılan birdüzenleme getirilmiştir burada

Borsada işlem gören demek halka açık olması burada da bunların daha serbestçe piyasada dolaşmasını istemiştir.

İlmuhaber, şirketin kuruluşunda veya esas sermaye arttırımında geçici bir dönem için bunların yerini doldurmak için yani pay senedi çıkarılana kadar çıkarılan geçici senetlerdir. (tk 486)

İntifa senetleri, sahiplerine malvarlığı hakları veren senetlerdir. Şirket alacaklılarına bu yol ile bir alacak hakkı tanınmış olabilir. intifa hakkıyla kar payından tasfiye payından intifa senedi hakkına hak

tanınabilir. Esas sözleşmeyle şirket devir oranı belirlememişse yeni pay sahibi olarak başvuran kişiyi pay defterine yazımdan kaçınma olanağına sahip değildir.

Borç senetleri, şirket bankadan kredi almak yerine tahvil çıkartarak bir takım tahviller çıkartarak borç senetleri tahvil sahiplerine borçlanma yoluna gidilebilir.

****Bağlam kanundan kaynaklanabileceği gibi esas sözleşmeden kaynaklanan bağlamda söz konusu olabilir.**

Eğer pay bedelleri tamamen ödenmemişse şirket payı devralan kimseyi pay defterine yazımdan kaçınabilir (tk 491). Ancak pay devri miras, cebri icra, eşler arasındaki mal rejimi nedeniyle gerçekleşmişse şirket pay defterine yazımdan kaçınmayacaktır. şirket sadece devralanın ödeme yeterliliği şüpheliyse veya şirketçe istenen teminat verilmemişse bu taktirde yine şirket pay defterine kayıt konusunda onay vermekten kaçınabilecektir. Kanundan doğan sınırlama pay bedelinin tamamen ödenmemesinden kaynaklanmaktadır miras, eşler arasında mal rejimi, cebri icra hariç olmak üzere.

492 vd maddelere göre şirket bu sefer esas sözleşmesine bir takım kayıtlar koyarak pay devrini sınırlandırabilir bu olanak kanunla anonim şirkete tanınmıştır. Esas sözleşme nama yazılı payların ancak şirketin onayıyla devredilebileceğini öngörebilir. Şirket tasfiye edilmişse devredilebilirliğe ilişkim sınırlamalar ortadan kalkar.

Borsaya kote olmayan nama yazılı paylar ve borsaya kote nama yazılı paylar bakımından bu bağlamın yani devir sınırlamasının ne tür sonuçlar yaratacağı kanunda düzenlenmiştir. Burada 493 madde borsaya kote olmayan nama yazılı payların devrini düzenler. Şirket esas sözleşmede öngörülen esaslı bir sebebi ileri sürerek veya devredene paylarını başvurma anındaki gerçek değerini ödeyerek onay talebini red edebilir. Borsaya kote olmayan paylar bakımından da bağlam kendisini gösterecektir ön şart esas sözleşmede bu yönde bir düzenleme olmasıdır, devir yasağına ilişkin bir düzenleme olmalıdır. 493/1 esas sözleşmede öngörülmüş haklı sebeplere dayanarak veya pay bedelinin gerçek değerini ödemeyi teklif ederek bu teklifi ya şirket kendisi veya pay sahipleri ya da 3. kişiler hesabına taahhütte bulunulacak bu şekilde yine pay devri engellenebilir.

Esas Sözleşme Değişiklikleri

Esas sözleşme değişiklikleri, özel değişiklikler esas sermayenin arttırılması ve azaltılması kanunda belirtilmiştir. Esas sözleşme değişiklikleri için genel kurul aksine kural yoksa değiştirebileceği öngörülmüştür.

Genel kurul esas sözleşmeyi kanunda belirlenen şartlara uygun olarak değiştirebilir. Müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır, Örnek olarak genel kurul alacağı bir kararla kar payının dağıtılmayacağına karar verilemez. Çünkü kar payı müktesep bir haktır.

Kanunda bir imtiyazlı pay sahipleri kurulu öngörülmüş 457. madde de, esas sözleşme değişikliği imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatlerini ihlal ettiği taktirde bunlar özel bir toplantı yapıp karar almadıkça genel kurul kararı uygulanamayacaktır. Bir yenilik bu bakımdan yönetim kurulunun bu imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararına karşı bir iptal davası açabileceğidir. Genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediği gerekçesiyle iptal davası açabilmektedir bu da özel kurulun kararına karşı 1 aydan itibaren açılacak bir davadır.

***Esas sözleşme değişiklikleri özel değişiklikler,**

456 da sermayenin arttırılmasında bir ön şart vardır daha önce taahhüt edilmiş esas sermaye payları tamamen ödenmedikçe genel kurul esas sermayenin arttırılmasına karar veremez. Sermaye taahhütünde arttırımında pay sahipleri tıpkı kuruluştaki olduğu gibi yeni katılma payı taahhütünde bulunacaklardır.

461. madde de bir rüçhan hakkı öngör÷lmüştür,

Her pay sahibi sermaye arttırımı yoluyla yeni çıkarılan payları kendi payı oranında talep etme hakkına sahiptir. Bu kanundan doğan rüçhan hakkıdır. Genel kurul sermayenin arttırımına ilişkin kararıyla pay sahibinin rüçhan hakkı ancak haklı sebepler bulunduğu taktirde ve esas sermayenin %60 ını temsil eden pay sahiplerinin olumlu oyuyla öncelikli alım hakkı sınırlandırılabilir ya da tamamen kaldırılabilir.

462. iç kaynaklardan arttırım, şirket safi kardan bir takım paraları yedek akçelere ayırmak zorundadır buna kanuni yedek akçeler denir. Sermaye arttırımı genel kuruldan alınan bir kararla bu yedek akçelerden yapıldığı taktirde buna iç kaynaklardan yapılan arttırım denir. Bu durumda pay sahipleri yeni katılma tahhütünde bulunmamaktadırlar. Yeni oluşturulan paylar esas sermaye arttırımı sonucunda oluşan paylar pay sahiplerine bedelsiz verilmektedir.

Şarta bağı sermaye arttırımı 463.

Genel kurul şirketten alacaklı olanlara veya çalışanlara tahsis edilmek üzere yeni oluşturulan payların şarta bağı bir sermaye arttırımı yoluna gidebilir. Buna ilişkin sınır şartlı olarak arttırılan sermayenin toplam itibari değeri sermayenin yarısını aşamaz.

Esas sermayenin azaltılması,

Zarar halinde olan bir şirkette esas sermayenin bir kısmının ortadan kaldırılarak kalan kısmının (kanuni sınırlar çerçevesinde) şirketin kalan sermayede devam etmesine yönelik bir uygulamadır.

SONA ERME VE TASFİYE

TK 529 da genel sebepler 530 vd özel sebepler belirlenmiştir.

Genel sebepler: şirketin iflasına karar verilmesi, sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle şirket belirsiz süreli hale gelmemişse esas sözleşmede öngör÷len sürenin dolması, işletme konusunun gerçekleşmesi ya da gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesi.

Özel sebepler: 530 da özel haller başlığında organların eksikliğinden bahsedilmiştir. Genel kurul ve yönetim kurulu aklımıza gelmektedir. Burada artık denetçi bir şirket organı olmaktan çıkmıştır. Organ eksikliği durumunda ticaret bakanlığı şirkete eksikliği tamamlaması için uygun süre verir bu sürede de genel kurul ya da yönetim kurulu oluşturulmazsa şirket kendiliğinden sona erer. Bu ifisah sebebidir bir kendiliğinden sona erme sebebidir

- Burada önemli olan haklı sebeple fesihtir. Haklı sebeplerin varlığında sermayenin en az 1/10 una sahip olan pay sahipleri (azlık) şirketinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesinden şirketin feshini isteyebilir. Mahkeme fesih yerine davacı pay sahiplerine veya pay sahibine paylarının karar tarihine veya en yakın tarihteki gerçek pay bedellerinin ödenmesiyle şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen başka bir çözüm yoluna karar verebilir. Mahkeme fesih talebinin haklı olup olmadığını inceleyecektir mesela uzun süre pay sahiplerine kar payı dağıtılmıyorsa azlık pay sahipleri fesih talebiyle mahkemeye gittiğinde hakim, bunlara karar tarihindeki ya da en yakın tarihteki pay bedellerinin ödenmesiyle şirketten çıkarılmalarına karar verecektir. ya da duruma uygun düşen veya kabul edilebilir başka çözüm yoluna gidebilir hakim. ((burada üzerinde durduğumuz çıkarma sebebi anonim şirkette pay sahibinin tek borcu taahhüt ettiği sermayeyi ödemesi bunu yapmadığı taktirde yaptırımlardan birisi çıkarma yani ıskat olabilir ve bu tek borç ilkesine aykırılığın bir yaptırımıydı başka bir çıkarma sebebi yoktur ancak kanun koyucu fesih talebinde bulunmayı getirerek başka bir çıkarma sebebi de öngörmüş oldu)). Kar payının dağıtılmasını istiyor ya da bilgi almak istiyor bu durumda da kendisine pay bedeli ödenip çıkarılmasına karar verebilir. Duruma uygun düşen ya da kabul edilebilir çözüm olarak talebinin yerine getirilmesine mahkeme karar verebilirler.

531 de bu bakımdan dikkat çeken bir düzenlemedir. Bunlar dışında esas sözleşmede de sona erme sebepleri düzenlenebilir.

TASFİYE

Tasfiye memurlarının atanması genel kurul kararıyla yapılır ama tasfiye memuru atanmamışsa yönetim kurulu tasfiye işini yapar.

Tasfiye memurlarının görevden alınmaları şirket genel kurulu tarafından gerçekleştirilir. Ne şekilde atanmış olursa olsun.

541 e göre alacaklıların çağırılması ve korunması tasfiye aşamasında. Alacaklılara ve alacaklı olduğu bilinenlere taahhütlü mektupla ya da diğer alacaklılara ticaret sicili gazetesıyla şirketin internet sitesinde esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde. Birer hafta arayla alacaklılara 3 duyuru yapılacaktır. Alacaklı oldukları bilinenler bu ilana rağmen bildirimde bulunmazlarsa alacaklarının tutarı ticaret bakanlığınca belirlenen bir bankaya depo edilir.

Şirketin, henüz muaccel olmayan veya hakkında uyuşmazlık bulunan borçlarını karşılayacak tutarda para notere depo edilir.

Tasfiye halindeki şirket yeni bir iş alamaz ancak tasfiye gayesine uygun işler yapılabilir. Başlamış işleri tamamlarlar ama şirketin malvarlığını arttırıcı bir iş söz konusuyla bu işe de şirket girişebilir. Tasfiye sonucu dağıtımda, şirketin borçları ödendikten ve alacakları elde edildikten sonra aksi esas sözleşmede kararlaştırılmamışsa tasfiye bakiyesi pay sahipleri arasında payları oranında paylaştırılır.

Ek tasfiye, tasfiyenin kapanmasından sonra ek tasfiye işlemlerinin yapılmasında zorunluluk olduğu anlaşılırsa son tasfiye memurları, yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri veya alacaklılar mahkemeden bu ek işlemler sonuçlandırılincaya kadar şirketin yeniden tescili istenebilir.

Tasfiyeyle birlikte şirket terkin edilir ticaret sicilinden siliniyor ama tasfiye işlemlerinin sonuçlanmadığı anlaşılırsa öyle bir malvarlığı aktif ya da pasif söz konusu ki tasfiye edildiği anda bu gözardı edilmiş veya sonradan ortaya çıkmış bu taktirde ek tasfiye yapılması gereği ortaya çıkıyor bunun içinde şirketin yeniden tescil edilmesi mahkemeden istenir.

Tasfiyeden dönülmesi, burada tasfiyeden vazgeçiyorlar pay sahipleri, yalnız bunun şartı pay sahipleri arasında şirket malvarlığı dağıtılmamışsa bu taktirde tasfiyeden dönülmesi mümkün olacaktır. ((Burada özellikle tasfiye açısından ek tasfiye ve tasfiyeden dönülmesine dikat et))

LİMITED ŞİRKET

- Anonim şirkete benzemektedir ancak anonim şirketten farklı olarak çıkma çıkartılma düzenlenmiştir. Anonim şirkette ise normal şartlarda söz konusu değildir anonim şirkette normal şartlarda çıkma pay devriyle mümkün olur. Çıkartma da çok sınırlı hallerde sermayenin ödenmemesi ya da azlığın haklı sebeple fesih bildiriminde bulunması dışında anonim şirkette bir çıkarma durumu söz konusu değildir.

- Ortaklık borçlarından sadece limited şirkettüzel kişiliği ve malvarlığıyla sınırlı olarak sorumluluk vardır kural budur. Ancak kamusal borçlardan ortakların payları oranında ama sınırsız şekilde sorumlu oldukları düzenlenmiştir.

- **((önemli))Ek ödeme yükümü getirilmiştir. Burada zarar hali neyse limited şirket 603. madde de ortaklara ek ödeme yükümü getirilmiştir. Burada sorumluluk biraz genişlemiştir. Sermaye şirketi olmasına rağmen burada sorumluluk genişliyor ama zarar halinde bu sorumluluk söz konusudur.

- Ortak sermaye borcu için sadece ortaklığı karşı sorumlu kural olarak 3. kişilere karşı sorumluluğu yoktur.

- Asgari sermaye 10 bin liradır.

- Anonim şirket hükümleri uygulanır bir çok bakımdan. Örnek olarak sorumluluğa ilişkin hükümler tk 549 551, bağımsız denetim düzenlemesi limited şirket bakımından da geçerlidir tk 391 vd. Bağımsız denetime ilişkin düzenleme denetime bağlı olacak limited şirketleri içinde geçerlidir

- Poliçe düzenlenmesi tk 644 de limited şirkete uygulanacak anonim şirket hükümleri düzenlenmiştir.

- Ortaklıktan çıkma ve çıkarılma düzenlenmiştir tk 638 buna esas oluşturmaktadır.

- Ortaklık payı kavramı, anonim şirketteki gibi dolaşım niteliği olmasa bile devir güçleştirilmiştir. Genel kurulda bir takım ağırlaştırılmış yeter sayılar aranıyor bu şekilde devir güçleştirilmiştir.

- Kamusal borçlardan sorumluluk bu şirket türünü kişi şirketlerine yaklaştırmaktadır.

- TK 573/1 burada bir tanım verilmiştir Bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur, esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur. Ortaklar şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Taahhüt ettikleri esas sermaye payları ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek edim ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle borçludurlar.

- Temel özellikler, sermaye şirkettir. Burada esas sermaye belirli, sabit. Sermaye ortaklık sözleşmesinde yer alır. Esas sermayenin değiştirilmesi ortaya çıkarsa bu bir sözleşme değişikliğini gerektirir.

- Limited şirket borçlarından dolayı sadece ortaklık tüzel kişiliğinden sorumludur.

- Limited şirkette ortak sayısı bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişiden oluşur. Ortak sayısı 50 yi aşamamaktadır. anonim şirkette olduğu gibi tek kişilik limited şirkette kurmak mümkündür. Ortak sayısı sonrada tek kişiye düşerse 7 gün içinde ticaret siciline tescil edilmeli burada şirket yöneticileri müdür olarak adlandırılır ve bu durum şirket ortak sayısının bire düştüğü müdürlere bildirilir ve müdür bunu ticaret siciline tescil eder.

Genel kurul kararlarını tek ortak yazılı olarak almalıdır ama çok ortak olsa da yinede genel kurul kararının yazılı olması gerekir.

- Kuruluş 3 aşamadan geçerek gerçekleştirilir. Ortaklık sözleşmesinin hazırlanması, imzaların norterce onaylanması, tescil ve ilan.

- Esas sermaye de anonim şirkete ilişkin özellikler dikkat çeker en az 10 bin olmalı.nakit veya aynı sermaye getirilebilir. Sermayenin parayla ölçülebilen değerlere ilişkin olmalıdır. Anonim şirketin sermayeye ilişkin düzenlemeleri limited şirket içinde geçerlidir. Sermaye borcunun ifa edilmemesi burada anoni şirkete ilişkin hükümler uygulanır yani ıskat ortağın çıkarılması söz konusu olur. Gecikme cezası, tazminat talep edilebilir söz konusu ortaktan.

Nakdi sermayenin bankaya yatırılması, aynı sermaye bakımından taşınmazların tapuya şerh verilmesi, taşınmazların güvenilir kişiye teslim edilmesi anonim şirket bakımından geçerli olan hususlar limited şirket içinde geçerlidir.

- Limited şirkette anonim şirketten farklı olarak esas sermaye payı kavramı vardır. tk 573 de düzenlenmiştir. Ortaklık esas sermayesi ortakların esas sermaye paylarına bölünmüş, her ortak kuruluş sırasında sermayenin ifası karşılığında bir veya birden çok esas sermaye payını üstlenmek zorundadır. Esas sermaye paylarının itibari değerlerinin toplamı ortaklık esas sermayesine eşit. Esas sermaye paylarının itibari değeri en az 25 lira olarak belirlenmiş. Payın asgari değeri 1 kuruştur burada esas sermaye payları daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Esas sermaye pay senetleri ispat aracı şeklinde veya nama yazılı olarak düzenlenebilir. İspat aracı olarak veya nama yazılı olarak düzenlenebilir esas sermaye payları. Yani ispat aracı olarak yazılı olmaları yeterli olacaktır.

- Payın devrinde yazılı şekil aranmıştır.

- Ek ödeme yükümlülüğü ile yan edi yükümlülüğü dikkat çeker. Şirket zarar halindeyse ortaklara ek ödeme yükümü getirilebilir. Bu konuda şirket sözleşmesinde buna ilişkin bir hüküm yer almalıdır

TTK-m.603- (1) Ortaklar şirket sözleşmesiyle, esas sermaye payı bedeli dışında ek ödeme ile de yükümlü tutulabilirler. Ortaklardan bu yükümlülüğün yerine getirilmesi ancak,

a) Şirket esas sermayesi ile kanuni yedek akçeler toplamının şirketin zararını karşılayamaması,

b) Şirketin bu ek araçlar olmaksızın işlerine gereği gibi devamının mümkün olmaması,

c) Şirket sözleşmesinde tanımlanan ve özkaynak ihtiyacı doğuran diğer bir hâlin gerçekleşmiş bulunması,

hâllerinde istenebilir.

Yani şirketin ek ödemelere başvurması şirketin ekonomik olarak sayılan 3 durumda bulunması halinde mümkün olacaktır.

Ek ödeme yükümlülüğüne sınır getirilmiştir: Ek ödeme yükümlülüğü şirket sözleşmesinde ancak esas sermaye payını esas alan belirli bir tutar olarak öngörülebilir. Bu tutar esas sermaye payının itibari değerinin iki katını aşamaz.

- Yan edim yükümlülüğü,

TTK-m.606- (1) Şirket sözleşmesiyle, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesine hizmet edebilecek yan edim yükümlülükleri öngörülebilir.

(2) Bir esas sermaye payına bağlı yan edim yükümlülüklerinin konusu, kapsamı, koşulları ve diğer önemli noktalar şirket sözleşmesinde belirtilir. Ayrıntıyı gerektiren konular genel kurul düzenlemesine bırakılabilir.

(3) Şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmiş bir karşılığı veya uygun bir karşılığı bulunmayan ve özkaynak ihtiyacını karşılamaya hizmet eden nakdi ve aynı edim yükümlülükleri, ek ödeme yükümlülüğüne ilişkin hükümlere tâbidir.

Demekki burada yan edim yükümlülüğü aynı nitelikte olabileceği gibi nakdi nitelikte de olabilir anonim şirketten farklı olarak, anonim şirkette bu tali borç 2. yükümlülük olarak kabul edilmişti.

TK 607 de sonrada öngörülmede bu ek ödeme ya da yan edim yükümlülüklerinin ancak tüm ortakların onayıyla bunlar sonradan esas sözleşmeye konulabilir.

- Ortakların malvarlığına ilişkin haklar, bilgi alma hakkı var anonim şirkette olduğu gibi

- Organlara baktığımızda genel kurul bu genel kurul toplantılara ilişkin esaslar anonim şirkette olduğu gibi düzenlenmiştir. 14 günlük bir süre ver duyuru ve toplantı günü hariç olmak üzere, fiziken ve elektronik ortamda toplanabiliyorlar genel kurullar. Karar doğaltırılarak yazılı onay alınması, oy hakkı, oydan yoksunluk hep anonim şirkette düzenlendiği şekliyle benzer özellikler taşırlar.

- Müdürler burada şirketin yönetim ve temsilcileri. Anonim şirketteki yönetim kurulu yerini müdürler alırlar.

- Denetime tabi olan denetime tabi olmayan şirketler var tıpkı anonim şirkette olduğu gibi limited şirket bakımından da geçerlidir.

((ek ödeme yan edim yükümlülükleri önemli, anonim şirketten farklılık gösteren konular önemlidir 1 veya 2 soru buradan çıkabilir))

((kuruluş anlatırken kuruluşla ilgili olarak kurucuların sorumluluğu, kuruluşla ilgili fesih davası, kuruluşta ikrar meselesi önemlidir. Organlar bakımından yönetim kuruluyla ilgili olarak sorumluluk davası önemlidir, yönetim kurulu üyelerinin borçları özellikle şirkete karşı borçlanma yasağı, şirketle işlem yapma yasağı önemli. Bağımsız bir denetim olması, ana hatlarıyla kimlerin denetçi olamayacağı bağımsızlığı zedeleyici hususlara bak. butlan davaları, iptal davasında pay sahibinin kişisel menfaatinin etkilenmesi buna karşılık butla tespiti davasında kamu yararının zedelenmesi söz konusudur. pay konusunda imtiyazlı paylar, payın devrini incelerken bağlı nama yazılı senetlerin devri. Sermaye arttırmında pay bedellerinin tamamının ödenmesi yine hamiline yazılı pay bedelleri çıkarılırken bir emniyet tedbiri olarak pay bedellerinin ödenmiş olmaları. sona erme sebeplerinde özellikle haklı sebeple fesih önemli, tasfiyede de ek tasfiye ve tasfiyeden dönme önemli. limited şirkete ana hatlarıyla bak özellikle anonim şirketle farkları bakımından bak.))